WILLIAM SHAKESPEARE

OTHELLO

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

OTHELLO

WILLIAM SHAKESPEARE

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN:

ÖZDEMİR NUTKU

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

Othello
WILLIAM SHAKESPEARE
özgün adı:
OTHELLO
ingilizce aslından çeviren:
ÖZDEMİR NUTKU
editör:
ALİ ALKAN İNAL
görsel yönetmen:
BİROL BAYRAM
düzelti:
MÜGE KARALOM
grafik tasarım ve uygulama:
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
istiklal caddesi, no: 144/4 beyoğlu 34430 istanbul
Tel. (0212) 252 39 91
Fax. (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

Genel Yayın: 1554

Hümanizma ruhunun ilk anlayış ve duyuş merhalesi, insan varlığının en müşahhas şekilde ifadesi olan sanat eserlerinin benimsenmesiyle başlar. Sanat şubeleri içinde edebiyat, bu ifadenin zihin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir milletin, diğer milletler edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi; zekâ ve anlama kudretini o eserler nispetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır. İşte tercüme faaliyetini, biz, bu bakımdan ehemmiyetli ve medeniyet dâvamız için müessir bellemekteyiz. Zekâsının her cephesini bu türlü eserlerin her türlüsüne tevcih edebilmiş milletlerde düşüncenin en silinmez vasıtası olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyat, bütün kütlenin ruhuna kadar işliyen ve sinen bir tesire sahiptir. Bu tesirdeki fert ve cemiyet ittisali, zamanda ve mekânda bütün hudutları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi milletin kütüpanesi bu yönden zenginse o millet, medeniyet âleminde daha yüksek bir idrak seviyesinde demektir. Bu itibarla tercüme hareketini sistemli ve dikkatli bir surette idare etmek, Türk irfanının en önemli bir cephesini kuvvetlendirmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemiyen Türk münevverlerine şükranla duyguluyum. Onların himmetleri ile beş sene içinde, hiç değilse, devlet eli ile yüz ciltlik, hususi teşebbüslerin gayreti ve gene devletin yardımı ile, onun dört beş misli fazla olmak üzere zengin bir tercüme kütüpanemiz olacaktır. Bilhassa Türk dilinin, bu emeklerden elde edeceği büyük faydayı düşünüp de şimdiden tercüme faaliyetine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okuru için mümkün olamıyacaktır.

23 Haziran 1941

Maarif Vekili

Hasan Âli Yücel

Othello Üzerine

Othello, ilk kez l Kasım 1604 gecesi sarayda oynanmıştır.[1] Aynı yıl içinde yazılmış olması büyük bir olasılıktır. Bu oyunun Telif Hakları Dairesi'ne kaydı 6 Ekim 1621 günü, bir yıl sonra bu oyunun ilk baskısını (I. Quarto)[2] gerçekleştiren Thomas Walkley tarafından yapılmıştır. Hem I. Quarto, hem de 1. Folio (1623) metnin anlaşılması için zorunlu olan baskılardır. Bu oyunun ilk baskılarında, ayrıntılarda izlenen farklılıklar insanı şaşırtacak kadar çok olduğundan, bazen 1. Quarto, bazen de 1. Folio sağlıklı bir metin oluşturmada başvurulması gereken baskılardır.[3] Folio'da bulduğumuz bazı önemli tiradlar ve geçişler Quarto'da yoktur.[4] Bu eksik bölümlerin, oyunun sahne üzerindeki ilk oynanışı için yapılmış olan budamalar olduğu apaçık bellidir. 1630 yılında basılmış olan 2. Quarto, budamaların büyük bir kesimini metne dahil etmiştir, böylece 1. Folio'ya daha yakın bir metni içerir. 1655'te basılmış olan 3. Quarto, ikincinin bir tekrarıdır. Gerek ikinci, gerekse üçüncü Quarto'lar metin yönünden ilk başvurulacak belgeler değildir.

Othello'nun olay dizisi, ilk kez 1565 yılında basılan Cinthio ya da Cintio olarak ünlenen Giovanni Battista Giraldi'nin Hecatomithi adlı yapıtının yedinci öyküsünden alınmıştır[5]; Duka ve Gratiano, Montano, Roderigo gibi Venedikli soylular dışındaki bütün önemli karakterler bu öyküde yer almışlardır. Yalnız Desdemona'nın adı Disdemona olarak geçer. Othello, öyküde Moro'dur, yani Mağriplidir. Öyküde Iago yine çavuştur (alfiero), Cassio da bölük komutanı yüzbaşıdır (capo di squadra). Emilia, çavuşun erdemli ve güzel karısıdır. Öyküde Roderigo'nun konumundaki bir kişi Asker olarak geçer ve Cassio tarafından öldürülür. Othello'nun birinci perdesinin tamamı Shakespeare tarafından yaratılmıştır, öyküde yoktur.

Öyküde Mağripli, Venedikli beyler (aristokrasi) tarafından çok saygı gören bir savaşçıdır. Onun bir savaş dehası olduğuna inanılmaktadır. Bunun için öyküde de Kıbrıs için gönderilen ordunun başkomutanlığına atanır. Venedikli Disdemona, onunla, başından geçen serüvenlere hayran olduğu için değil[6], ama erdemleri için evlenmiştir. Öyküde ailenin bu evliliğe karşı çıktığı görülmez. Çavuş, oyundaki gibi, mevkiinden dolayı hayal kırıklığına uğramış biri değildir. Yalnızca öyküde Çavuş, Disdemona için büyük bir arzu duyar ve kadının ona soğuk davranmasının nedenini de kadının Yüzbaşı'ya, yani Cassio'ya karşı duyduğunu sandığı eğilime bağlamaktadır. Böylece, Çavuş'un aşkı nefrete dönüşür. Yüzbaşı, bir askeri dövdüğü için Mağripli tarafından cezalandırılır ve görevinden alınır. Bunun üzerine Disdemona, Yüzbaşı için Mağripliye yalvarır. Çavuş, nefretinden doğan bir öç duygusuyla, Disdemona'nın bir günahkâr olduğunu söyleyerek Mağripliyi işlemeye başlar: Yüzbaşı'nın Disdemona'yı elde ettiğini anlatarak böbürlendiğini söyler. Disdemona'nın mendili, Çavuş'un isteğiyle, oğlu tarafından çalınarak Yüzbaşı'nın odasına konulur. Mağripli ile Çavuş, Disdemona'yı baştan çıkardığı için Yüzbaşı'yı öldürmeye karar verirler. Çavuş, Yüzbaşı'ya saldırır, ama onu öldürmeyi başaramaz. Çavuş'un etkisi altına girmiş olan Mağripli, Disdemona'yı ne ile öldürmesi gerektiğini Çavuş'a sorar: Zehir mi kullanmalıdır, yoksa hançer mi? Çavuş, Mağripli ile Disdemona'nın yatak odalarının tavanında bir çatlak olduğunu, tavanın üstüne kum doldurdukları takdirde tavanın çökeceğini ve Disdemona'nın böylece kazaya kurban giderek öldüğüne herkesi inandıracaklarını belirtir. Plan başarıya ulaşır; ama Disdemona'yı "gözlerinden çok seven" Mağripli, deliye döner ve kederden odadan odaya koşarak Disdemona'yı arar. Çavuş'u suçlu tutarak onu da görevinden uzaklaştırır; böylece her ikisi birbirinin acımasız düşmanı olurlar. Çavuş, Mağripliyi cinayetle suçlar. Venedik yetkilileri Mağripliyi

işkenceyle söyletmeye çalışırlar, ama o ağzını açıp da bir kelime söylemez. Mağripli, hayat boyu hapis cezasına çarptırılır ve sonunda da Disdemona'nın akrabaları tarafından öldürülür. Çavuş'tan kimse kuşkulanmaz. Ancak o da başka bir suçtan işkenceyle konuşturulmak istenirken ölür. O öldükten sonra Çavuş'un karısı gerçeği açıklar.

Görüldüğü gibi, Shakespeare bu dağınık konuyu toplayıp bir bütüne götürürken, daha anlamlı karakterler ve olay dizisiyle, hepsinden önemlisi, şiirli dizeleri ve atmosferiyle büyük bir tragedya yaratmıştır. Othello, hiç kuşkusuz, Hamlet'ten hemen sonra yazılmış bir tragedyadır. Biçim, tavır, koşuk sanatı açısından ve bir de düşünceler, anlatım tarzı yönünden Othello, Hamlet'in bir yankısı gibidir. Ancak gerek atmosfer, gerek baş oyun kişisi ve gerekse üslup açısından birbirinden çok farklıdırlar. Her ikisinde de soylu ve güvenilir kahramanın büyük bir hayal kırıklığının şokunu yaşadığı izlenir. Aynı tema daha sonra Kral Lear ve Atinalı Timon'da tekrarlanır; doğal olarak arada benzemezlikler vardır. Bu benzemezliklerin en büyüğü Hamlet ile Othello arasındaki değişik ruh durumlarını da var eden üslup farkıdır. Her iki tragedya da Rönesans özelliklerini taşır, ama yine her ikisi de Rönesans'ın iki ayrı üslubuyla kaleme alınmıştır. Hamlet, hırslı, coşkulu, ama huzursuz ve düzeni bozulmuş dünyanın göstergesi olan manyerist üslupta yerini bulur. Othello ise, hırsı ve coşkuyu dinamik ve görkemli bir biçimde aktaran barok üslubun özelliklerini taşır. Othello'nun Hamlet'e olan bu temel farkı içinde, başkarakterin görünüşündeki değişmedir. Othello'dan başlayarak baş oyun kişileri anıtsal, görkemli ve hareketlerinde abartılı bir görünüş almışlardır; bunlar barok üslup içinde gördüğümüz görkemli figürlere benzerler. Othello'dan itibaren, baş oyun kişileri yalnızca olağandışı değil, aynı zamanda anıtsaldır; bunlar kendi çevrelerine sığmayacak büyüklükte figürlerdir. Oysa bu izlenimi ne Romeo'da, ne Hamlet'te, ne de Brutus'ta edinebiliriz. Ama

bu görünüş Coriolanus'ta, Lear'de ve bir kerteye kadar Macbeth ile Antony'de görülebilir.

Othello karakteri bu anıtsal kişilerin ilki, daha doğrusu Shakespeare'in ilk barok özellikleri taşıyan kahramanıdır; oyundaki bütün öteki kişilerin çok üstünde, görkemli, güçlü (enerji yüklü), coşkulu ve abartılı bir baş oyun kişisidir. Bradley, Othello'yu bir Michelangelo figürüne benzetir.[7] Tıpkı Samson'un Filistinlilerin tapınağını yıktığı gibi, Othello da öfkelenince böyle bir tapınağı herkesin başına geçirerek kendini de yok eder. Othello'nun merkez olduğu çevre, coşkuların, büyük sözlerin, enerji fışkıran doğanın ve insanların dünyasını yansıtır. Othello tragedyası, çeşitli yazgıların labirentler içinde birbirini kaybedip birbiriyle çakıştığı bir coşkular fırtınasıdır. Dev dalgaların göklere ulaştığı deniz, görkemli Kıbrıs kalesi, zafer şenliği, barok çevreyi oluşturan öğelerdir. Bu tragedyada barok üslupta bulduğumuz hemen bütün özellikler vardır: Enerji, yer kavramı, yer imgesi, coşku ve görkem, ten ve ruh ikilemleri, ışık kavramı...

Manyerist anlayıştaki Hamlet, iç dünyanın labirentlerini getiriyorsa, Othello, barok anlayışın dozlu ve yoğun sesini yansıtır. Othello, dış dünyaya bağlı bir tragedyadır; bu oyunun kahramanı da barokta izlediğimiz ten ve ruh ikilemini baştan sona dışadönük bir devinim ile ileriye götürür. Hamlet ise, içine kapanık, yüzü solgun, dış dünyaya olan ilgisini gün geçtikçe kesen, kuşkusunu besleyerek sonunu hazırlayan bir kahramandır. Barok anlayışta yapıtın bütünlüğüne enerji ve devinim sağlayan bir hareket vardır. Rönesans başlarındaki metrik hareket, barokta tartımsal harekete dönüşmüştür. Bu, tıpkı Shakespeare'in simetrik Romeo ve Juliet'indeki metrik hareketten, Othello'nun barok tartımsal hareket düzenine olan gelişimine benzer.

Othello'nun sözleri, belirgin bir melodik uyum içindedir. Onun birçok konuşması, karakterine uygun olarak melodik

ve coşkulu bir söz müziğini içerir, insancıl duygular, tıpkı bir barok mimaride olduğu gibi, kendine özgü bir tavır ve görkemli bir süsleme ile gösterilir. Ancak Kral Lear ile karşılaştırıldığında Othello'nun müziği daha abartılmış duygusu verir. Nitekim Wilson Knight, Kral Lear'de izlenen dayanılmaz büyülükteki söz müziğinin bu tragedyada olmadığını, hatta bazı en acı noktalarda bile Othello'nun dizelerinin zayıf kaldığını belirtir ve buna "yapay bir retorik de diyebiliriz" der.[8]

Örneğin, şu aşağıdaki dizeler, bu yapıta özgü olarak ölçülü bir biçimde başlar ve tumturaklı bir biçimde biter:

"Othello nereye gitsin bundan böyle?
Bakayım sana, nasıl görünüyorsun şimdi?
Ah, talihsiz kadın! Soluksun giydiğin ak giysiler gibi!
Kıyamet günü buluştuğumuzda
Bu masum bakışın cennetten fırlatıp atacak ruhumu
Ve zebaniler sıçrayıp havada kapacaklar onu.
Soğudun mu yavrum, soğudun mu?
Tıpkı saflığın gibi." (V, 2)

Burada, Shakespeare'in Othello'daki üslubuna mükemmel bir örnek görürüz. Somut, görünüşü olan, Othello'nun karakterine uygun bir akışı getiren, tartımsal hareketi sağlayan bir konuşmadır bu. Bu konuşma, Othello'nun acısı ön plana geçtikçe ölçülü biçimini giderek bırakır, tumturaklı, abartılı bir yola hızla girer:

"Ah, lanetlenmiş köle!
Beni kamçılayarak uzaklaştırın ey şeytanlar,
Büyüsünden bu cennet manzarasının!
Fırtınalarla oradan oraya savurun beni!
Kızartın kükürt ocaklarında!
Derin ateş denizlerinde yuğup yıkayın!

Ah, Desdemona, Desdemona! Sen öldün ha!

Ah! Ah! Ah!..” (V, 2)

Burada şiirsel güzellik birden değişik bir yola girer; bu dizeler inandırıcılıktan uzaktır, çünkü duyguyu toplayıcı, biriktirici değildir; duyguyu abartan bir tavrı içerir, tıpkı barok bir heykelde ya da resimde olduğu gibi. Çünkü barok anlayışta hareketler tek tek değil, toplu durumdadır. Barok sanatçı, hep devasa biçimlere ve görünüşlere, giderek büyük bir enerji elde etmeye yönelir.

Öbür yanda, Othello kendi üzerindeki denetimini yitirdiğinde, Lear’in ve Macbeth’in aksine, hem çocuksu, hem de kabadır:

“Nedeni, ruhum, aklımdan çıkmamalı nedeni.

Siz, el değmemiş yıldızlar, söyletmeyin beni!

Nedeni önemli. Ama kanını akıtmayacağım yine de,

Yara izi bırakmayacağım onun o kardan beyaz cildinde,

O ak mermerden yapılmış heykeller kadar pürüzsüz teninde.

Ama ölmeli, yoksa baştan çıkarır daha başka erkekleri.

Işık sönsün, sonra da sönsün ışığı!

Sizi söndürürsem ey alev hizmetkârlar,

Pişman olduğumda, eski ışığınızı yeniden verebilirim size,

Ama sen, ey eşsiz doğanın en hünerli örneği,

Bir kez söndü mü senin ışığın,

Nerede bulunur onu yeniden tutuşturacak Prometheus ateşi?

Gülünü kopardıktan sonra onu canlandıramam bir daha,

Solup gider, fidanı üzerindeyken koklamalıyım onu.” (V, 2)

Bu Othello’da izlediğimiz tipik tartımdır: Ses ve söz olarak zengin, renkli ve görkemli, Othello’daki üslubu da kolayca bundan çıkarabiliriz: Görünümü olan ve Othello’nun davranışlarına uygun bir niteliktir bu: “Yara izi bırakmayacağım onun kardan beyaz cildinde / O ak mermerden yapılmış heykeller kadar pürüzsüz teninde.” – “Alev hizmetkârlar”daki oldukça abartılmış imgeler, “el değmemiş yıldızlar”daki insanlık ile gecenin uçsuz bucaksız derinliğini karşılaştırma, “ey eşsiz doğanın hünerli örneği”ndeki somut imgeler; yaşam ve ışıkla yapılan oldukça uzun karşılaştırma ve “nerede bulunur onu yeniden tutuşturacak Prometheus ateşi”ndeki Elizabeth dönemi düşüncesine uygunluk.

Barok anlayışta her güce karşı bir karşı güç yer alır ve dengeyi, uyumu sağlar. Othello’daki barok üslup bizi iki yoldan yoruma götürür: Birincisi, en güzel olandan en çirkin olana doğru giden bir dönüşüm (ki bu Shakespeare’in öteki yapıtlarında görülmez); ikincisi de imgenin, sözün ya da tümcenin belirginliği ve aynı zamanda dağılarak genişlemesi (ki bu da onun öteki büyük oyunlarında izlenmez). Shakespeare, Othello ile Iago’yu birçok açıdan dengelemiştir. Karşıt güçler, Romeo ve Juliet’te olduğu gibi simetrik bir biçimde değil, barok sanatta olduğu gibi estetik yoldan dengelenmiştir. Örneğin, III. Perde, 3. Sahne’deki mendil episoduna kadar, Othello’nun 240 dizesine karşılık Iago 574 dize konuşur, ama Othello’nun sözleri oyunun şiirini ve müziğini getirirken, Iago’nun sözleri bu müziğin tartımını ve hızını mekanik bir biçimde sağlar.

Barok anlayış bir biçime enerji verdiği gibi, bu enerjiyi belli bir yer içinde dengelemeye gider. Bu tragedyada, Othello Kıbrıs’a ayak bastıktan sonra, her şeyi devinime sokan yer de burası olur. Tragedyanın dört perdesi Kıbrıs’ta geçer.

Oyunun birinci perdesi Venedik'tedir, yalnızca bir geceyi kapsar. Birinci ve ikinci perdeler arasında uzun ve belirsiz bir zaman aşımı vardır. Üçüncü, dördüncü ve beşinci perdelerin tümü ise en çok iki günlük bir süreyi içerir, ikinci ve üçüncü perdelerdeki sahnelerin (II. Perde, 3. Sahne dışında) tümü gündüz, dördüncü ve beşinci perdelerdeki sahnelerin tümü ise gece geçer. Dış ve iç mekânlar da dengelenmiştir: İkinci ile dördüncü, üçüncü ile beşinci perdeler arasında anlamlı ve uyumlu bir dengeleme söz konusudur.

Barok anlayışta yer kavramı sanki sonsuzluğa giden bir derinliktir. Ama burada önemli olan verilen sonsuzluk duygusu değil, barok sanatçının sonsuzluk imgesidir. Othello'daki Kıbrıs kalesinin arka tarafı, gökle denizin birleştiği bir derinlik, bir sonsuzluktur. Üçüncü boyutu en yetkin bir biçimde getirmiş olan barok anlayışın uzaklığı belli belirsiz bıraktığı görülür, yine tıpkı Othello'da izlediğimiz gibi. Daha ikinci perdenin başında İkinci Bey'in sözleri bize bu derinlik ya da sonsuzluk imgesini sağlar:

"Azgın dalgalar sanki bulutları dövüyorlar,
Fırtınadan kabaran dalgalar dik, ejder yeleleriyle
Sanki su atıyorlar ışıltısına Küçük Ayı'nın,
Söndürüyorlar ezelden beri duran bekçilerini
Kutup Yıldızı'nın." (II, 1)

Burada denizin gücü kadar, Kıbrıs adasına fon olacak derinlik de belirtilmiştir ve bu derinlik barok anlayışa yakışacak biçimde belirsiz bir uzaklıktır. Manyerist mekân, tıpkı Hamlet'teki Elsinore Şatosu gibi, bütünlüğü olmayan, bilerek bozulmuş, mantıkdışı bir yerdir. Hamlet tragedyasını bilen hiç kimse, Hamlet'in içinde yaşadığı şatoyu kafasında bütünleyemez; oysa Othello'nun yaşadığı Kıbrıs kalesi, alanı, odaları, surlarıyla bütünlenmiş bir mekândır. Barok anlayışta öne konan figürler, bu mekân içinde kocaman, enerjik ve egemen görünüştedirler; bu figürler, arkadaki fon ve kendi

mekânı içinde trajik ve yoğun bir anlam sağlarlar, tıpkı Othello'nun kendi mekânı içinde öne çıktığı gibi. Manyerist anlayışın çok yanlı görüşü yerine, barokta yalnızca tek yanlı görüş vardır. Hamlet'e değişik açılardan bakıldığında çeşitli nitelikler ortaya çıkar, ama Othello hangi taraftan bakarsanız bakın tek bir görünüşü getirir. Othello, soylu atalardan gelen, yaşamı serüvenle dolu bir Mağriplidir. Shakespeare, onu doğulu olduğu için kendini denetlemesini sonradan öğrenen coşkun bir karakter olarak işlemiştir; Iago şöyle der:

"Hayret, öfkeli ha! Savaşta gördüm onu,

Top güllelerinin askerlerini toptan havaya uçurduğunu,

Kolunun dibinden öz kardeşini alıp götürdüğünü Azrail gibi.

Olacak şey değil öfkelenmesi!" (III, 4)

Ama Othello'nun, ince bir kabuk olarak gelişen uygar yanının denetim mekanizması, onun zayıf yanını yakalayan Iago tarafından yok edilir. Doğru ve açık bir doğası vardır Othello'nun. Iago, birinci perdenin sonunda öç almaya karar verdiğinde Othello'yu şöyle tanımlar:

"Mağripli ise mert ve açık yürekli,

Dürüst sanır budala, dürüst görünenleri de,

Burnuna halkayı geçirdin mi

Götürürsün istediğin yere." (I, 3)

Burada Iago'nun tanımladığı gibi bir kişidir Othello ve hiç değişmez. Kendi söylediği gibi, "Kolayca kıskanmayan, ama bir kez de kıskandı mı / Kendini kaybeden biri"dir. Nasıl Gloucester, Edmund'un elinde oyuncak olursa, Othello da Iago'nun oyuncağı olur. Şimdi şöyle bir soru geliyor akla: Acaba kuşkucu, çok düşünen Hamlet olsaydı Othello'nun

yerinde, sonuç böyle olur muydu? Olmazdı elbette. Hamlet, lago'nun tuzağını çok geçmeden çıkarırdı ortaya.

Wilson Knight, bu tragedyadaki en dikkate değer özelliklerden birini, başlıca oyun kişilerinin ayrı anlayıştaki çevrelerden gelmiş olmalarında bulur. Gerçekten de lago'nun dünyası Mağripli Othello'nun dünyasından çok değişiktir; yetişiş, yaşayış, anlayış açısından çok farklı çevrelerden gelmişlerdir.

Cassio ise Floransalıdır, bu Venedikli olmaktan başka bir şeydir; lago'ya göre,

"Lafta usta bir hesap uzmanı, bir taktikçi,

Floransalı Michael Cassio adında biri,

Başını derde sokabilir her güzel yosmayla,

Ama bir mangaya bile komuta etmemiştir,

Savaş düzenini ise ancak evde kalmış bir kız kadar bilir." (I, 1)

Desdemona ile Othello çok ayrı dünyaların insanlarıdırlar. Üstelik birbirlerini tanıyacak kadar vakitleri de olmamıştır. Onun için, lago'nun Venedikli kadınlar üzerine söyledikleri, bütün yaşamını savaş alanlarında geçirmiş olan ve bu kadınları hiç tanımayan Othello üzerinde etkili olur.lago'nun dünyası Venedik yaşamıdır. Manevi değerlerin yok olmaya başladığı, paranın patron olup insanları köle ettiği bir dünyadır. lago'nun Roderigo'ya tekrarladığı gibi, kesenin parayla doldurulması gereken bir dünyadır. Askerlerin meslek ve prestij için yarıştıkları, çıkarları için kadınların kocalarını aldattıkları bir dünyadır bu. Othello'nun yabancısı olduğu, insanlığın yok olmaya yüz tuttuğu ve en üstün gücün para olduğu bir ülkedir Venedik. Othello ise, yok olmakta olan naif, manevi değerlerin dünyasını temsil eder; doğal olarak da her şeyin parayla ölçüldüğü dünyanın adamı lago'ya yenik düşer. Othello, bir yönden oldukça basit bir

yapıttır. Bu oyundaki trajik olgu insancıl değerler ile maddi değerlerin çatışmasında ortaya çıkar. Othello çıkardan, paradan ne kadar az anlarsa, Iago da insancıl değerleri o kadar yok sayar. Bu basit oyunu, değerlendiren ve büyük yapan ve onu bir “aile faciası” durumundan çıkaran Shakespeare’in ustalıkla getirdiği barok anlayış ve şiir yüklü atmosferdir. Othello, Shakespeare’in tragedyaları arasında en acı ve en dehşet verici olanıdır.

Cinthio’nun öyküsündeki oyun kişileri yalın ve düzdür. Ayrıntıları ve psikolojik incelikleri yoktur. Cinthio’nun Çavuş’u, İtalyan okulunun tümden kalıplanmış bir kötü tipidir. Oysa Shakespeare’in Iago’su tamamen yazarının yaratısıdır. Daha sonra yazıldığı sanılan Kral Lear’deki Edmund, yine Shakespeare tarafından yaratılmış ve Iago’nun karakter derinliğiyle karşılaştırılabilecek bir tragedya kişiliğidir. Iago ile Edmund arasındaki temel ayrılık, Iago’nun hırslı ve intikamcı bir İtalyan, Edmund’un ise hırsı olmayan, sinik, kendine dönük bir İngiliz olmasıdır.

Iago, sezgileriyle ve yakaladığı fırsatlarla planını adım adım yürüten bir kötülük simgesidir. Başlangıç noktası ya da ateşleyicisi aşağılık duygusundan kaynaklanan bir nefret ve intikam duygusudur. Ondan sonra eline geçen her fırsatı değerlendirerek, yavaş yavaş ağını dikkatle örerek hedefine ulaşır. Tiyatro edebiyatında bir eşi daha olmayan Othello karşısında, hiç sezdirmeden, denetimi eline alan Iago, trajik sonu en yetkin biçimde hazırlar. Othello, aslında pasif bir kahramandır. Onu etkinliğe iten, Othello’nun karakter özelliklerini kendi hedefi doğrultusunda kullanarak Othello’yu yok eden bir kötü karakterdir Iago; başta haksızlığa uğradığına içtenlikle inanır. Ona göre, onun bulunması gereken göreve Cassio getirilmiştir. Aslında Cassio, Iago’dan çok daha olumlu özellikleri ve erdemleri olan bir subaydır. Ama oyunda izlendiği gibi, görevi açısından bir yanlışlık yapmıştır. Oysa Iago’nun askerlik

yaşamı tartışılmayacak bir başarıdadır. Iago, kendini bu işin uygulayıcısı, Cassio’yu da kuramcısı sayar. Iago’nun Cassio’ya olan nefretinde bir baş nokta da onun bir yabancı olmasıdır. Cassio Floransalıdır. Floransa ise, Iago’ya göre, askerliğin değil, tüccarların, bankerlerin, hesap uzmanlarının kentidir. Bunun için, Iago’nun nefretinin başlangıç noktası hiç de öyle canavarca ve insanlık dışı değildir; kendine göre, mantıksal ve insani bir boyutu vardır. Iago’nun kendi kendini kemirici karakteri buna eklenince iş büyür ve nefret canavarca bir sonuca yönelir.[9] Shakespeare ayrıca, Iago karakterine kıskançlık örgesi de katmıştır; Iago, Othello’nun, hatta Cassio’nun da, karısı Emilia ile yatmış olabileceklerinden kuşkulanmaktadır. Bu ise Iago için yıpratıcı bir şeydir. Iago, böylece ağını örerek çifte intikam (haksızlığı yapan Othello ile haksızlığın nedeni Cassio’ya karşı) peşindedir.

Iago’nun, kötülüğü uzun uzun planlayarak gerçekleştirdiği düşüncesi çok yaygın bir yanılgıdır. Birinci perdenin sonuna kadar Iago’nun aklında belirlenmiş bir plan yoktur; yalnızca nefretten doğan bir intikam duygusu vardır. Tutacağı yol, ancak olaylar geliştikçe, fırsatları iyi değerlendirerek ortaya çıkar. O bilinçli bir fırsatçıdır ve en masum bir durumu bile kendi amacı doğrultusunda kullanabilecek bir kurnazlığa sahiptir. Gerçi Cassio’yu yerinden etmeyi, Othello’ya acı çektirmeyi başta düşünmüştür, ama trajik bir sonu hiç aklına getirmemiştir. Aynı yolda, Cassio ile Desdemona’nın ölmesi gerektiğini, ancak III. Perde, 3. Sahne’ye kadar hiç düşünmemiştir. Hainliğini gösterirken hiçbir şey onu yolundan alıkoyamaz.

Iago, renkli ve uyumlu bir dünyadaki renksiz ve çirkin olan şeydir. Iago, bir siniktir; her şeyi kötü gözle gören, alaycı, olumsuz ve bunun için de tehlikeli bir karakterdir. İnsanların zayıf taraflarını hemen algılayabilecek bir yetiye sahiptir. O hep çevresindekilerin zayıf tarafını yakalamaya çalışan bir

avcıdır. Güzeli, doğruyu, iyiyi bilir, ama bunları kullanarak çirkini, yanlışı ve kötüyü getirir. Iago, sinizmin şeytanıdır: Renklerin, biçimlerin ve şiirin olduğu bir dünyada rengi ve biçimi olmayan bir yaratıktır. Kargaşayı nasıl yaratacağını bilir: Cassio, iyi bir askerdir, onu asker olarak yok eder: Othello bir savaşçıdır ve seven bir yüreği vardır; onun hem savaşçı yanını tüketir, hem de seven yüreğini nefretle karartır.

Desdemona, sıcak, dışadönük, insancıl bir kadındır. Onda Mağriplinin sevgili karısı olmaktan başka, evine bağlı kadınsı bir yan da vardır. Ürkek ve mahcuptur. Yumuşak ve çabuk kırılacak bir karaktere sahiptir. Othello'ya hayran olduğu kadar, ona karşı sevecen ve anaçtır. Onun üşümemesine, hasta olmamasına özen gösterir, başı ağrıdığı zaman mendiliyle onun başını sardığı gibi (ki mendil sonradan Othello'nun kıskançlığını alevlendiren korkunç bir simge durumuna girer), elişleriyle uğraşan, aslında başka ev kadınlarından pek de farklı olmayan bir kişiliği vardır. Onun en belirgin yanı, Othello'yu çok sevmesidir. Desdemona'nın Othello tarafından öldürülmeden önce, yatarken Emilia ile konuşması, sonra da anımsadığı "Söğüt" şarkısını söylemesi, patetik, ama güzel bir sahneyi getirir. Desdemona da, Othello da tüm insanlığın sahip olduğu niteliklerle bezenmiş kişilerdir. Aralarındaki ilişki de geniş anlamda evrensel olanı gösterir. Desdemona'nın acı çekmesi, Shakespeare'in göstermiş olduğu en dayanılmaz görüntülerden birini var eder. Çünkü Desdemona, seyredeni kızdıracak kadar edilgen biridir, içine düşürüldüğü durum karşısında hiçbir şey yapmaz. Ne sözle, ne hareketle karşı durmaz, çünkü doğası çok yumuşak ve ürkektir. Desdemona'nın bu edilgen tutumu, onu zaman zaman budala bir kadın durumuna düşürür; hak etmediği halde, acı çeken, zavallı, saf bir yaratık olarak görmeye başlarız onu.

Othello'yu bir kıskançlık tragedyası olarak kabul etmek yanlış olur. Bu oyun, her çağda geçerli olan bir trajik olguyu dile getirir: Saf dürüstlüğün, yalan ve düzen dünyasına yenilişidir bu. Bir de olumsuzluğa karşı sevginin yerini korumasının tragedyasıdır Othello.

Bu oyunu da çevirirken Romeo ve Juliet[10] çevirisinde olduğu gibi, Kittredge ile Alexander'in[11] derledikleri metinleri kullanmayı yeğ tuttum.[12] Özellikle, Shakespeare döneminde, bugün kullanılan sözcüklerin farklı karşılıkları olduğu düşünülecek olursa, Kittredge'in metin sonuna koyduğu ayrıntılı açıklamalar ve sözlük ile, Alexander'in kitabın sonuna eklediği sözlük bu çevirinin gerçekleşmesinde çok yararlı oldu. Yine oyunun manzum ve düzyazı bölümlerini olduğu gibi çevirmeye çaba gösterdim; doğal olarak sahne dili için gerekli olan kolaylığı sağlamayı hiç aklımdan çıkarmadım. Oyuncunun sahne tasarımına yardımcı olmak için konuşmalardaki anahtar ve hareket üreten sözcükleri yerinde kullanmaya çalıştım. Manzum bölümlerde yapay, oyuncuyu zorlayıcı uyaklara gitmemeye özellikle özen gösterdim. Elbette dil-tavır olgusunun önemini göz ardı etmeden karakterleri olabildiğince özelliklerine uygun vermeye çabaladım. Çevirinin başarılı olup olmadığı elbette iyi bir yönetmenin elinde, sahnede belli olacaktır.

Özdemir NUTKU

Kişiler	
VENEDİK DUKASI	
BRABANTIO	Bir senatör, Desdemona’nın babası
SENATÖRLER	
GRATIANO	Brabantio’nun kardeşi, Venedikli bir soylu
LODOVICO	Brabantio’nun akrabası, Venedikli bir soylu
OTHELLO	Bir Mağripli, Venedik devletine hizmet eden bir soylu
CASSIO	Othello’nun dürüst yaveri
IAGO	Othello’nun kötü yürekli sancak çavuşu
RODERIGO	Venedikli saf bir bey
MONTANO	Kıbrıs’ın eski valisi
SOYTARI	Othello’nun uşağı
DESDEMONA	Brabantio’nun kızı ve Othello’nun karısı
EMILIA	Iago’nun karısı
BIANCA	Cassio’ya vurgun bir yosma
Gemici, haberci, subaylar, askerler, beyler, çalgıcılar, görevliler.	
(Olay, Venedik ve Kıbrıs’ta geçer.)	

I.

Perde

1. Sahne

(Venedik’te bir sokak.)

(Roderigo ve Iago girerler.)

RODERIGO

Doğrusu çok gücüme gitti! Yazıklar olsun sana,

Kesemi, hem kendi kesenmiş gibi aç kapa,

Hem de bildiğin halde, söyleme bana.

IAGO

Hey Tanrım, susun da dinleyin beni!

Böyle olduğunu rüyamda görsem

Kahrolayım inanmazdım.

RODERIGO

Hani nefret ediyordun ondan?

IAGO

Etmiyorsam alçağım.

Beni kendine yaver seçsin diye,

Kentin üç büyüğü eğildiler bir de önünde.

Dinim hakkı için değerimi bilirim ben,

Yaverlikten aşağısına layık görülemem.

Ama o, kendini beğenmiş, bildiğini okuyanın teki,

Ağız kalabalığına getirip teknik sözlerle

Savaştan dem vurmuş bizimkilere,

Sonunda bir bahaneyle sepetlemiş hepsini:

“İşin doğrusu,” demiş, “çoktan seçtim yaverimi.”

Yaveri de kim olsa beğenirsin:

Lafta usta bir hesap uzmanı, bir taktikçi,

Floransalı Michael Cassio adında biri,

Başını derde sokabilir her güzel yosmayla,

Ama bir mangaya bile komuta etmemiştir,

Savaş düzenini ise ancak evde kalmış bir kız kadar bilir,

Yalnız iş kitabi laflara gelince, bak o işi becerir,

Diyeceksin meclisteki senatörler de yapar o kadarını.

Askerlikten nasibi iş görmeden lafazanlık etmektir.

Ama yine de o seçildi en sonunda.

Rodos’ta, Kıbrıs’ta, Hıristiyan ülkeleri, barbar topraklarında

Gözleriyle gördüğü halde bütün başarılarımı,

Bir muhasebeci girip aramıza rüzgârını kesiyor yelkenimin,

Bu tefeci kılıklı herif ortaya çıkıp

Yaveri oluveriyor tam zamanında,

Bense, nazar değmesin, sancak çavuşu Mağripli beyimin.

RODERIGO

Onun celladı olurdum bana kalsa.

IAGO

Elden bir şey gelmez, askerliğin cilvesi

Değer veren yok kıdeme,

Yükselmek ya kayırmaya bakıyor ya tavsiyeye.
Kıdeme bakılsaydı, bir üst makam kalırdı ikinciye.
Şimdi söyle bakalım, bu durumda
Nasıl sevebilirim bu Mağripliyi ben?

RODERIGO

Senin yerinde olsam çıkardım hizmetinden.

IAGO

Heyecanlanmayın efendim,
Sırası gelince öcünü almak için hizmetindeyim.
Ne hepimiz efendi olabiliriz,
Ne de her efendi kendine bağlı birini bulabilir.
Nice görev delisi, diz kıran salak görürsünüz,
Sürtünüp kölelik etmekten vazgeçmez hiçbir zaman,
Boğaz tokluğuna ömrünü tüketir sahibinin eşeği gibi,
Bir kocamaya görsün kolundan tutup atıverirler,
Bence bu erdemli salakların hepsini kırbaçtan geçirmeli.
Bir de bunların başka cinsi vardır,
İlk bakışta işinin tam adamı gibi görünürler,
Oysa hep kendi çıkarlarını düşünürler,
Hizmet gösterilerinde bulunup efendilerine,
Kendi kazançlarını gözetip ceplerini doldururlar,
Sonra da efendilerini bırakıp kendilerinin efendisi olurlar.
İşte akıllı diye ben bunlara derim,

Ben de bunlardan biri olduğumu itiraf etmeliyim,

Çünkü efendim, sizin Roderigo olduğunuz kadar,

Mağripli olsaydım eğer, Iago olamayacağım kesin.

Kendime hizmet ediyorum, ona hizmet ettiğim için.

Tanrı tanığımdır, ne sevgimden yapacağım bu işi,ne de görev diye,

Öyle görünüp çıkarıma bakacağım sadece,

Yoksa düşündüklerim, niyetlerim

Görünüşüme, davranışıma yansısaydı eğer,

Çok geçmez herkesin diline düşer, kargalar gagalardı beni,

Çünkü göründüğüm gibi değilim ben.

RODERIGO

O kalın dudaklı herif kızı böyle kaçırabildiyse,

Ne zengin bir hazineye kondu, düşünsene.

IAGO

Durmayın babasına seslenin, uyandırın babasını,

Peşine düşsünler herifin, kaçırsınlar keyfini,

Kepaze etsinler sokaklarda, kışkırtın akrabalarını

Zengin talihiyle keyfi yerinde bile olsa,

Yağdırın üstüne atsineklerini,

Öyle dertler açın ki başına

Kalmasın zenginliğinin beti bereketi.

RODERIGO

İşte şurada babasının evi, sesleneyim.

IAGO

Bağırın, çığlık atın,

Tıpkı kalabalık kentlerde geceleyin yangını görenler gibi,

Öyle bir bağırın ki dehşete kapılsınlar.

RODERIGO

Hey Brabantio! Sinyor Brabantio!

IAGO

Uyanın, hey Brabantio! Hırsız var,

Evinize, kızınıza, paralarınıza göz kulak olun!

Hırsız var, hırsız!

(Brabantio üst kat penceresinde görünür.)

BRABANTIO

Ne var, ne oluyor?

Bu korkunç haykırışlar nedir?

RODERIGO

Sinyor, ailenizin hepsi içeride mi?

IAGO

Kapılarınız kilitli mi?

BRABANTIO

Niye? Ne diye soruyorsunuz?

IAGO

Yemin ederim, soyuldunuz. Bir şeyler giyin üstünüze hemen,

Yüreğinizden vurdular sizi, ruhunuzun yarısı uçtu elden.

Şu anda, evet tam şu anda, soylu sinyor,

Kocamış bir kara koç, sizin ak kuzunuza atlıyor.

Kalkın! Çan çalıp uyandırın horlayan kentlileri,

Yoksa şeytan, dede yapıverecek sizi.

Hadi çabuk hazırlanın!

BRABANTIO

Nee, çıldırdınız mı siz?

RODERIGO

Saygıdeğer sinyor, sesimi tanımadınız mı?

BRABANTIO

Hayır, kimsin sen?

RODERIGO

Adım Roderigo.

BRABANTIO

Daha da kötü ya!

Kapıma musallat olma diye emretmemiş miydim sana?

Kaç kez söyledim, kızım sana göre değil!

Şimdi de kursağını şişirmiş, kafayı çekmiş,

Kapıma dayanıp kabadayılık taslıyorsun,

Utanmadan uykumu kaçırıyorsun.

RODERIGO

Efendim, lütfen efendim...

BRABANTIO

Şunu aklından çıkarma,

Ne karakterim, ne de mevkiim kaldırır bu serserilikleri,

Sonra pahalıya mal olur sana!

RODERIGO

Efendim sakin olun.

BRABANTIO

Sen ne soygunundan söz ediyorsun?

Burası Venedik, evim de yolgeçen hanı değil.

RODERIGO

Çok sayın Brabantio,

İçten ve temiz duygularla geldim buraya.

IAGO

Bahse girerim, efendim, siz şeytandan emir alınca,

Tanrı’ya hizmet etmeyeceklerdensiniz.

Yardımınıza geliyoruz, bizi serseri sanıyorsunuz siz.

Bir Berberi küheylanı çullanacak kızınıza,

Torunlarınız size kişneyecek, yarış atlarından hısmınız,

İspanyol atlarından akrabalarınız olacak,

Sizin umurunuzda bile değil.

BRABANTIO

Ağzı bozuk serseri, sen de kimsin?

IAGO

Ben efendim, haber vermeye gelenlerden biriyim:

Kızınızla Mağripli, iki kıçlı bir hayvan durumundalar şimdi.

BRABANTIO

Sen bir alçaksın.

IAGO

Siz de bir senatörsünüz.

BRABANTIO

Bunun hesabını vereceksin Roderigo, seni tanıyorum ya.

RODERIGO

Efendim, her şeyin hesabını veririm. Ama n’olur dinleyin beni:

Güzel kızınız, herkes uyurken gece yarısı kaçtı,

Hem de doğru dürüst bir koruyucu almadan yanına

Parayla tutulmuş kaba saba bir gondolcunun yardımıyla,

Şehvetten gözü dönmüş bir Mağriplininiri pençelerine sığındı.

Bir diyeceğiniz yoksa sizin buna,

Hoşgörüyle karşılıyorsanız bütün bunları bir bakıma öyle gibi

Bunu bilip de göz yumuyorsanız, o zaman kabul,

Küstahça davranıp rahatsız ettik sizi.

Ama haberiniz yoksa bunlardan, boş yere azarladınız bizi.

Terbiyesizlik edip oyun oynadığım sanılmasın saygıdeğer efendimize,

Sizin izninizle kaçmadıysa eğer kızınız, büyük bir isyan başlattı.

Saygısını, güzelliğini, aklını, zenginliğini

Göçebe bir yabana bağışladı.

Hemen soruşturup anlayın: Kızınız odasındaysa ya da evdeyse

Sizi böyle aldattığım için devletin adaletini yağdırın üstüme.

BRABANTIO

Hey, meşaleleri yakın! Bir mum getirin bana! Uyandırın adamlarımı!

Korktuğumu başıma getiriyor bu anlatılanlar,

Olanlara inanmanın acısını duyuyorum şimdiden.

Işık, diyorum, ışık!

(Pencereden kaybolur.)

IAGO

Hoşça kalın! Ayrılmam gerekiyor şimdi sizden,

Kalırsam, tanık gösterirler beni Mağripliye karşı,

Bu da ne bana uygun düşer, ne de görev yerime,

Biliyorum, çünkü yönetim onu kolay kolay cezalandıramaz,

Güvenliğini tehlikeye atmadan onu gözden çıkaramaz,

Olsa olsa biraz kafasını şişirirler o kadar.

Şu sırada onu şiddetlenen Kıbrıs savaşına yollayacaklar,

Paçalarını kurtarabilmek için onun gibisini pek bulamazlar.

Nasıl nefret ediyorsam cehennem azabından

O kadar nefret ediyorum ondan.

Ama şimdi gerekeni yapmalıyım, numaradan açıp sevgi bayrağını.

Dost görünmeliyim. Onu mutlaka bulmak istiyorsanız,

Okçu Hanı'na götürün onu arayanları.

Ben de orada, yanında bulunacağım. Hadi hoşça kalın!

(Çıkar.)

(Geceliği ile Brabantio ve meşale taşıyan adamları köşkün kapısından çıkarlar.)

BRABANTIO

Gerçekten de doğruymuş bu uğursuz haber. Kızım kaçmış,

Geri kalan ömrüm, utanç ve acıyla geçecek artık.

Onu nerede gördünüz Roderigo? Ah talihsiz kızım benim!

Mağripli ile mi dediniz? Kim baba olmak ister şimdi?

Gördüğünüzün kızım olduğundan emin misiniz?

Bir türlü aklım almıyor beni aldatmasını.

Bir şey söyledi mi size? Daha meşale getirin!

Uyandırın bütün akrabalarımı! Acaba evlendiler mi dersiniz?

RODERIGO

Evet efendim, sanırım evlendiler.

BRABANTIO

Hey Tanrım! Nasıl evden kaçar? Nasıl ihanet eder kendi soyuna?

Babalar, bundan sonra hareketlerine bakıp da aldanmayın kızlarınıza

Gençliği de, kızlığı da bozan ne büyüler var değil mi?

Böyle şeyler olduğunu, siz de okumuşsunuzdur Roderigo?

RODERIGO

Evet efendim, okudum tabii.

BRABANTIO

Kardeşimi uyandırın! Keşke size vereydim kızımı!

Siz bu yandan gidin, siz de şuradan.

Mağripliyi kızla birlikte nerede yakalayabiliriz, biliyor musunuz?

RODERIGO

Evet, galiba, yanınıza güçlü muhafızlar alıp gelin benimle.

BRABANTIO

Buyrun, siz yol gösterin! Evlere uğrayıp ayaklandıracağım herkesi.

Sözüm geçer çoğuna. Hey, uyanın, kuşanın silahlarınızı!

Toplayın bekçileri de buraya gelsinler!

Hadi iyi yürekli Roderigo! Boşa gitmeyecek emekleriniz.

(Çıkarlar.)

2. Sahne

(Venedik’te bir sokak.)

(Othello, Iago ve ellerinde meşalelerle muhafızlar girerler.)

IAGO

Çok adam öldürdüm savaşta ama

Vicdanım elvermez tasarlanmış bir cinayete.

Kötülük olmalı insanın içinde biraz da,

Bende yok ki yarasın işime.

Öyleyken bile dokuz on kez düşündüm

Şurasından, böğründen bıçaklamak için onu.

OTHELLO

Böylesi daha iyi.

IAGO

Öyle demeyin efendim, aleyhinizde attı tuttu,

Çileden çıkaran, onur kırıcı hakaretler etti.

Zaten sabrım azdır, çok zor tuttum kendimi.

Sorabilir miyim, efendim, gerçekten evlendiniz mi?

Şunu unutmayın ki, ihtiyar Brabantio çok sevilir,

Dilediğini yaptırmada Duka’dan iki misli etkilidir.

Sizi ya boşatır ya da yasaları zorlayıp alabildiğine

Dert açmaya çalışır başınıza.

OTHELLO

Elinden geleni ardına koymasın.

Onun şikâyetleri hiç kalır devlete yaptığım hizmetler yanında

Henüz kimse bilmiyor: Böbürlenmenin şeref olduğunu gördüğümde ama,

Krallar yetiştirmiş bir soydan geldiğimi açıklayacağım.

Bugün erişmiş olduğum, gurur veren yüksek makamı

Gösterdiğim büyük başarılara borçluyum yalnızca.

Şunu bil ki Iago, âşık olmasaydım eğer Desdemona'ya,

Denizlerin tüm hazinelerini vereceklerini bilsem de

Bekârlığın sultanlığından ayrılıp sokar mıydım başımı sıkıya.

Şuraya bak, o ışıklar da ne?

(Cassio ve ellerinde meşalelerle askerler girerler.)

IAGO

Kışkırtılan babası bu, dostları da var yanında.

En iyisi içeri girin siz.

OTHELLO

Hayır, girmem. Bulurlarsa bulsunlar.

Hizmetlerim, unvanım, tertemiz vicdanım

Haklı olduğumu gösterecektir sonunda.

Onlar mı?

IAGO

İki yüzlü Janus[1] hakkı için, onlar değil.

OTHELLO

Duka'nın adamlarıymış! Yanlarında da yaverim.

Geceniz hayırlı olsun dostlarım! Ne haberler?

CASSIO

Generalim, Duka sizi selamlıyor,

Hemen şimdi, acele gelmenizi istiyor.

OTHELLO

Niçin, biliyor musun?

CASSIO

Sanıyorum Kıbrıs'la ilgili.

Oldukça önemli bir şey olmalı: Bu gece

Kadırgalardan ardı ardına on iki haberci gönderildi,

Yataklarından kaldırılan senatörler Duka'nın yanındalar şimdi,

Sizi de tekrar tekrar arattılar,

Evinizde olmadığınız anlaşıldığından

Senato üç arama kolu görevlendirdi,

Bulup getirmeleri için sizi.

OTHELLO

İyi ki sen buldun beni.

İçeri haber vereyim, seninle geliyorum.

(Çıkar.)

CASSIO

Çavuş, ne işi var burada komutanın?

IAGO

Haberin yok mu? Bu gece o servet yüklü bir kalyona rampa etti

Tanırsa ona yağma hakkını yasalar, yaşadı gitti.

CASSIO

Hiçbir şey anlamadım.

IAGO

Evlendi.

CASSIO

Evlendi mi? Kiminle?

IAGO

Kiminle mi?

(Othello girer.)

Gidiyor muyuz komutanım?

OTHELLO

Hadi gidelim!

CASSIO

İşte sizi aramaya çıkan kollardan bir başkası daha.

(Brabantio, Roderigo, meşaleler ve kılıçlarla askerler girerler.)

IAGO

Brabantio bu. Dikkatli olun generalim,

Niyeti kötü.

OTHELLO

Hey, durun orada!

RODERIGO

Sinyor, işte Mağripli.

BRABANTIO

Yakalayın hırsızı!

(İki taraf da kılıçlarını çeker.)

IAGO

Sen Roderigo! Benim lokmam sensin.

OTHELLO

Kınında dursun parlak kılıçlarınız, paslandırır yoksa sabah çiyi,

Siz, soylu sinyor, silahla değil, yaşınızla verin emirlerinizi.

BRABANTIO

Seni aşağılık hırsız, nereye tıktın kızımı?

Büyüledin onu, lanetli olman yetmezmiş gibi!

Aklı başında olan herkese sorarım:

Büyüyle zincirlenmiş olmasaydı eğer

Onun gibi nazlı, güzel, mutlu bir kız,

Hiç geri çevirir miydi ülkemizin zengin, yakışıklı delikanlılarını

Bırakır mıydı onu koruyan babasını,

Sonra da göze alıp herkesin maskarası olmayı,

Senin gibi zevk yerine korku veren bir herifin

Kurum karası kucağına kaçar mıydı?

Bütün dünya hak versin, apaçık değil mi her şey?

Onu tuzağa düşürüp pis büyüler yaptın,

Kendini kaybettirecek ilaçlar, şuruplar içirip kıydın gençliğine,

Soracağım bunun hesabını sana!

Başka türlü olamaz, bu böyledir mutlaka.

Aldatıp dünyayı uğraştığın için kanunsuz işlerle

Tutukluyorum seni. Yakalayın şunu, tutun!

Karşı koymaya kalkışırsa, canına okuyun!

OTHELLO

İndirin silahlarınızı! Benim adamlarım da, karşıdakiler de.

Ne zaman vuruşacağımı bilirim ben,

İhtiyacım yok kimsenin fikrine.

Bu suçlamanıza karşı kendimi savunmam için

Nereye gitmemi istiyorsunuz?

BRABANTIO

Hapishaneye. Yasalar önünde

Hesap vermen isteninceye kadar hapse.

OTHELLO

Ya olur dersem?

Duka’nın habercileri duruyor yanımda.

Beni çağırtmış acele bir devlet işi için.

O zaman Duka ne der acaba?

BİR SUBAY

Söyledikleri doğru, saygıdeğer sinyor.

Duka senato toplantısında.

Eminim, siz efendimiz de çağrıldınız.

BRABANTIO

Nasıl? Duka senatoyu mu topladı?

Gecenin bu saatinde ha! Getirin onu da!

Benimki de önemsiz bir dava değil,

İster Duka olsun, ister senatör dostlarımdan herhangi biri,

Eminim, hissedeceklerdir bu haksızlığı kendilerine yapılmış gibi,

Böyle hareketler hoş görülürse eğer

Devletin başına kölelerle dinsizler geçer.

(Çıkarlar.)

3. Sahne

(Venedik. Senato salonu.)

(Duka ve senatörler aydınlatılmış bir masanın çevresinde oturmuşlardır. Muhafızlar hazırdır.)

DUKA

Bu haberlerin hiçbiri öbürünü tutmuyor ki.

Bilmem hangisine inanmalı?

BİRİNCİ SENATÖR

Evet, bir tutarsızlık var.

Bana gelen notta yüz yedi tekne diyor.

DUKA

Benimkinde ise yüz kırk.

İKİNCİ SENATÖR

Benimkinde de iki yüz.

Gerçek sayı anlaşılmaz bu gibi durumlarda,

Ama tekne sayısı belli olmasa da,

Osmanlı donanmasının Kıbrıs'a yollandığı apaçık ortada.

DUKA

Doğru, değişik de olsa sayılar,

Yalandır diyemiyorum gelen haberlere,

Donanmanın Kıbrıs'a seyrettiği besbelli,

Bu da korkutuyor beni.

GEMİCİ

(İçeriden.)

Yol verin! Açılın! Yol verin!

(Bir gemici girer.)

BİR SUBAY

Kadırgalardan bir haberci efendim.

DUKA

Ee, ne haber şimdi?

GEMİCİ

Rodos'a gidiyormuş Osmanlı donanması.

Sinyor Angelo, sizlere bu haberi iletmemi istedi.

DUKA

Ya bu değişikliğe ne diyeceksiniz?

BİRİNCİ SENATÖR

Hiç akla yakın değil.

Dikkatimizi yanlış yöne çekmek için düzenlenmiş bir oyun.

Düşünelim hele: Osmanlılar için Kıbrıs ne kadar önemlidir,

Unutmayın, onları Rodos'tan nasıl daha çok ilgilendirir,

Üstelik Kıbrıs ne savaşa hazırlıklı,

Ne de Rodos'un savunmasına sahiptir.

Osmanlının ilgisini çeken ilk şeyi sona bırakıp

Kazançtan olacak kadar acemi olduğunu düşünmek budalalıktır.

İtip kenara daha kolayca elde edeceği şeyi

Boşu boşuna tehlikeye atmaz kendini.

DUKA

Evet, Rodos'a gitmedikleri besbelli.

BİR SUBAY

Yeni bir haber var, efendimiz.

(Bir haberci girer.)

HABERCİ

Saygıdeğer efendimiz, Rodos'a giden Osmanlılar,

Orada ikinci bir donanmayla buluştular.

BİRİNCİ SENATÖR

Tahmin ettiğim gibi. Kaç gemi var dersin sence?

HABERCİ

Otuz yelkenli, şu anda döndüler geldikleri rotaya,

Niyetleri belli: Açıktan açığa Kıbrıs'a gidiyorlar.

Sadık ve yiğit kulunuz, Sinyor Montano,

Size böylece bu haberi iletmeyi görev sayar,

İnanmanızı diler ona.

DUKA

Artık kesin Kıbrıs'a gittikleri,

Marcus Luccicos Venedik'te değil mi?

BİRİNCİ SENATÖR

Floransa'da şimdi.

DUKA

Bizden ona bir not yazın, çok acele gönderin.

(Brabantio, Othello, Cassio, Iago, Roderigo ve askerler girerler.)

BİRİNCİ SENATÖR

İşte Brabantio ile yiğit Mağriplimiz de geldiler.

DUKA

Yiğit Othello, hemen harekete geçeceksiniz,

Hıristiyanlığın baş düşmanı Osmanlılara karşı.

(Brabantio'ya.)

Sizi birden göremedim, hoş geldiniz soylu sinyor,

Bu gece çok aradık öğütlerinizi ve yardımınızı.

BRABANTIO

Ben de sizinkileri, saygıdeğer efendim, bağışlayın beni.

Ne görevim ne de savaş haberleri

Beni yatağımdan kaldırdı. Elimde değil,

Katılamıyorum herkesin şu andaki endişesine de,

Kendi derdim öyle göz yaşartan, öyle her şeyi sürükleyen bir dert ki

Öteki dertleri silip süpürüyor ama

Yine de kalıyor olduğu gibi.

DUKA

Ne oldu, ne var?

BRABANTIO

Kızım, ah kızım!

HEPSİ

Öldü mü yoksa?

BRABANTIO

Benim için öldü. Aldatıldı, benden çalındı,

Şarlatanlardan alınan büyüler, ilaçlarla baştan çıkarıldı,

Oysa büyücülük karışmasa işin içine,

Aklında bir eksiklik, körlük ya da ruhen sakatlık olmadan

Bu kadar olmayacak bir yanlış yapamaz insan.

DUKA

Böylesine kötülükle kızının aklını başından alan

Kim olursa olsun, sizi onsuz bırakan,

Adaletin kanlı kitabının ağır hükmünü

Onun hakkında istediğiniz gibi yorumlamak

size bırakılacaktır.

Hatta bunu yapan öz oğlumuz bile olsa.

BRABANTIO

Çok minnettarım, yüce efendimiz.

İşte o adam bu Mağripli,

Anlaşılan buraya çağrılmış kendisi,

Devlet işleri için özel emrinizle.

HEPSİ

Çok, pek çok üzüldük buna.

DUKA

(Othello'ya.)

Ya siz ne diyeceksiniz bu suçlamaya?

BRABANTIO

Ne diyebilir ki, her şey apaçık ortada.

OTHELLO

Çok kudretli, yüce, saygıdeğer sinyorlar,
Soylu, iyiliksever efendilerim,
Bu ihtiyarın kızını kaçırdığım doğru,
Onunla evlendim de, suçumun hepsi bu,
Başka da bir şey yapmış değilim.
Öyle parlak sözler söyleyemem ben,
Dokunaklı cümlelerle yumuşatamam yürekleri,
Çünkü bundan dokuz dolunay öncesine kadar,
Şu kollar, yedi yaşımdan beri
Savaş alanlarında harcadılar tüm güçlerini,
Kavga, dövüş ve savaş dışında,
Pek az şey diyebilirim, bu koca dünya hakkında.
Bu yüzden savunmak için kendimi
Süsleyip püsleyemem sözlerimi.
Ama lütfedip sabrederseniz eğer
Olduğu gibi, basitçe anlatayım

Başından sonuna kadar aşk serüvenimi.

Büyücülükle suçlandığıma göre,

Anlatayım, kızını hangi ilaçlar, hangi efsunlar,

Hangi büyü gücüyle elde ettiğimi.

BRABANTIO

O kadar çekingen, sessiz sedasız,

En ufak hareketle utanıp kızaran bir kız,

Yaşını, ülkesini, şerefini, değerini unutsun da,

Karakterine karşın, yüzüne bile bakmaya korkacağı birine âşık olsun!

“En mükemmel insan bile karşı gelerek

Tüm doğa kurallarına, hata yapabilir,”

Diyenlerin sakat ve noksan bir mantığı olmalı,

Bu işin kaynağını iblis büyülerinde aramalı.

Söylediklerimde ısrar ediyorum:

Kana işleyen ilaçlarla, özel şuruplarla çeldi kızımın aklını.

DUKA

Söylemek, ısrar etmek yetmez, kanıtlamalısınız,

Zayıf tahminleri, uzak ihtimalleri bir yana bırakıp

Daha esaslı, daha sağlam deliller bulmalısınız.

BİRİNCİ SENATÖR

Söyleyin Othello, zehirleyerek dolambaçlı yollarla,

Zorla mı ele geçirdiniz bu genç kızın kalbini,

Yoksa kalpten kalbe yol vardı da,

Siz çağırınca o kendiliğinden mi geldi?

OTHELLO

Yalvarırım size, Okçu Hanı’na, Desdemona’ya haber salın,

O söz etsin benden, önünde babasının.

Onu dinledikten sonra, yine de suçlu bulursanız beni,

Bana duyduğunuz güveni, verdiğiniz görevi,

Geri almakla kalmayın, ölüm cezası verin.

DUKA

Desdemona’yı bulup buraya getirin!

OTHELLO

Çavuş, yol göster onlara, orayı en iyi sen bilirsin.

(Iago ve bir iki muhafız çıkarlar.)

O gelinceye kadar, işlediğim günahları Tanrı’ya açıklar gibi,

Hiçbir şey saklamadan anlatayım size,

Nasıl tutuldum güzel Desdemona’ya

Ve o nasıl âşık oldu bana.

DUKA

Anlat Othello.

OTHELLO

Babası severdi beni, çağırırdı sık sık evine,

Anlatmamı isterdi durmadan hayatımın hikâyesini,

Yıl yıl katıldığım savaşları, kuşatmaları, başımdan geçenleri.

Ta çocukluk günlerimden başlar, anlat dediği ana kadar,

Baştan başa anlatırdım bütün hayatımı ben de.

Bu arada dinleyeni etkileyen tehlikeleri,

Nefes kesici kazaları, karada, denizde,

Anlatırdım nasıl kurtulduğumu ölümden kıl payıyla,

Nasıl yakalanıp tutsak düştüğümü küstah düşmana,

Köle olarak nasıl satıldığımı, sonra da salıverildiğimi,

Nasıl davrandığımı serüven dolu yolculuklarda,

Bunları anlatırken geniş mağaralardan, ıssız çöllerden,

Dorukları göğe eren yalçın kayalıklardan, tepelerden,

Söz ederdim başları omuzları altında olan antropofagilerden[2]

Sürüp giderdi böylece hikâyem.

Dikkatle dinlerdi Desdemona bunları,

Ama ev işleri onu çoğu kez alıkoyardı.

Yine de işlerini tez elden bitirip yanımıza gelirdi,

Anlattıklarımı doymak bilmez kulağıyla yutardı sanki.

Fark edince onun bu ilgisini uygun bir an kolladım

Onu öyle bir havaya getirdim ki,

Bölüm bölüm dinlediği, ama tamamını bilmediği serüvenlerimi

Baştan sona anlatayım diye dile getirdi dileğini.

Ben de tabii razı olup başladım anlatmaya,

Söz edip çektiğim acılardan gençliğimde,

Sık sık baştan çıkardım gözyaşlarını.

Emeğimin karşılığını da aldım hikâyem bittiğinde,

Öyle bir içini çekti ki dünyalara bedeldi,

Başımdan geçenlerin çok acıklı, çok garip olduğuna yemin etti.

“Keşke dinlememiş olsaydım,” dedi, ama yine de

“Tanrı, beni de böyle bir erkek yaratsaydı,” diye hayıflandı.

Sonra da teşekkür etti bana.

“Beni seven bir dostunuz varsa, ona hikâyenizi anlatmayı öğretin, yeter.”

Gönlünü kaptırabilirmiş böyle birine.

Ben de bunu fırsat bilip teklifte bulundum ona.

O, beni başımdan geçen tehlikeler için sevdi,

Ben de onu, anlattıklarıma acıdı diye.

Kullandığım tek büyü bu işte.

Kendi de geliyor zaten. Tanıklık etsin sözlerime.

(Desdemona, Iago ve muhafızlar girerler.)

DUKA

Böyle bir hikâye benim kızımın da gönlünü çelerdi,

Azizim Brabantio, bu karışık olayı hoş görün biraz,

Silahsız dövüşmektense, kırık silahla dövüşmek daha iyi.

BRABANTIO

Kız ne diyor, bir de onu dinleyelim lütfen.

Eğer yakınlık gösterenin biraz da kendi olduğunu söylerse,

Tanrı'nın gazabı üstüme olsun, suçlamam artık bu adamı!

Gel buraya nazlı kız. Bu soylular içinde

En çok kime itaat borçlusun, söyle bize?

DESDEMONA

Sevgili babacığım, görevimin ikiye bölündüğünü hissediyorum.

Hayatımı ve yetişişimi size borçluyum,

Sizi saymayı öğretti hayatım da, yetişişim de,

Babamsınız, boyun eğmem gerekir size,

Bugüne kadar kızınızdım. Ama bu da kocam işte,

Annem de sizi babasından üstün tutardı,

Ben de aynı hakkı Mağripli efendim için kullanıyorum.

BRABANTIO

Tanrı yardımcınız olsun! Başka sözüm yok.

İyisi mi efendim, devlet işlerine geçin.

İnsanın çocuğu olacağına evlat edinsin daha iyi.

Gel yanıma Mağripli, eğer senin olmasaydı,

Bütün kalbimle senden esirgeyeceğim kızımı,

Yine bütün kalbimle sana veriyorum.

Sana gelince pırlantam, başka çocuğum yok diye seviniyorum

Çünkü evden kaçışın bana zorbalığı öğretti,

Başka çocuklarım olsaydı eğer, zincire vururdum hepsini.

Başka bir diyeceğim kalmadı efendim.

DUKA

Ben de sizin yerinize koyup kendimi,

Bu sevgilileri, sizin sevginize ulaştıracak

Basamak olmak için bir özdeyiş söyleyeyim:

Çaresi olmayan hastalıkta acılar sona erer,

İyileşme umuduyla duyulan acı beterini görüp diner.

Yas tutmak gelmiş geçmiş yaramazlıklara,

Yol açar kısa yoldan yeni mutsuzluklara.

Kader alıp götürürse elde tutamadığımızı,

Soğukkanlılık alaya alır kaderin zararını.

Soyulduğunda gülen, hırsızdan bir şey çalar,

Boş yere kederlenen, kendi kendini soyar.

BRABANTIO

Öyleyse, bırakalım Kıbrıs'ı alsın Osmanlı,

Gülümseyelim de bari kaybetmeyelim adayı.

Derdi olmayan ancak bu sözleri çekebilir,

Keyif duyup bunları sevebilir,

Ama derdine sabırdan medet uman

Hem sözleri, hem kederi yüklenir.

Özdeyiş insanı ya keyiflendirir ya kederlendirir,

Ne yana çeksen o yana gittiğinden, iki anlama gelir;

Ama hep lafta kalır bu sözler en sonunda.

Şimdiye kadar hiç görmedim ben

Kulak yoluyla iyileştirildiğini yürek acısının.

N'olursunuz, devlet işlerine geçelim lütfen.

DUKA

Osmanlı çok iyi bir hazırlıkla Kıbrıs yolunda.

Othello, adadaki güçleri en iyi bilen sizsiniz.

Gerçi orada yeteneğine güvendiğimiz bir valimiz var,

Ama bu gibi durumlarda, kamuoyunun yanılmaz sağduyusuna

Kulak vererek size daha çok güvenmemiz gerektiğini biliyorum.

Onun için, henüz elde ettiğiniz hazinenin parıltısını karartacak

Sert ve gürültülü bir sefere hazırlanın.

OTHELLO

Yüce senatörler! Savaş denen zorbanın çakmaklı çelik döşeği,

Benim için üç kez atılmış kuştüyü bir yatak oldu artık,

Hemen doğal bir çekim duyarım bütün zorluklara ben.

Osmanlıya karşı açılan bu yeni savaşı da yükleneceğim,

Ancak izin verirseniz, saygıyla eğilip bir şey dileyeceğim:

Karımın bakımı için gerekli hazırlıklar yapılsın,

Yetişişine uygun, ona layık bir köşkle,

Rahatça geçimini sağlayacak bir ödenek ayrılsın.

DUKA

Eğer isterseniz babasıyla kalsın.

BRABANTIO

Hayır, istemem.

OTHELLO

Ben de.

DESDEMONA

Ben de istemem. Oturup her an gözü önünde,

Sabrını taşıracak düşüncelere itmek istemem babamı.

İyiliksever Dukamız! Dileğimi sunmamdaki acemiliği kapamak için

Lütfen hoşgörüyle kulak verin söylediklerime,

Beni yüreklendirecek bir buyruk olsun sesinizde.

DUKA

Nedir dileğiniz Desdemona?

DESDEMONA

Mağripliyi onunla birlikte yaşamak için sevdim.

Verdiğim kesin karar, göğüs gereceğim fırtınalı yazgım

Duyursun bunu bütün dünyaya.

Gönlüm birleşti efendimle ve onun yiğitliğiyle.

Othello'nun yüzünü ruhunda gördüm,

Onun şerefine, yiğitliğine bağladım ruhumu da, gönlümü de.

Onun bensiz savaşa gönderirseniz eğer,

Beni de işe yaramaz bir kişi olarak bırakırsanız geride,

Benden çalmış olursunuz ona olan sevgimin haklarını.

Üstelik onun acı yokluğu dayanılmaz bir yalnızlığa iter beni.

Onun için, izin verin gideyim onunla birlikte.

OTHELLO

İzin verin, gelsin benimle,

Tanrı şahidimdir, ne kendi zevkim için istiyorum bunu,

Ne de ateşlenip kocalık hakkımı kullanmak için,

Gençliğin taşkın, sorumsuz tutkularını çoktan aştım çünkü,

Onun isteğine karşı açık ve cömert davranmaktır dileğim.

Bu ciddi ve büyük işi, o benimle diye,

Savsaklayacağımı düşünmekten Tanrı sizi korusun.

Aşkın hoppa kanatları aklımı başımdan alır,

Elimi kolumu bağlayıp engellerse eğer görevimi,

Ev kadınları miğferimden tava yapsınlar,

Her türlü alçaltıcı bela lekelesin şerefimi.

DUKA

Kendi aranızda kararlaştırın gidip gitmeyeceğini.

Ama gecikmeye gelmez, bu iş çok acele,

Bu gece çıkmalısın yola.

DESDEMONA

Bu gece mi, efendim?

DUKA

Evet, bu gece.

OTHELLO

Emriniz başım üstüne.

DUKA

Yarın sabah dokuzda, burada buluşalım.

Othello, adamlarınızdan birini burada bırakın

Yazılı emirlerimizi gönderelim size,

Ayrıca yüksek mevkiinizi ve şerefinizi ilgilendiren şeyleri de.

OTHELLO

İzninizle, yüce efendimiz, çavuşum kalsın burada,

Şerefli, güvenilir bir adamımdır.

Karım, onun refakatinde Kıbrıs'a gelebilir.

Yüce efendimizin gerekli gördüğü başka şeyleri de

Çavuşum ardımdan getirebilir.

DUKA

Öyle olsun, iyi geceler hepinize.

(Brabantio'ya.)

Soylu sinyor, eğer erdem güzellikten yoksun değilse,

Damadınız kara olmaktan çok aktır.

BİRİNCİ SENATÖR

Uğurlar olsun Mağripli. Hoş tut Desdemona'yı.

BRABANTIO

Aklın varsa, gözünü dört aç Mağripli.

Babasını aldattı o, seni de aldatabilir.

(Duka, senatörler, askerler çıkarlar.)

OTHELLO

Canım feda karımın bana bağlılığına!

Soylu Iago, sana emanet Desdemona.

Karın onun yanında olsun lütfen,

İlk fırsatta ikisini de getirirsin Kıbrıs'a.

Gel Desdemonam! Seninle konuşup sevişecek

Bir aşk saatimiz kaldı. Boyun eğmeliyiz zamana.

(Mağripli ile Desdemona çıkarlar.)

RODERIGO

Iago!

IAGO

Ne var, aslanım?

RODERIGO

Şimdi ne yapayım dersin?

IAGO

Ne mi yapacaksın, git, mışıl mışıl uyu.

RODERIGO

Hemen, gidip kendimi denize atacağım.

IAGO

Hele öyle bir şey yap, bir daha adını bile anmam,

Nen var senin? Ahmaklık etme!

RODERIGO

Asıl yaşamak ahmaklıktır, yaşamak işkenceyse,

Kurtuluş ölümdeyse, ölümdür bunun töresi de.

IACO

Şimdi iyice saçmaladın! Yirmi sekiz yıldır şu dünyayı seyrediyorum, kazançla zararı ayırt edebildiğim günden beri, canının değerini bilen daha bir tek kişiye rastlamadım. Bir tavuk uğruna kendini öldürmektense, insanlığımdan vazgeçip şebek olurum daha iyi.

RODERIGO

Ne yapayım peki? Bu kadar deli divane olmaktan utanç duyuyorum, ama elimde değil bundan kurtulmak.

IAGO

Değil demek? Saçma! Şöyle ya da böyle olmak elbette kendi elimizde. Bedenimiz bahçemizdir, irademiz de bahçıvanı, ister ısırgan dikersin, ister kekik, ister hıyar yetiştirir, kabak ekersin, bahçeni ya tek bir bitkiye ayırabilirsin ya da bir sürü çiçekle doldurabilirsin, yeter ki sen iste! Bahçenin kısır kalması da elinde, verimli, bakımlı olması da. Bunların hepsini yapmak irademize bakar. Neyse

ki, duygularımız mantığımızla dengelenmiş. Yoksa damarlarımızdaki şu azgınlık, içimizdeki şu şehvet düşkünlüğü bize ne oyunlar oynardı. İyi ki mantık denen bir şey var da, kuduran isteklerimizi, bedenimizin iğnelenmelerini, dizginsiz tutkularımızı bastırabiliyoruz. Senin aşk dediğin şey, işte bu tutkularımızın bir uzantısı, bir sürgünü.

RODERIGO

Hiç de değil!

IAGO

Aşk, kanın kaynamasıyla, iradenin izniyle oluşan bir şey. Hadi bakalım, erkek gibi davran. Kendini denize atacakmış? Atacaksan kedileri, gözü açılmamış enikleri denize at! Senin dostun olduğumu açıkça belirtmedim mi? Ne yalan söyleyeyim, çıkarımı düşündüğüm için de sana hiç kopmayacak bağlarla bağlandım. Dinle, sana yardım etmek için şimdiye kadar elime bu kadar güzel bir fırsat geçmemişti. Kesene para koy. Takma bir asker sakalıyla yüzünü sertleştir, savaş neredeyse oraya gel. Dediğim gibi, para koy kesene. Desdemona’nın Mağripliden soğuması uzun sürmez –Keseni parayla doldur.– Tabii Mağripli de ondan bıkacaktır. Başlangıcı birdenbire olanın sonu da çabuk gelir. Sen yalnızca kesene para koy. Bu Mağripliler maymun iştahlıdırlar. Parayla doldur keseni. Şimdi balını emdiği keçiboynuzu az sonra acı bir ilaç gibi gelecek ona. Desdemona da genç birini bulacaktır. Herifin bedeninden bıkınca yaptığı hatayı anlayacaktır. Onun için kesen dolu olsun. Kendini yok edeceksen boğulmaktan daha iyi bir yol var. Bütün paranı yanına al. Eğer nikâhtaki keramet, bir de vahşi bir göçebeyle oynak bir Venedikli kadın arasındaki pamuk ipliğiyle bağlı yemin, benim zekâmdan, iblisin belalarından daha baskın çıkmazsa, Desdemona’nın tadına bakacaksın. Sen keseni parayla doldur yeter. Boğulmanın

Tanrı belasını versin! Kafandan çıkart at bunu. Onsuz boğulup gebermektense, zevk uğruna ipe gitmen çok daha iyi.

RODERIGO

Sana güvenirsem, istediklerim kısa sürede gerçekleşecek, değil mi?

IAGO

Bana güven! Sen git, paralarını topla. Kaç kez söyledim sana, bak bir daha söylüyorum: Mağripliden nefret ediyorum. Yürekten nefret ediyorum, sen de ondan boş yere nefret etmiyorsun. Öcümüzü almak için el ele verdik mi tamam. Ona bir taktırdın mı, keyfine diyecek olmaz, bana da eğlence çıkar. Zaman o kadar çok şeye gebe ki... Hadi bakalım, git de bütün paranı topla! Yarın sabah yine konuşuruz. Güle güle.

RODERIGO

Sabah nerede buluşalım?

IAGO

Benim evimde.

RODERIGO

Erkenden gelirim.

IAGO

Hadi güle güle. Roderigo, tamam değil mi?

RODERIGO

Ne tamam mı?

IAGO

Artık denize filan atlamak yok, anladın mı?

RODERIGO

Tamam. Bir araya toplayacağım bütün dünyalığımı.

(Çıkar.)

IAGO

Bana keselik edecek bir sersem buldum yine,

Eğlence ve kazanç olmasaydı işin içinde

Hiç vakit harcar mıydım böyle bir salağa.

Nefret ediyorum Mağripliden,

Yatağıma benim yerime onun girdiği herkesin dilinde,

Yalan mı, doğru mu bilemem,

Ama doğruymuş gibi davranacağım ben.

Bana güveniyor ya yeter,

Tasarladıklarımı başarıyla yürüteceğim böylece.

Cassio yakışıklı bir delikanlı. Bir düşüneyim:

Onun yerine geçip bir taşla iki kuş vurmalıyım.

Ama nasıl? Nasıl yapmalı?

Eveet... Bir süre sonra

Cassio karısıyla sıkı fıkı diye çıtlatırım Othello’ya.

Zaten Cassio kuşku uyandıracak kadar yakışıklı,

Tam kadınların gönlüne göre.

Mağripli ise mert ve açık yürekli,

Dürüst sanır budala, dürüst görünenleri de,

Burnuna halkayı geçirdin mi

Götürürsün istediğin yere.

Tamam! Her şey tasarlandı.

Cehennemle gecenin karanlığı

Doğuracak dünyanın aydınlığına bu canavar yaratığı.

(Çıkar.)

II.

Perde

1. Sahne

(Kıbrıs'ta bir liman. Bir alan.)

(Montano ile iki bey girerler.)

MONTANO

Bir şeyler görebildiniz mi burundan?

BİRİNCİ BEY

Hiçbir şey göremedik. Öylesine kabarmış ki deniz,

Gökle deniz arasında tek bir yelkenli seçemedik.

MONTANO

Rüzgâr karada çok sertmiş gibi geldi bana,

Surlarımızı sarsan böyle bir fırtına görmemiştim daha,

Eğer denizde de bu kadar sert estiyse rüzgâr

Dağlar gibi yığıldıkça üstlerine dalgalar,

Nasıl dağılmadan durur o meşeden omurgalar?

Ne olduğunu anlarız yakında.

İKİNCİ BEY

N'olacak, paramparça olmuştur Osmanlı donanması.

Şu ağzı köpüklenmiş kıyıya bir bakın hele,

Azgın dalgalar sanki bulutları dövüyorlar,

Fırtınadan kabaran dalgalar dik, ejder yeleleriyle

Sanki su atıyorlar ışıltısına Küçük Ayı'nın,

Söndürüyorlar ezelden beri duran bekçilerini

Kutup Yıldızı'nın.

Hiç görmedim kuduran denizin bu denli karıştığını.

MONTANO

Eğer Osmanlı donanması,

Bir yere sığınamadıysa, giremediyse körfeze,

Batıp gitmiştir. Kolay değil bu vartayı atlatmak.

(Üçüncü bir bey girer.)

ÜÇÜNCÜ BEY

Dostlarım, yeni haberler var: Savaş bitti.

Şiddetli fırtına öyle bir çarpmış ki Osmanlıyı,

Suya düşmüş tüm planları. Venedik'ten gelen bir gemi

Görmüş Osmanlı donanmasının çok kayıp verip battığını.

MONTANO

Nasıl, doğru mu bu?

ÜÇÜNCÜ BEY

Gemi yeni geldi, limana demirledi. Bir Verona gemisi.

Savaşçı Mağripli Othello'nun yaveri,

Michael Cassio karaya çıktı az önce.

Mağripli de yoldaymış, Kıbrıs'a geliyormuş tam yetkiyle.

MONTANO

Buna sevindim. Saygıdeğer bir yöneticidir.

ÜÇÜNCÜ BEY

Aynı Cassio seviniyor Osmanlı kayıplarını düşündükçe,

Ama kaygılı görünüyor yine de,

Dua ediyor Mağripli için,

Ayrı düşmüşler çünkü şu azgın fırtınada.

MONTANO

Tanrı onu korusun. Hizmetinde bulunmuştum.

Yönetimi tam bir asker gibidir.

Gelin, limana inelim hadi!

Hem gelen gemileri gözleriz,

Hem de denizle göğün mavisi birleşinceye kadar

Sevgili Othello’nun gelmesini bekleriz.

ÜÇÜNCÜ BEY

Evet, hemen gidelim.

Çünkü her an başka gemiler de gelebilir.

(Cassio girer.)

CASSIO

Sağ olun, savaşçı adanın yiğitleri,

Böyle övdüğünüz için Mağripliyi!

Tanrı onu korusun,

Tehlikeli bir denizde kaybettik birbirimizi.

MONTANO

Gemisi sağlam mı bari?

CASSIO

Teknesi çok sağlam kerestedendir,

Kaptanı deneyimli ve usta olarak ünlenmiştir,

Onun için henüz kesmedim umudumu,

Dört gözle bekliyorum Othello'yu.

(İçeriden, "Bir yelkenli, bir yelkenli geliyor, bir yelkenli!" sesleri duyulur.)

(Bir haberci girer.)

CASSIO

Bu sesler de ne?

HABERCİ

Bütün kent boşaldı. Halk kıyıda birikti,

"Bir yelkenli!" diye bağrışıyorlar.

CASSIO

İçimden bir ses, gelen validir diyor.

(Bir top atışı.)

İKİNCİ BEY

Saygı atışı yapıyorlar.

Hiç değilse, gelen bir dost gemisi.

CASSIO

N'olur efendim, gidin de gelen kimmiş öğrenin.

İKİNCİ BEY

Şimdi öğrenirim.

(Çıkar.)

MONTANO

Sayın yaver, komutanınız evli mi?

CASSIO

Hem de çok kısmetli. Öyle bir kadını kazandı ki,

Eşsiz güzellikte ve çekicilikte,

Anlatımlara, şiirlere sığmayacak üstünlükte,

Tanrı onu öyle seçkinliklerle donatmış ki,

En usta övgücüler bile yorulur onu övmekten.

(İkinci Bey girer.)

Ne haber, kimmiş gelen?

İKİNCİ BEY

Iago adında biri. Çavuşuymuş komutanın.

CASSIO

Mutlaka rahat ve neşeli bir yolculuk yapmışlardır!

Bütün o fırtınalar, dev dalgalar ve uluyan rüzgârlar,

Aşınmış kayalar ve kum tepecikleri,

Habersiz ilerleyen tekneyi yolundan edecek o derindeki hainler,

Güzelliğini sezmişler gibi

Öldürücü doğalarından vazgeçip yol vermişlerdir

Geçsin diye Tanrıça Desdemona.

MONTANO

Kim bu Desdemona?

CASSIO

Demin sözünü ettiğim kadın, büyük komutanımızın komutanı,

Korkusuz Iago refakat ediyordu ona,

Buraya bir hafta sonra gelecekleri sanılıyordu.

Ulu Tanrım, koru Othello'yu, şişir yelkenlerini o güçlü soluğunla,

Koca gemisiyle bu limana sağ salim girsin,

Desdemona'nın kollarına atsın kendini aşkın coşkusuyla,

Sönen umutlarımızı yeniden ateşlendirsin,

Kıbrıs'a baştan başa dirlik düzenlik getirsin.

(Desdemona, Iago, Emilia ve Roderigo muhafızlarla girer.)

Bakın! İşte karaya çıktı geminin hazineleri,

Diz çökün önünde Kıbrıslılar!

Selam size saygıdeğer leydi.

Tanrı her zaman, her yerde korusun sizi!

DESDEMONA

Teşekkür ederim yiğit Cassio.

Efendimden ne haberler var?

CASSIO

Henüz gelmedi, iyi olduğundan ve yakında burada olacağından

Başka bir şey bilmiyorum.

DESDEMONA

Çok kaygılandım şimdi, nasıl da kaybettiniz birbirinizi?

CASSIO

Gökle denizin büyük savaşı ayırdı bizi.

(İçeriden, “Bir yelkenli, bir yelkenli!” sesleri.Top atışı.)

İKİNCİ BEY

Kaleyi selamlıyorlar. Bunun da bir dost gemisi olduğu belli.

CASSIO

Hemen gidip öğrenin.

(İkinci Bey çıkar.)

Hoş geldin Çavuş!

(Emilia’ya.)

Siz de bayan Emilia!

Dostum Iago, sabrını taşırmasın davranışım,

Aşırı gelebilecek nezaketim aldığım eğitimdendir.

(Emilia’yı öper.)

IAGO

Bana dilinden çektirdiği kadar,

Size de dudaklarından tattırsaydı,

Çok geçmeden bıkardınız efendim.

DESDEMONA

Haksızlık etmeyin, ağzı var dili yok.

IAGO

Hem de öyle bir vardır ki,

Uykudan gözlerim kapansa da durmaz onun dili,

Gerçi dilini tutmayı biliyor sizin önünüzde,

Ama kalıbımı basarım, o zaman da kavgadadır düşünceleriyle.

EMILIA

Hiç hakkın yok bunları söylemeye.

IAGO

Hadi, hadi, konuşturma beni.

Siz kadınlar, sokakta güzelsiniz yağlıboya tablo gibi,

Oturma odasında çıngırak, mutfakta yaban kedisi,

Kabahatliyseniz azize, kızınca ifrit kesilirsiniz,

Ev işlerinde oynaklık eder, hamaratlığınız tutar yatakta.

DESDEMONA

Seni iftiracı seni!

IAGO

Hiç de değil, hepsi doğru, yalansa sünnet etsinler beni.

Oyun için yataktan kalkar, çalışmak için yatağa girersiniz.

EMILIA

Seni hiç tutmazdım övgümü yazdıracak olsam.

IAGO

İyi edersin yazdırmasan.

DESDEMONA

Beni övecek olsanız, neler yazardınız?

IAGO

Aman nazik bayan, bunu benden istemeyin,

Ben yalnızca kusur bulan biriyim.

DESDEMONA

Bir deneyin bakalım. Limana birini yolladınız, değil mi?

IAGO

Evet efendim.

DESDEMONA

Pek keyfim yok, ama olduğumdan başka görünerek avunayım bari,

Hadi bakalım, nasıl öveceksiniz beni?

IAGO

Ben de tam düşünüyordum, ama düşünceler zor ayrılıyor kafamdan,

Tıpkı donmuş bir öksenin koparılması gibi dalından,

Neredeyse beynimi söküp çıkaracak yerinden.

Ama durun, ağrılar içinde doğuruyor işte esin perim:

Hem güzel, hem akıllıysa bir kadın, bilir

Güzelliği kullanılmak, aklı kullanmak içindir.

DESDEMONA

Güzel söylediniz! Ya bir kadın çirkin ve akıllıysa?

IAGO

Çirkinse eğer, ama aklı varsa ona yetecek,

Mutlaka bir güzel bulur çirkinliğini örtecek.

DESDEMONA

Bu daha kötü.

EMILIA

Ya güzel, ama aptal olursa?

IAGO

Güzel olan kadına daha hiç aptal denilmemiştir,

Hatta aptallığı sayesinde çocuk bile edinmiştir.

DESDEMONA

Bunlar meyhanede sersemlerini güldüren bayat maniler. Peki, ya hem çirkin hem aptal kadınları nasıl öveceksiniz, görelim.

IAGO

Hem çirkin hem aptal olan kadınlar

Tıpkı akıllı ve güzeller gibi aynı yaramazlıkları yapar.

DESDEMONA

Alıkça bir bilgisizlik! En iyi övdüğün en kötüsü. Peki öyleyse, gerçekten övülmesi gereken bir kadın için neler söyleyeceksin? Bu öyle bir kadın ki, herkesçe kabul edilmiş erdemleriyle, en geçimsiz ve kötü bir kişinin bile övgüsünü kazanmış olsun.

IAGO

Bir kadın ki, güzel olduğu halde, kibirlenmez,

İyi konuşabildiği halde, gevezelik etmez,

Gösterişi sevmez, zengin olduğu halde,

Her şeye gücü yeter, ama kullanmayı istemez,

Gücendirildiğinde, öcünü almak elinde olmasına rağmen,

Uğradığı haksızlığa sabırla katlanmayı bilen,

Ucuz balığın en iyi parçasını, pahalı balığın en kötü parçasıyla değişmeyen,

Düşünmesini bildiği halde, bunu hiç belli etmeyen,

Gördüğü halde peşindeki âşıkları, geriye bakmayan

Böyle bir yaratık işte, varsa eğer böylesi

DESDEMONA

Eee?

IAGO

Ahmak emzirip meyhane tezgâhtarlığı yapsın daha iyi.

DESDEMONA

Ne sakat, ne kısır bir sonuç! Kocan da olsa, ona sakın kulak asma Emilia. Siz ne dersiniz Cassio? Şu Iago, kaba ve pervasız, değil mi?

CASSIO

Biraz patavatsızdır efendim. Onu söz ustası olarak değil, savaş ustası olarak kabul etmek daha doğru olur.

IAGO

(Kendi kendine.)

Elini tutuyor. Hah işte böyle fısıldaşın! Cassio gibi iri bir sineği şu incecik ağa düşürüvereyim de seyredin. Çok iyi, ona böyle gülümse işte! Bu nezaketin yüzünden sana bir kelepçe vurayım da gör. Tam üstüne bastın, gerçekten de öyle! Böyle numaralar seni yaverlikten edecekse, şimdi şu

anda yaptığın gibi, kibar beylere özenip ikide bir üç parmağını öpmesen[3] senin için daha iyi olurdu. Hah şöyle! İşte böyle öpülür! Kibarlık diye buna derler! Evet, tam dediğin gibi. Parmaklarını yine mi dudağına götürüyorsun? İleride, keşke bunlar tenkıye hortumları olsaydı diye hayıflanacaksın.

(İçeriden boru sesi duyulur.)

Bu Mağripli! Onun borusunu hemen tanırım!

CASSIO

Gerçekten de o!

DESDEMONA

Gidip karşılayalım onu.

CASSIO

İşte geldi bile.

(Othello ve muhafızlar girerler.)

OTHELLO

Ah benim güzel savaşçım!

DESDEMONA

Sevgili, biricik Othellom.

OTHELLO

Gelmene sevindim benden önce buraya,

Doğrusu, aynı zamanda şaşırdım da.

Ah benim ruhumun sevinci!

Bu huzur gelecekse her fırtınadan sonra

Varsın kopsun kasırgalar ölümü diriltinceye kadar!

Varsın güçlükle yol alan gemi

Tepelere tırmansın Olympos kadar yüksek dalgalarla

Ve sonra cenneti cehennemden ayıran uçurum derinliğine insin!

Ölüm en büyük mutluluk olurdu, eğer ölseydim şimdi,

Öyle mutluyum ki şu anda

Bu huzuru duyacağımı sanmam geleceğin bilinmeyen yazgısında.

DESDEMONA.

Tanrı esirgesin. Günler geçtikçe

Artsın huzurumuz da, sevgimiz de.

OTHELLO

Öyle olmasını dilerim Tanrı'dan!

Mutluluktan dilim tutuldu sanki,

Bu büyük sevinçle yüreğim dolsun.

Aşkımızın en uyumsuz saniyeleri

Dilerim hep böyle... ve böyle... olsun.

(Öpüşürler.)

IAGO

(Kendi kendine.)

Yoo, pek de uyumlusunuz şimdi!

Bu müziğin uyumunu sağlayan

Akort mandallarını bir gevşettim mi

Görürsünüz siz Iago'nun erdemlerini.

OTHELLO

Hadi, kaleye gidelim.

Bir haberim var dostlar! Savaş sona erdi,

Osmanlı donanması battı. Sahi,

Adadaki eski dostlarım ne âlemdeler?

Tatlım, Kıbrıs'ta çok sıcak karşılanacaksın,

Çok yakınlık göstermişlerdi bana.

Ah sevgilim, çocuk gibi saçmalıyorum galiba,

Kendi mutluluğumdan söz edip duruyorum yalnızca.

Sevgili Iago, limana in, sandıklarım çıkarılsın gemiden.

Ha, kaptanı da kaleye getir, iyi bir insan,

İşinin ehli, iyi bir kaptan,

Özen ve saygı gösterilmeli ona.

(Iago ve Roderigo dışında herkes çıkar.)

IAGO

(O sırada çıkmakta olan bir muhafıza.)

Hemen limana git, beni orada bekle.

(Roderigo'ya.)

Gelsenize şöyle. Soylu olmayan erkekler bile âşık olduklarında, huylarının aksine aslan kesilirlermiş. Eğer siz de cesursanız beni dinleyin: Bu gece nöbetçilerin başında

yaver bulunacak. Kulaklarınızı iyice açın: Desdemona, yavere abayı iyice yakmış.

RODERIGO

Cassio’ya mı? Yok canım, olacak şey değil.

IAGO

Şşşt! Yavaş! Şunu aklınıza iyice koyun: Düşünsenize bir kere, Mağripliye nasıl tutuldu öyle birdenbire! Attığı palavralarla nasıl da uyuttu kızı Mağripli, düşünsenize! Desdemona onun çocukça gevezeliklerine daha ne kadar dayanır sanıyorsunuz? Siz bunu düşünmeseniz daha iyi. Kadın gözü doysun ister, o zebaniye bakmaktan ne zevk alacak ki? Oynasa oynasa kandaki ateş bir kez söndü mü, bitti; onu yeniden tutuşturmak, tokun iştahını yeniden açmak için her şeyden önce yüz güzelliği ister, yaş, görgü, zevk uyumu ister. Mağriplide ise bunların hiçbiri yok. İşte o güç beğenen kız da, bunların hiçbirini bulamayınca aldatıldığını anlayacak, Mağripliden tiksinecek, midesi bulanacak, ondan soğuyup nefret edecektir. Kadın değil mi, o zaman da başka birini arayacaktır. Şimdi her şey apaçık ortada, her şey kendiliğinden olup bitecek: Her şey hazır, armut piş, ağzıma düş; hoop doğru Cassio’nun ağzına. Neden? Çünkü mutluluğa giden yolun en başında o duruyor da ondan. Bir kere ağzı laf yapar. Yumuşak başlı, kibar davranışlarıyla vicdanlıymış gibi görünür ya, kulak asma! Kibarlığı sadece kullanır, gizlediği şehvetini, pis isteklerini doyuma ulaştırmak için. Aslında fırlamanın tekidir. Ele avuca sığmaz, saman altından su yürüten kalleşin biridir. Fıldır fıldır fırsat kollar, bulamayınca da yaratır. Tam anasının gözü, şeytanın kıç bacağı! Üstelik de hem genç hem yakışıklı kerata. Çaylaklar için biçilmiş kaftan. Tehlikeli bir düzenbaz! Ama kadın mesajı aldı bile.

RODERIGO

O böyle şey yapmaz. Çok iffetli bir kadındır.

IAGO

İffetine turp sıkayım! Onun da içtiği şarap üzümden yapılır. [4] Eğer iffetli olsaydı Mağripliyi hiç sever miydi? İffetli kaymak! Herifin eliyle nasıl oynadığını görmediniz mi? Dikkat etmediniz mi?

RODERIGO

Evet gördüm, ama bu sadece nezaket içindi.

IAGO

Siz onu külahıma anlatın, düpedüz zamparalıktı! Şehvet ve şeytanca düşünceler tarihinin karanlık önsözü. Dudakları birbirine öylesine yaklaştı ki, solukları kucaklaştı. Haince düşünceler Roderigo! Böyle karşılıklı eğilim bir başladı mı, hemen ardından sarmaş dolaş jimnastik hareketleri gelir. Siz efendim, benim dediğimden şaşmayın. Sizi Venedik'ten buralara getiren benim. Bu gece nöbettesiniz, yapacağınız şeye gelince, ben size ne yapacağınızı söyleyeceğim. Cassio sizi tanımaz. Ben de yakınınızda olacağım. Bir yolunu bulup Cassio'yu iyice kızdıracaksınız. Ya bağıra çağıra konuşun, ya onun askerliğini kötüleyin ya da ne bileyim bir şeyler yapın işte. Yeter ki herifçioğlu zıvanadan çıksın.

RODERIGO

Sonra?

IAGO

Zaten çok fevridir, çabuk kızar. Büyük bir olasılıkla size asasıyla vuracaktır. Özellikle bunu yapmasını sağlayın. Ben de bunu bahane ederek herkesi toplarım. Cassio yerinden oluncaya kadar, dağılmamalarını sağlarım. Kalabalığı onun üstüne sürdüm mü, siz de isteklerinize daha kestirmeden varırsınız. Böylece her ikimizin önündeki engel de en

kazançlı biçimde kalkmış olur. Başka türlü ne siz ne de ben hedefimize ulaşabiliriz.

RODERIGO

Fırsatını yakalarsam, bunu muhakkak yaparım.

IAGO

Hiç tasalanmayın, o fırsatı yakalayacaksınız. Az sonra kalede buluşalım. Ben de gidip Othello'nun eşyalarını gemiden çıkarayım. Hadi, güle güle.

RODERIGO

Görüşmek üzere.

(Çıkar.)

IAGO

Cassio kadına tutkun, buna eminim. Kadının duygularına gelince: Kadın da onu sevebilir, sevdiğinde de kimse garip karşılamaz. Ya Mağripli– gerçi ben ona dayanamıyorum, ama altın gibi, sevgi dolu, soylu bir karakteri var. Desdemona'ya da iyi kocalık eder. Ben de bu kadını seviyorum, ama öyle kuru kuruya bir ihtiras değil benimkisi. Vız gelir bana günah işlemek. Bütün isteğim intikam almak. Çünkü şehvet düşkünü Mağriplinin benim yatağıma da atlamış olduğundan kuşkulanıyorum. Bunu düşünmek bile zehirli bir ilaç gibi içimi kemiriyor. Hiçbir şey rahat ettiremez beni onunla ödeşmeden: Karıma karşı karısı. Eğer bunu başaramazsam, herife öyle bir kıskançlık aşılamalıyım ki, akıl da mantık da para etmesin! Ama önce şu tazı gibi önümden koşan Venedikli sokak köpeğini tasmasından tutup onun o telaşını önleyebilirsem, Michael Cassio'yu da kapana kıstırdım demektir. Sonra da uygun üslupla yakışıklının yaptıklarını Mağripliye yetiştiririm. –Zaten Cassio'nun da gecelik takkemi giymiş gibi bir hali var.– Mağripliyi düpedüz

eşek yerine koysam bile, rahatına, huzuruna kast etsem, deliye döndürsem de, Mağripli bana teşekkür edecektir. Hatta sırtımı sıvazlayıp beni ödüllendirecektir. Hepsi burada[5], ama henüz belirgin değil. Kötülüğün asıl yüzünü açıkça görebilmek için, kötülük etmek gerekir.

(Çıkar.)

2. Sahne

(Kıbrıs. Bir sokak.)

(Elinde bildiriyle Othello’nun çığırtkanı girer. Onu halk izler.)

ÇIĞIRTKAN

Soylu ve kahraman komutanımız Othello’nun bildirisidir: Yeni gelen haberlere göre, Osmanlı donanmasının tamamı fırtınada yok olmuştur. Komutanımız Kıbrıs halkının şenlik yapmasını diliyor. Dileyen dans etsin, dileyen şenlik ateşleri yaksın. Herkes canı ne çekiyorsa onu yapsın. Bu sevinçli haberden başka, komutanımızın evliliği de kutlanıyor. Kendisi bunun da duyurulmasını istedi. Bütün mutfaklar halka açılmıştır. Şimdi saat beşten, çanlar on biri vurana kadar bol bol yiyip içebilirsiniz. Tanrı, Kıbrıs adasını ve soylu komutanımız Othello’yu korusun.

(Çıkarlar.)

3. Sahne

(Kıbrıs. Kalede bir salon.)

(Othello, Desdemona, Cassio ve muhafızlar girerler.)

OTHELLO

Sevgili Michael, sen sorumlusun nöbetçilerden bu gece.

Bir sonu, bir sınırı olduğunu bilelim eğlenmenin de.

CASSIO

Ne yapılacağını söyledim Iago'ya,

Ama yine kendim de bakarım.

OTHELLO

Namuslu adamdır Iago. İyi geceler Michael.

Yarın erkenden gel, söyleyeceklerim var sana.

Gel sevgilim, istediğimiz oldu, sıra meyvelerini toplamada,

Biz seninle o zevki tatmadık daha.

İyi geceler.

(Othello ve Desdemona ile muhafızlar çıkarlar.Iago girer.)

CASSIO

İyi ki geldin Iago. Nöbet yerlerini gezeceğiz.

IAGO

Daha bir saat var yaverim. Saat daha on bile olmadı.

Komutan, Desdemona'ya olan sevgisinden bizi böyle erkenden başından savdı, ama bunun için de onu suçlamak haksızlık olur. Daha bir gececik olsun onun tadına bakamamıştı, oysa Jüpiter'e layık bir parça.

CASSIO

Çok nefis bir hanımefendi.

IAGO

Kalıbımı basarım, fıkır fıkırdır.

CASSIO

Gerçekten de çok genç, güzel ve nazlı bir varlık.

IAGO

Ne gözler ama! Bir ateşkes anlaşması[6] gibi kışkırtıcı.

CASSIO

Çekici gözleri var, bu doğru, ama bence mahcup bakışları var demek daha doğru olur.

IAGO

Hele bir de konuşmaya başladı mı, aşk için silah başı çağrısı[7] gibi değil mi?

CASSIO

Kusursuz bir insandır, o kadar.

IAGO

Neyse, yatak çarşaflarını mutlu etseler bari! Gelin yaverim, bir testi şarabım var. Dışarıda da kara Othello'nun onuruna içmek isteyen iki üç Kıbrıslı yiğit bekliyor.

CASSIO

Bu gece olmaz dostum Iago. Hiç içki kaldıramıyorum. Keşke başka türlü eğlenmek âdet olsaydı.

IAGO

Bunlar dostlarımız. Sadece bir kadehçik. Sizin yerinize de ben içerim.

CASSIO

Bu gece zaten bir kadeh içtim, hem de gizlice sulandırmıştım. Öyle olmasına rağmen, bak ne duruma getirdi beni. Zaten bu kadarı yetti. Bir içersem yığılır kalırım.

IAGO

Uzatmayın artık! Bu gece şenlik gecesi. Yiğitlerin de canı çekti.

CASSIO

Neredeler?

IAGO

Kapının dışındalar. Onları içeri çağırın lütfen.

CASSIO

Pekâlâ, ne yapalım, ama hiç hoşlanmadım bundan.

(Çıkar.)

IAGO

Ona eğer bir kadeh içirebilirsem bu gece,

Zaten bir tek yuvarlamış önceden de,

Alıngan ve kavgacı olacaktır küçük hanımın köpeği kadar.

Aşktan deliye dönen salak Roderigo da

Fıçılar devirdi bu gece onuruna Desdemona’nın

Üstelik bir de nöbet tutacak bu durumda.

Kıbrıslı üç delikanlıya gelince: Coşkun, çalımlı gençler,

Ar, namus uğruna canlarını verirler.

Bu savaşçı adanın kavgacı gençlerine de

Su gibi içki içirdim bu gece,

Onlar da nöbetteler. Şimdi bu sarhoş sürüsünün içinde,

Adayı ateşleyecek fitili veririm Cassio’ya.

(Cassio, Montano ve beylerle, uşaklar da şarapla girerler.)

İşte geliyorlar. Olacaklar tasarladığım gibi çıkarsa,

Gemimi yürütürüm hem akıntı hem rüzgârla.

CASSIO

İnanın, daha demin bir kadeh içirdiler.

MONTANO

Canım, küçük bir kadehçik daha,

Askerlik şerefim üzerine, ufacık bir şey.

IAGO

Hey, biraz şarap getirin!

(Şarkı söyler.)

“İçki tasım tın tın etsin,

Tın tın tınlasın tasım,

Asker dediğin de insan,

İnsan ömrü ise bir atım,

Bırak, o da kafa çeksin.”

Hey, daha şarap getirin çocuklar!

CASSIO

Çok güzel bir şarkı!

IAGO

İngiltere’de öğrenmiştim. Oralılar kadehleri ardı ardına devirmede çok yaman doğrusu. Şu Danimarkalılar, Almanlar, şiş göbekli Hollandalılar –Hadi içelim– İngilizlerin yanında hiç kalırlar.

CASSIO

Şu İngilizler içki içme uzmanı desenize!

IAGO

Hem de nasıl! Onun içtiğinin yarısını bir Danimarkalıya içerseniz bir daha yerinden kalkamaz, hiç yorulmadan Almanı saf dışı eder. Daha ikinci fıçıya geçmeden Hollandalıyı kusturur.

CASSIO

Komutanımızın sağlığına!

MONTANO

Buna içilir işte yaver, sizi yalnız bırakmayayım.

IAGO

Ah canım İngiltere!

(Şarkı söyler.)

“Kral Stephen yaman, paha biçilmez bir soyluydu,

Sadece donunun ağı kırk akçeyi bulurdu,

Pahalı bulduğundan bunun yarısını bile,

Yaktın beni dürzü! diye girişti terzisine.

Ünü unvanı vardı, dünyalığı dağlar kadar,

Sana gelince hergele, seni yavrum kim takar.

Şu cakadır zaten canına okuyan ülkenin

Onun için kendine gel, eski urbanı giyin.”

Hey, biraz daha şarap!

CASSIO

Bu ötekinden daha güzel bir şarkı

IAGO

Biraz daha dinlemek ister misiniz?

CASSIO

Hayır. Böyle şeylerle uğraşmak bir askere yakışmaz. Neyse, Tanrı her şeyi bilir. Ölünce kimimiz cennete gideceğiz, kimimiz dosdoğru cehenneme.

IAGO

Haklısınız yaverim.

CASSIO

Komutan ve büyükler sözümden dışarı, ben kendi hesabıma cennete gideceklerden olmak istiyorum.

IAGO

Ben de öyle.

CASSIO

Evet, ama izninizle, benden önce değil, ben yaverim, çavuştan önce gelirim. Ee, kapayalım bu konuyu artık, işimize bakalım. Tanrı günahlarımızı bağışlasın! Hadi bakalım beyler, herkes görevinin başına. Sakın ha, beyler, beni sarhoş filan sanmayın. Bu benim çavuşum, bu benim sağ elim, bu da sol. İşte sarhoş olmadığımı gördünüz. Pekâlâ ayakta durabiliyorum. Konuşmam da düzgün. Öyle değil mi?

HEPSİ

Diyecek yok doğrusu!

CASSIO

İyi öyleyse. Artık sarhoş olduğumu düşünmemelisiniz.

(Çıkar.)

MONTANO

Hadi bakalım beyler, nöbet yerlerine. Nöbete başlayalım.

IAGO

Şu giden adam var ya, Sezar'ın yanında bile komuta edecek kıratta bir askerdir. Bir de şu alışkanlığı olmasa: Askerliği ne kadar iyiyse, bu yanı da o kadar kötü! Onun gibi biri için yazık. Cassio'nun ters bir anına rastlarsa, Othello'nun ona duyduğu güven adanın karışmasına neden olacak korkarım.

MONTANO

Sık sık mı böyle olur?

IAGO

Uyuyabilmek için her gece içer. Eğer sarhoşluktan yatağı beşik gibi sallanmazsa yirmi dört saat gözünü kırpmaz.

MONTANO

Bu durumdan komutanı haberdar etmek iyi olur. Herhalde farkında değil. Temiz kalpli olduğu için, Cassio'nun yalnızca iyi yanını görüyordur. Onun bu kötü yanı gözüne çarpmıyordur, olamaz mı?

(Roderigo girer.)

IAGO

(Yavaşça, sadece onun duyacağı sesle.)

Ne arıyorsun burada?

(Ötekilerin duyacağı bir sesle.)

Rica etsem, Cassio'nun peşinden gider misin?

(Roderigo çıkar.)

MONTANO

Soylu Mağriplinin, yaverlik gibi önemli bir görevi böyle içki düşkünü birinin eline bırakmış olması çok tehlikeli. Bunu Mağripliye açıkça söylemek dürüst bir hareket olur.

IAGO

Bana bu güzel adayı verseler, ben yine söylemem. Cassio'yu çok severim. Elimde olsa onu bu beladan kurtarmak için her şeyi yapardım.

(İçeriden, "İmdat! Yetişin!" sesleri.)

Bir dakika! Bu ses de ne?

(Cassio. Roderigo'yu kovalayarak içeri girer.)

CASSIO

Seni serseri! Yandan fırlama!

MONTANO

N’oldu yaver?

CASSIO

Bir alçak bana görevimi öğretecek ha! Döve döve aklını başına getireceğim itoğlu itin!

RODERIGO

Sıkıysa döv!

CASSIO

Hâlâ gaklıyor herif!

(Roderigo’ya vurur.)

MONTANO

Vurmayın, efendim.

(Cassio’nun önüne geçer.)

Yalvarırım, kendinize hâkim olun!

CASSIO

Bırakın beni efendim, yoksa sizi de tepelerim!

MONTANO

Hadi, hadi, siz sarhoşsunuz.

CASSIO

Sarhoş babandır!

(Montano ile dövüşürler.)

IAGO

(Yavaşça Roderigo’ya.)

Ne duruyorsunuz, fırlayın! Gidin de ayaklanma var diye bağırın!

(Roderigo çıkar.)

Durun, yapmayın yaverim. Tanrı aşkına beyler! Hey, yetişin! Yaverim– Efendim– Montano– Efendim– İmdat beyler! Sevsinler böyle nöbeti!

(Alarm çanı çalmaya başlar.)

Kim çalıyor bu çanı? Bir bu eksikti. Bütün kent ayaklanacak şimdi. Tanrı aşkına Cassio, durun! Sonra kimsenin yüzüne bakamayacaksınız.

(Othello ile silahlı beyler girerler.)

OTHELLO

Neler oluyor burada?

MONTANO

Kahretsin! Kanım durmuyor.

Öldürecek beni bu yara!

(Bayılır.)

OTHELLO

Canını seven bıraksın silahını.

IAGO

Hey, durun, yaver– Efendim– Montano– Beyler!

Mevkiinizi, görevinizi büsbütün unuttunuz mu?

Durun, size söylüyor komutan,

Durun, utanma yok mu sizde!

OTHELLO

Nedir bu rezalet? Bu da nereden çıktı?

Kendimizin düşmanı olduk da

Kendimize mi yapacağız Tanrı'nın Osmanlıya yasakladığını?

Hıristiyanlık aşkına kesin vahşiler gibi hırlaşmayı.

Canına susadı demektir, hırsına yenilip elini ilk kaldıran,

Kim hareket ederse kendini ölmüş bilsin.

Susturun şu korkunç çanı da! Korku salıyor bu sakin adaya.

Anlatın bakalım beyler, ne oldu burada?

Sen söyle, namuslu Iago, betin benzin atmış üzüntüden

Kim başlattı bu kavgayı?

Söylemeni istiyorum, bana olan sevgini bildiğimden.

IAGO

Bilemeyeceğim. Daha demin dosttular hepsi,

Yatmaya hazırlanan gelin güvey gibi,

Sonra ne olduysa oldu–

Bir yıldızın etkisine girdiler sanki

Kanlı bıçaklı oldular, kılıçlar çekildi,

Birbirlerinin göğsüne hamle yaptılar.

Anlamadım, nasıl çıktı bu saçma sapan kavga,

Beni bunları görmeye getiren ayakları,

Kaybetmiş olsaydım keşke parlak bir savaşta!

OTHELLO

Nasıl olur da Michael, sen böyle kendini kaybedersin?

CASSIO

Yalvarırım, bağışlayın beni efendim,

Konuşacak halde değilim.

OTHELLO

Soylu Montano, siz eskiden aklı başında bir adamdınız,

Ağırbaşlı, soğukkanlı bir delikanlı olduğunuzu herkes bilir,

Yargılarına güvenilir kişiler hep saygıyla anmışlardır adınızı.

Nasıl oldu da kazandığınız bu ünü birden fırlatıp attınız?

Sizin hakkınızda düşünülen güzel şeyleri

Bol keseden harcayarak adınızı kavgacıya çıkardınız!

Cevap verin bana!

MONTANO

Aldığım yara tehlikeli soylu Othello,

Konuşamayacağım, çok yanıyor canım,

Ama size bilgi verebilir çavuşunuz Iago.

Bütün bildiğim kötü bir şey yapmadığım,

Ters bir söz söylemediğimdir bu gece.

Saldırıya uğradığında

İnsanın kendini düşünmesi bir kusursa,

Bir suçsa kendini savunması

O zaman başka.

OTHELLO

Tanrı hakkı için, artık sabrım taşıyor,

Öyle bir kızmaya başladım ki,

Düşüncemin aydınlığını gazabın karanlığı kaplıyor.

Bir kımıldadım mı, kaldırdım mı şu kolumu

En güçlünüz bile altında kalır vereceğim cezanın.

Şimdi söyleyin: Nasıl başladı bu çirkin patırtı,

Kim önayak oldu buna?

Birlikte doğmuş ikiz kardeşim de olsa,

Bunu başlatandan soracağım hesabını.

Nasıl şey bu! Savaş durumu henüz kalkmamış bir kentte,

Halk henüz yatışmamışken,

Kişisel nedenlerden kavga çıkartabiliyorsunuz,

Hem de gece yarısı, kalenin içinde ve nöbet yerinde!

Görülmemiş bir şey! Iago, kim başlattı kavgayı?

MONTANO

Taraf tutarsan eğer arkadaşındır diye

Ya da kurtarmak için onurunu mesleğinin,

Eksik, fazla anlatırsan asker değilsin.

IAGO

Böyle can evinden vurma beni.

Zarar vermektense Michael Cassio’ya

Kesin atın şu dili ağzımdan daha iyi.
Ama gerçek söylendiğinde,
Ona zarar gelmeyeceğine inandırmak istiyorum kendimi.
Olay şöyle oldu komutanım: Konuşurken Montano'yla,
Yardım isteyen bir adam bağıra çağıra çıkageldi,
Bir de baktık, ardından yalınkılıç, kararlı Cassio koşmakta.
Efendim, bu bey Cassio'nun önüne geçip durdurmak istedi.
Bense kaçan adamın düştüm peşine,
Feryadından kent paniğe kapılsın istemiyordum.
–Nitekim korktuğum başıma geldi
Adam önümden keklik gibi seğirtti gitti.
Tam o sırada kılıç şakırtıları geldi kulağıma
Cassio'nun küfürler savurduğunu duydum,
Bu geceye kadar hiç duymamıştım küfrettiğini.
Vakit geçirmeden geri döndüm, bir de ne göreyim:
Birbirlerine girmiş, vuruşup duruyorlardı,
Siz gelip ayırana kadar bu böyle sürüp gitti.
Bildiklerim bu kadar, ama insan insandır,
Kendini kaybedebilir bazen en iyisi de,
Gerçi Cassio bu beye biraz haksızlık etti.
Ama insan bu, vurduğu olur ona yardım edenlere de,
Ben eminim, Cassio'nun şu kaçan adamdan
Mutlaka sabrını taşıran bir hakaret gördüğüne.

OTHELLO

Eminim Iago doğruluğundan ve sevginden,

Bu olayı hafifletiyorsun, Cassio'yu sevdiğinden.

Cassio, seni severim, ama artık yaverim değilsin.

(Desdemona hizmetkârlarla girer.)

Bakın işte bir tanecik sevgilim de uyandı!

Bu herkesin kulağına küpe olmalı.

DESDEMONA

Ne oldu?

OTHELLO

Her şey düzeldi sevgilim, gel gidip yatalım.

(Montano'ya.)

Montano, sizin yaralarınızı ben saracağım.

Taşıyın onu.

(Montano'yıı taşıyıp götürürler.)

Iago, sen de göz kulak ol bütün kente,

Yatıştır bu sarhoş şamatasından uyananları.

Gel, Desdemona. Askerlik hayatı böyle işte,

Kavga ve dövüşe uyanırsın uykunun en tatlı yerinde.

(Iago ve Cassio dışında herkes çıkar.)

IAGO

Yaverim, siz yaralandınız mı?

CASSIO

Evet, iyileşmeyecek bir yara aldım.

IAGO

Yok canım. Tanrı korusun!

CASSIO

İtibar! İtibar! İtibar! İtibarım yok oldu Iago. Ölümsüz bir yanım vardı, o da gitti. Gerisi zaten hayvanlarda da bulunur. İtibarım Iago, itibarım beş paralık oldu.

IAGO

Namussuzum ki, ben gerçekten yaralandınız sandım. İtibardan daha fazla hissedilir bir yeriniz kanarsa. İtibar denilen şey boşuna ve yararsız bir yüktür insana. Çoğu kez çalışmadan kazanılır, hak etmeden kaybedilir, itibarınızı kaybetmiş saymazsanız kendinizi eğer, itibarınızı kaybetmiş olmazsınız. Nedir bu haliniz? Komutanın gözüne girmenin çeşitli yolları var. Ters bir anına geldi, sizi görevden aldı. Sizi sevmediğinden değil, o sırada öyle gerektiğinden sizi cezalandırdı. Koskoca bir aslana gözdağı vermek için kendi suçsuz köpeğini dövmek gibi. Ona gidip bağışlanmanızı dileyin, bakın göreceksiniz, nasıl kandırıp gözüne gireceksiniz.

CASSIO

Değersiz, sarhoş, kafasız bir subay olarak onun gibi iyi yürekli bir komutanı kandırmaktansa aşağılanmayı tercih ederim. Sen tut sarhoş ol! Ağzından çıkanı kulakların duymasın! Önüne gelene dalaş! Kabadayılığa soyunup küfret! Sonra da gölgenle saçma sapan konuş! Ey şaraptaki görünmez ruh, adın yoksa eğer, sana şeytan desinler.

IAGO

O, kılıçla kovaladığınız herif kimdi? Ne yaptı size?

CASSIO

Bilmiyorum.

IAGO

Nasıl olur?

CASSIO

Bir sürü şey hatırlıyorum, ama hiçbiri net değil kafamda, bir kavga hatırlıyorum, ama bilmiyorum sebebi neydi. Hey koca Tanrım! Biz insanlar, ağızlarımızın içine düşman sokuyoruz, kapıp kaçsınlar diye akıllarımızı! Neşe, eğlence, coşkunluk, taşkınlık ile birer hayvan olup çıkıyoruz!

IAGO

Olur şey değil, şu anda çok iyisiniz. Nasıl oldu da böyle kendinizi birden toparlayabildiniz?

CASSIO

O şeytan sarhoşluğu, yerini canı gönülden şeytan öfkesine bıraktı, bir kusur başka bir kusura gebe, kendimden tiksiniyorum.

IAGO

Hadi, hadi, siz de çok katı bir ahlakçısınız. Kıbrıs'ın içinde bulunduğu durumu, zamanı ve koşulları düşününce, keşke bunlar hiç olmasaydı diye gönülden istiyorum. Ama bir kez ok yaydan fırladıysa, bunu kendi çıkarınıza uydurmaya bakın.

CASSIO

Ona yalvarıp yaverlik görevini geri istesem, beni sarhoş diye kovar! Hydra'nınki[8] gibi bir sürü ağzım olsaydı, böyle bir cevap yine hepsini sustururdu. Önce akıllı uslu bir adamken, bir dakika sonra sersemin biri, çok geçmeden de

hayvanın teki olayım! Ne garip! İçki dolu her kadeh lanetlidir, içindeki de şeytan.

IAGO

Hadi canım, eğer dozunda içilirse, iyi şarap içene can yoldaşı olur. Artık şaraba laf etmek yok. Hem yaverim, beni dost saydığınızı sanıyorum.

CASSIO

Bunu bizzat deneyerek öğrendim: Sarhoş oldum!

IAGO

Siz de, başka herhangi biri de sarhoş olabilir! Ne yapacağınızı size söyleyeyim. Şimdi asıl komutan komutanın karısı. Bunu şu açıdan söylüyorum: Çünkü komutanımız şu anda karısının güzelliklerini, iyi niteliklerini incelemeye kendini kaptırmış durumda. Gözü başka bir şey görmüyor. Siz gidip Desdemona'ya açılın, yeniden görevinize gelmeniz için ondan yardım isteyin. Desdemona öyle cömert, öyle nazik, öyle sevecen bir kadındır ki, kendisinden istenileni fazlasıyla yapmamayı kusur sayar.

CASSIO

İyi akıl verdiniz.

IAGO

İnanın, içten bir dost, sizi seven namuslu biri olmaktan başka bir erdemim yok!

CASSIO

Hiç kuşkum yok bundan. Yarından tezi yok, gidip iyi yürekli Desdemona'dan bana yardım etmesini dileyeceğim. Bundan bir sonuç alamazsam, ne yapayım, artık talihime küserim.

IAGO

Şimdi doğru yoldasınız işte. İyi geceler yaver.

Nöbete yetişmem gerek.

CASSIO

İyi geceler namuslu Iago!

(Çıkar.)

IAGO

Şimdi kalkıp da kötülük ettiğimi

Söylesinler bakalım bana,

Kurnazlıktan uzak, basbayağı akla yatan

Bir öğüt verdim ona.

Mağriplinin gönlünü almak için de

Tek çıkar yol bu değil mi?

Böyle masum bir istekle gidildi mi

Desdemona'yı kazanmak çok daha kestirme.

O, herkesin olan hava, su, ateş ve toprak kadar

Verimli ve cömert bir doğaya sahiptir,

Mağripliye her istediğini yaptırabilir,

Bu uğurda ona dinini bile inkâr ettirebilir.

Othello'nun ruhu zincirlidir Desdemona'nın aşkına,

Desdemona bir Tanrıça gibi

Onun zayıflayan iradesini yapıp bozabilir,

Onu yoğurup dilediği biçime sokabilir.

Neden kötü oluyorum öyleyse?

İşi sokmadım mı Cassio’nun çıkarına uygun bir yola?

Cehennemin dini imanı işte böyle!

En kara günahları işletecekleri zaman şeytanlar,

Bunu önce sevap diye yutturmaya kalkarlar,

Tıpkı benim yaptığım gibi.

Bu saf alık şimdi kalkıp Desdemona’ya gidecek,

Kendisi için ısrarla ondan Mağripliye yalvarmasını isteyecek.

Ben de o sırada Mağriplinin kulağına zehrimi akıtırım:

Karısının Cassio’ya cinsel bir çekim duyduğunu,

Cassio’ya yaranmak için böyle yalvardığını anlatırım.

Böylece karısının erdemlerine olan inancını

Mağriplinin gözünden silerim,

Desdemona’nın o kar beyaz namusunu

Katran kuyusuna çeviririm.

Desdemona’nın yufka yüreğinden öyle bir ağ öreceğim ki,

Teker teker yakalanacak hepsi.

(Roderigo girer.)

Hayrola Roderigo!

RODERIGO

Bana bu işte avlanan bir av köpeği olmak değil, havlayanlara katılan sürüden biri olmak düştü. Param bitti bitecek, bu gece bir güzel de kötek yedim. Herhalde bunca acıya karşılık sonunda da yavan bir tecrübeyle yetinmiş

olacağım; böylece, beş parasız, ama azıcık da akıllanmış olarak Venedik'e döneceğim.

IAGO

Şu sabırsızlar da hep böyle akıldan yana yoksuldurlar;

Hangi yara birdenbire iyileşmiştir?

Bizim büyüyle değil, akılla çalıştığımız bilinir.

Akılla plan kurmak aceleye gelmez, zaman gerekir.

Demek işler yolunda değil?

Cassio birazcık dayak attı size,

Siz de küçük bir acıya karşılık onu yerinden ettiniz.

Gerçi birçok şey yetişir güneş altında,

Ama ilk çiçek açanlar,

İlkönce olgunlaşan meyvelerdir.

Sabredin azcık daha. Vay vay sabah olmuş baksanıza,

Eğlence ve hareket kısaltıyor saatleri.

Hadi çekilin, nerede kalıyorsanız oraya gidin.

Gidin, dedim! Olanları anlatırım daha sonra.

Hadi bakalım, hadi!

(Roderigo çıkar.)

Yapılacak iki şey var şimdi:

Karım, Cassio için hanımıyla konuşmalı,

Onu bu işe koştuktan sonra

Ben de kenara çekip Mağripliyi,

Cassio, karısına tam yalvarırken,

Onları göreceği bir yere getiririm herifi.

Evet, yapılacak iş bu! İşi geciktirmemeli.

Demir tam tavındayken dövülmeli.

III.

Perde

1. Sahne

(Kıbrıs. Kalenin önü.)

(Cassio, çalgıcılarla girer.)

CASSIO

Beyler burada çalacaksınız[9], karşılığını veririm emeğinizin,

Kısa bir şey olsun, komutana günaydın deyin.

(Çalarlar. Soytarı[10] girer.)

SOYTARI

Hey çalgıcılar, çalgılarınız Napoli'de[11] miydi de

Burundan konuşuyorlar böyle?

ÇALGICI

Nasıl, nasıl?

SOYTARI

Söyleyin, bunlar üflenen aletler değil mi?

ÇALGICI

Evet efendim, öyle.

SOYTARI

Tevekkeli değil, kuyrukları var.

ÇALGICI

Nerede efendim, nerede?

SOYTARI

Bildiğim, çoğu üflenen aletlerin altında sallanır. Neyse, alın bakalım işte size para. Komutan müziğinizi o kadar beğendi ki, hatırı için bu dımbırtıyı kesmenizi istedi.

ÇALGICI

Peki efendim, hemen keseriz.

SOYTARI

Ama duyulmayacak havalarınız varsa, çekinmeyin çalın.

Dediğim gibi, komutanımız ses çıkaranından pek hoşlanmıyor.

ÇALGICI

Öyle havalarımız yok efendim.

SOYTARI

Öyleyse, düdüklerinizi torbanıza sokun, çünkü ben gidiyorum. Hadi, siz de havalanın bakalım!

(Çalgıcılar çıkarlar.)

CASSIO

Buraya bakar mısın, delikanlı!

SOYTARI

Buraya delikanlı bakmaz, ben bakarım.

CASSIO

Al şu altını da, bırak şu söz oyunlarını. Eğer komutanın karısına hizmet eden hanım uyandıysa, ona Cassio adlı birinin kendisiyle konuşmak için beklediğini söyle. Bunu yapar mısın?

SOYTARI

Uyandı. Bu yana doğru geliyorsa, ona haber vermiş görünürüm.

CASSIO

Göreyim seni aslanım.

(Soytarı çıkar. Iago girer.)

Tam zamanında geldin Iago!

IAGO

Demek hiç yatmadınız?

CASSIO

Yatmadım. Zaten ayrılmadan önce

Gün ağarmıştı bile.

Iago, karına haber gönderme cüretini gösterdim,

Bir yol bulmasını rica edecektim

Desdemona'yla konuşturması için beni.

IAGO

Size hemen yollarım onu,

Rahatça konuşup yapılacakları kararlaştırmanız için,

Mağripliyi de buradan uzaklaştırmanın bulurum bir yolunu.

CASSIO

Minnettarım sana.

(Iago çıkar.)

Şimdiye kadar rastlamadım bunun kadar iyi,

Bunun kadar namuslu bir Floransalıya.

(Emilia girer.)

EMILIA

Günaydın yaver. Üzüldüm başına gelenlere,

Ama eminim her şeyin düzeleceğine.

Komutanla karısı bu işi konuşuyor,

Karısı hep sizin yanınızı tutuyor.

Mağripli, buna karşı, yaraladığınız adamın

Kıbrıs'ta ünlenmiş bir aileden olduğunu,

Politika gereği, en akıllıca tutumun

Görevinize son vermek olduğunu anlatıyor.

Ama ısrarla tekrarlıyor sizi sevdiğini,

İlk fırsatta yine yaverliğe getirebilirmiş sizi,

Ayrıca kendi sevgisi dışında, gereksiz görüyor arabulucuyu.

CASSIO

Yalnız bir dileğim var sizden:

Uygun bulursanız, eğer imkân varsa,

Desdemona'yla bir iki şey konuşmam için

Bir fırsat sağlayın bana.

EMILIA

Lütfen buyrun içeri,

Dertlerinizi rahatça dökebileceğiniz

Bir yere götüreyim sizi.

CASSIO

Size çok şey borçluyum.

(Çıkarlar.)

2. Sahne

(Kıbrıs. Kalede bir oda.)

(Othello, Iago ve beyler girerler.)

OTHELLO

Bu mektupları kaptana ver Iago,

Saygılarımı iletsin senatoya.

Ben surlardaki mevzilere bir göz atacağım,

İşin biter bitmez gel oraya.

IAGO

Baş üstüne efendim.

OTHELLO

Şu mevzileri bir görelim mi beyler?

BEYLER

Nasıl isterseniz, efendim.

(Çıkarlar.)

3. Sahne

(Kıbrıs. Kalenin bahçesi.)

(Desdemona, Cassio ve Emilia girerler.)

DESDEMONA

İnan bana Cassio, yapacağım senin için elimden geleni.

EMILIA

Çok iyi olur hanımım. Bilseniz ne kadar üzülüyor kocam,

Sanki kendi işiymiş gibi.

DESDEMONA

Namuslu adamdır Iago. Kuşkun olmasın Cassio,

Yine eskisi gibi dost yapacağım efendimle seni.

CASSIO

İyiliksever hanımefendi,

Ne gelirse gelsin Michael Cassio'nun başına,

Sizin sadık bir hizmetkârınız olacaktır daima.

DESDEMONA

Biliyorum, teşekkür ederim, gerçekten seversiniz Othello'yu,

Uzun zamandan beri tanırsınız onu.

İnanın ki, politikanın gerektirdiğinden

Daha fazla yabancılık göstermeyecektir size.

CASSIO

Evet hanımefendi ama,
Ya bu politika uygun bulunduğu için uzun sürerse,
Beslenip hafif ve sudan perhiz gıdalarıyla,
Yeni durumlara göre, uygunsuz bir yolda gelişirse,
Gözden ırak olan ben, gönülden de ırak olurum
Ve yerime başkası seçilebilir yeni bir kararla,
Komutan unutabilir ona olan sevgimi de, hizmetlerimi de.
DESDEMONA
Hiç korkun olmasın bundan.
İşte yerin için güvence veriyorum Emilia'nın önünde.
Dostluk vaat edersem eğer bir kimseye,
Bil ki, son harfine kadar getiririm yerine.
Efendim rahat huzur görmeyecek,
Sözlerimle bıktırıp peki dedirtinceye kadar
Gideceğim üstüne.
Yatağındayken okulda öğretmenini,
Sofrasında da günahları için
Papazı dinliyormuş sanacak kendini.
Yaptığı her işe, konuştuğu her şeye
Sıkıştıracağım muhakkak Cassio'nun meselesini.
Onun için Cassio, sen ferah tut gönlünü,
Davanı bırakmaktansa avukatın çünkü
Tercih eder kendinin ölmesini.

(Othello ile Iago girerler.)

EMILIA

Hanımcığım, bakın efendimiz geliyor.

CASSIO

Efendim, izninizle.

DESDEMONA

Hayır, kalın, siz de duyun ona söyleyeceklerimi.

CASSIO

Efendim, şimdi değil. Çok huzursuzum şu anda,

Yarardan çok zararım olur.

DESDEMONA

Peki, siz bilirsiniz.

(Cassio çıkar.)

IAGO

Bak işte, bunu beğenmedim.

OTHELLO

Ne dedin?

IAGO

Şey... yok bir şey efendim.

OTHELLO

Cassio değil miydi karımın yanından ayrılan?

IAGO

Cassio mu efendim? Hiç sanmam,

Neden öyle suçlu gibi sıvışsın sizi görünce!

OTHELLO

Oydu bence.

DESDEMONA

Günaydın efendim!

Bir dilek sahibi ile konuşuyordum demin,

Sizi gücendirdiği için kendi kendini yiyen biriyle.

OTHELLO

Yani kiminle?

DESDEMONA

Kiminle olacak, yaveriniz Cassio’yla.

Benim iyi yürekli efendim,

Sizi etkileyecek hatırım ve gücüm varsa,

Onun bağışlanma dileğini kabul edin.

Gerçekten seviyor sizi,

Bilerek değil işlediği kusur, cahilliğinden.

Böyle değilse eğer, dürüstlüğü anlamıyorum demek

Kimsenin yüzünden.

N’olur, çağırın gelsin.

OTHELLO

O muydu şimdi aceleyle çıkan?

DESDEMONA

Evet, oydu. Bir gecede öyle çökmüş ki,

Onun kederli hali bana da geçti.

Sevgilim, geri çağırın onu, gelsin.

OTHELLO

Şimdi olmaz, tatlı Desdemonam, bir başka zaman.

DESDEMONA

Ama yakında çağırırsınız, değil mi?

OTHELLO

Senin hatırın için, çok yakında sevgilim.

DESDEMONA

Bu akşam yemeğe?

OTHELLO

Yok, bu akşam olmaz.

DESDEMONA

Öyleyse, yarın öğle yemeğine?

OTHELLO

Öğleye evde değilim. Subaylarla buluşacağım kalede.

DESDEMONA

Peki öyleyse, yarın akşam olsun, salı sabahı,

Salı öğle vakti ya da akşam,

Çarşamba sabahı? N’olur siz söyleyin zamanı,

Üç günü geçmesin ama.

İnanın, öyle pişman ki yaptığına.

Herkese ibret olsun diye en iyiler,

Feda edilirmiş savaşta.

Şöyle bir sağlıklı düşünürsek,

Öyle bir kenara çekilip de azarlanmayı hak edecek

Bir kusur sayılmaz Cassio'nun kabahati.

Ne zaman gelsin? Söyleyin bana Othello!

Düşünüyorum da, siz acaba ne istersiniz de

Ben olmaz derim ya da duraksarım sizin gibi?

Üstelik kimin için yalvarıyorum böyle!

Bana sevginizi her anlatmaya gelişinizde,

Sizinle gelen Michael Cassio için,

Ne zaman aleyhinizde konuşsam şakacıktan

Hemen sizi savunan Michael Cassio için.

O, eski yerine getirilsin diye bu kadar yalvarmak mı gerek?

İnanın bana neler yapmazdım

OTHELLO

Peki, peki, yeter lütfen.

Ne zaman isterse gelsin. Hiçbir şey esirgemem senden.

DESDEMONA

Bunu benim için yapmıyorsunuz ki,

Bu tıpkı size, eldivenlerinizi giyin,

Güzel yemekler yiyin, üşütmeyin,

Çıkarınıza uygun hareket edin demek gibi,

Sizin yararınıza olan bir şey.

Ama sevginizi gerçekten ölçmek istersem bir gün

Bu zor, ağır, tehlikeli bir şey olacaktır,

Böyle basit bir şey değil.

OTHELLO

Senden bir şey esirgemem!

N'olursun Desdemona, sen de benim için bir şey yap:

Biraz yalnız bırak beni.

DESDEMONA

Olmaz diyebilir miyim hiç size? Diyemem.

Hoşça kalın efendim.

OTHELLO

Güle güle Desdemonam. İşim bitince hemen gelirim.

DESDEMONA

Hadi gel Emilia. Ne isterseniz onu yapın.

Ne olursanız olun, ben size bağlıyım.

(Desdemona ile Emilia çıkarlar.)

OTHELLO

Cana yakın yaratık! Yansa da ruhum cehennem ateşinde,

Seni yine seveceğim! Sevgim yok olur ancak

Kıyamet günüyle birlikte.

IAGO

Soylu efendim

OTHELLO

Ne var Iago?

IAGO

Hanımıma kur yaptığınız günlerde,

Biliyor muydu Michael Cassio, sizin onu sevdiğinizi?

OTHELLO

Evet, başından sonuna kadar. Niye sordun?

IAGO

Aklıma bir şey takıldı da. Önemli değil.

OTHELLO

Ne takıldı Iago?

IAGO

Karınızı daha önce tanıdığını sanmıyordum.

OTHELLO

Tanırdı, hem sık sık aramızda gitti geldi.

IAGO

Sahi mi?

OTHELLO

Sahi mi? Sahi ya! Bir fevkaladelik mi var bunda?

Cassio namuslu değil mi yoksa?

IAGO

Namuslu mu efendim?

OTHELLO

Namuslu mu efendim? Evet, namuslu!

IAGO

Bildiğim kadarıyla öyledir efendim.

OTHELLO

Sen ne düşünüyorsun?

IAGO

Ne mi düşünüyorum efendim?

OTHELLO

Ne mi düşünüyorum efendim?

İyi doğrusu, ne dersem onu tekrarlıyor,

Sanki kimseye gösterilmeyecek kadar

Korkunç bir canavar var kafasında!

Senin kafanda bir şeyler var söylemek istediğin.

Az önce Cassio karımın yanından ayrıldığı sırada

“Bunu beğenmedim” gibi bir şeyler dedin.

Nedir beğenmediğin?

Sonra karıma kur yaptığımda sırdaşımdı deyince,

“Sahi mi?” diye havalara sıçradın,

Sanki kafanda bir şeyler saklıyormuş gibi

Alnını kırıştırıp kaşlarını çattın.

Beni seviyorsan eğer, ne düşündüğünü söyle.

IAGO

Bilirsiniz efendim sizi sevdiğimi.

OTHELLO

Seversin sanıyorum,

Yüreğinin sevgi dolu, senin de dürüst olduğunu biliyorum.

Üstelik ağzını açmadan önce sözlerini tartarsın,

Onun için daha çok korkutuyor beni bu susuşların,

Çünkü bu türde hareketler sadakatsiz düzenbazlarda

Alışkanlık haline gelmiş numaralardır,

Ama bunlar dürüst bir adamda

Yürekten gelen, içinde tutamadığı gizli duygulardır.

IAGO

Michael Cassio için yemin edebilirim,

Sanırım namusludur.

OTHELLO

Ben de öyle sanıyorum.

IAGO

Göründükleri gibi olmalıdır insanlar,

Eğer değillerse göründükleri gibi,

İnsan değil, şeytandırlar.

OTHELLO

Doğru, insanlar göründükleri gibi olmalıdırlar.

IAGO

Öyleyse, namuslu bir adamdır Cassio da.

OTHELLO

Dur bakalım, bir iş var bu işin içinde.

N’olur açıkça konuş benimle,

Aklından geçenleri eksiksiz, düşündüğün gibi söyle.

En kötü düşüncelerini, en kötü sözlerinle destekle.

IAGO

Beni bağışlayın, efendimiz.

Görevimle ilgili her iş için emrinizdeyim,

Ama tutsakların bile özgür oldukları şeyde değilim.

Düşündüklerimi söyleyeyim, öyle mi?

Ya düşündüklerim yalan yanlışsa?

Kirli şeyler de girmez mi bazen temiz bir saraya?

Ya bir tek temiz yürek var mı,

Pis kuruntuları doğru düşüncelerle karıştırmayan?

OTHELLO

Eğer arkadaşına haksızlık edildiğini sanıyorsan

Ve gidip ona düşüncelerini anlatmıyorsan,

Dürüst davranmıyorsun arkadaşına Iago!

IAGO

Yalvarırım efendim

İtiraf edeyim ki, kötülükleri gözetlemek

Karakterimin bir illetidir bende,

Sık sık olmayacak kusurlar bulur kuşkulu mizacım,

Bu yüzden yanılmış olabilirim kuşkulandığım şeyde.

Onun için bir yana bırakıp sağduyunuzu

Önem vermeyin düşünceleri belirsiz, kuruntulu bir insana,

Dert çıkartmayın kendinize.

Onun dağınık, güvenilmez gözlemlerinden

Düşüncelerini öğrenmeniz,

Ne huzurunuz, iyiliğiniz için iyi olur,

Ne de benim zekâma, namusuma uygundur.

OTHELLO

Ne demek istiyorsun?

IAGO

Temiz bir ad, efendim, erkek için de kadın için de,

Ruhlarının yüreklerine en yakın mücevheridir.

Kesemi çalan, paramı çalar, para elimin kiridir,

Önce benimdi, sonra onun oldu, binlerce kişinin kölesiydi,

Oysa temiz adımı aşıran insan

Kendini zengin etmediği gibi,

Bir şey çalar benden beni yoksullaştıran.

OTHELLO

Tanrı hakkı için, öğreneceğim aklından geçenleri.

IAGO

Öğrenemezsiniz, sizin elinizde bile olsa yüreğim,

Hele ona hükmettiğim sürece, hiç öğrenemeyeceksiniz efendim.

OTHELLO

Ne?

IAGO

Ah efendim, sakının kıskançlıktan!

Kıskançlık, etiyle beslendiği avla oynayan

Yeşil gözlü bir canavardır.

Eğer aldatılan koca, karısını sevmiyorsa,

Boynuzlandığını bilse bile, mutludur bir bakıma,

Oysa karısını seven erkek, kuşkularla kıvrandı mı

İşkence olur hayatının her anı.

OTHELLO

Acı bir şey bu!

IAGO

Yoksul olup da haline şükreden insanın

Kendi de zengindir, gönlü de,

Oysa zenginliği sınırsız olduğu halde,

Her an yoksul düşme korkusuyla yaşayanın

Bir kış kadar yoksul hayatı vardır.

Ulu Tanrım, benim soyumdan gelen herkesi,

Sen kıskançlıktan esirge!

OTHELLO

Neden bunları söylüyorsun, neden?

Ömrümü kıskançlıkla geçiririm,

Ayın değişimlerini taze kuşkularla izlerim,

Diye mi düşünüyorsun yoksa?
Hayır, bir kez fırsat verdin mi kuşkuya
Karara da vardın demektir.
Seninki gibi bayağı ve pis tahminlerle
Yürütemem gönlümün işlerini.
Karım güzel, kendine bakıyor, dostluktan hoşlanıyor,
Herkesle görüşüyor, güzel şarkı söylüyor,
Çalıp oynuyor diyecekler korkusuyla
Kıskançlığa yer veremem.
Bunlar yeni değerler katar değerli bir insana.
En ufak bir korkum, bir kuşkum yok
Karım aldatır diye beni noksanlarım yüzünden.
Gözleri görüyordu beni seçerken.
Hayır Iago, kuşkulanmam için gözlerimle görmem gerek,
Kuşkulanırsam kanıtlanması gerek,
Kanıtlanırsa eğer, yapılacak tek şey var:
Aşkı da, kıskançlığı da o anda yok etmek.

IAGO

Buna sevindim: Çünkü bir nedenim var artık
Daha açık yüreklilikle yerine getirmek için
Size olan sevgimi ve görevimi.
Mademki söylemem gerek düşüncelerimi
Dinleyin öyleyse:

Henüz bir kanıt yok elimde.

Ancak göz kulak olun karınıza,

Cassio'yla birlikteyken dört açın gözlerinizi,

Ne kıskançlıkla bakın ona, ne de fazla güvenle.

Temiz ve soylu kişiliğinin iyiliği yüzünden

Aldatılmanızı istemem. Onu gözetleyin.

Huyunu da suyunu da bilirim ben ülkemiz insanlarının:

Venedik'te kadınlar,

Kocalarına göstermeye cesaret edemedikleri

şeytanlıklarını,

Tanrı'ya göstermekten utanmazlar.

Vicdanlarının en büyük kaygısı,

Günah işlememek değil, saklamaktır günahlarını.

OTHELLO

Gerçek mi bütün bunlar?

IAGO

Sizinle evlenerek babasını aldattı.

Bakışlarınızdan korkup titrediğinde

Onları en çok o zaman sevdi.

OTHELLO

Doğru.

IAGO

Bakın, gördünüz mü! O gencecik haliyle bile,

İçten pazarlıklı davranarak nasıl da bağladı

Babasının gözlerini.

Adamcağız ne olduysa büyüden oldu sanmıştı.

Ama günaha giriyorum galiba.

Çok sevdiğim için sizi,

N'olursunuz bağışlayın kusurumu.

OTHELLO

Ne yapsam ödeyemem sana borcumu.

IAGO

Görüyorum ki, biraz keyfinizi kaçırdım.

OTHELLO

Hiç de değil, hiç de değil.

IAGO

Yok, yok, kaçırdım. Bunları söyleten size olan sevgim,

Umarım biliyorsunuzdur. Ama efendim,

Üzüldüğünüzü görüyorum. Yalvarırım size,

Yalnızca kuşkuya dayanıyor sözlerim.

Daha tehlikeli sonuçlar, daha derin anlamlar çıkararak

Büyütmeyin bunları gözünüzde.

OTHELLO

Büyütmem.

IAGO

Çünkü büyütürseniz efendim,

Hiç aklımdan geçirmediğim bir şey olabilir,

İğrenç bir sonuç getirebilir sözlerim.

Cassio değerli bir arkadaşımdır benim

Ama efendim siz bayağı sarsıldınız.

OTHELLO

Yoo, hayır pek fazla değil.

İffetli olduğuna eminim Desdemona’nın.

IAGO

Dilerim uzun zaman öyle kalsın!

Siz de uzun zaman böyle inanmış yaşayın!

OTHELLO

Ama nasıl olur da doğa kendini yanıltarak

IAGO

Evet, sorun da bu işte! Açık konuşmalıyım sizinle:

Kendi ülkesinden, kendi huyundan, kendi seviyesinden

Birçok evlenme teklifini geri çevirdi.

Oysa doğada her şey dengi denginedir

Böyle davranan kadınlarda cinsel istekler,

Sapıkça anormallikler, doğaya aykırı düşüncelerden gelir

Ama bağışlayın beni– bu sözlerim,

Özellikle karınız için söylenmiş değil,

Olur a, bir gün eskiye döner de,

Kendi soyundan erkekleri canı çeker belki,

Sizi kendi ülkesinin erkekleriyle

Karşılaştırır diye kaygılıyım hani.

OTHELLO

Güle güle, güle güle.

Bana hemen bildir başka bir şey çarparsa gözüne.

Karını gözcü koy ona. Şimdi Iago, beni yalnız bırak.

IAGO

(Giderken.)

İzninizle efendim.

OTHELLO

Neden evlendim ben? Bu namuslu adam

Mutlaka daha fazlasını biliyor açığa vurduğundan.

IAGO

(Geri gelir.)

Efendim, sizi tekrar rahatsız ettim.

Bu işin üstüne daha fazla gitmeyin diyecektim.

Bırakın her şeyi zamana.

Aslında görevinin adamıdır Cassio,

Eski yerine getirilmesi doğru olur,

Ancak yarar var onu biraz oyalamakta,

Böylece onu daha iyi tanırsınız,

Hangi çarelere başvuracağını anlarsınız,

Bakalım, karınız onun için ısrarla yalvaracak mı?

Çok şey çıkar bundan.

Bu arada söylediklerimi de çıkarın aklınızdan,

Farz edin kuşkularımda pireyi deve yaptığımı

Ben de kuşkulanıyorum böyle olduğumdan

Efendimden dileğim: Masum bilin Desdemona’yı.

OTHELLO

Merak etme, kendimi tutarım.

IAGO

Tekrar izninizle efendim.

(Çıkar.)

OTHELLO

Bu adam çok namuslu,

Üstelik insan ilişkilerindeki her niteliği sezen

Kıvrak bir zekâsı var.

Anlarsam Desdemona’nın atmaca gibi vefasız olduğunu,

Onu bana bağlayan köstek

Yüreğimin tellerinden de yapılmış olsa,

Onu çözer rüzgâra salıveririm

Arayıp avlaması için kaderini.

Evet, karayım belki. O kibar züppeler gibi

Bilmiyorum konuşma inceliklerini.

Çok olmasa da, inmeye başladım ben

Ömrümün basamaklarını,

Belki de onun için uçmuştur elimden.

Aldatıldım, ancak ondan nefret ederek avunabilirim.

Ah, evliliğin laneti!

Bu ince yaratıklara bizim diyebiliyoruz da,

Sahip değiliz onların doyumsuz isteklerine!

Kurbağa olup bir zindanın pis havasında çürüyeyim,

Yeter ki, sevdiğim şeyi paylaşmayayım başkalarıyla.

Ama bu lanet bütün büyük adamların başında,

Aşağıdakiler bu yönden daha şanslı yukarıdakilerden,

Bizim için bu kaçınılmaz bir gidiş, ölüm gibi.

Daha doğarken takarız biz bu boynuz lanetini.

Desdemona geliyor.

(Desdemona ile Emilia girerler.)

Aldatıyorsa eğer beni,

Ah, Tanrı da kendiyle alay ediyor öyleyse!

İnanmıyorum.

DESDEMONA

Neredesiniz sevgili Othellom?

Sizi bekliyor yemeğiniz de, çağırdığınız soylu adalılar da.

OTHELLO

Benim kabahatim.

DESDEMONA

Sesiniz niye bu kadar kısık? İyi değil misiniz yoksa?

OTHELLO

Bir ağrı var şakaklarımda.

DESDEMONA

Uykusuzluktandır, geçer şimdi.

Saatine kalmaz iyileşirsiniz sıkıca bağlarsam.

OTHELLO

Mendilin çok küçük.

(Othello mendili çözer, Desdemona farkında olmadan mendili düşürür.)

Kendi haline bırakalım geçer. Gidelim hadi.

DESDEMONA

Çok üzüldüm iyi değilsiniz diye.

(Othello ile Desdemona çıkarlar.)

EMILIA

Doğrusu sevindim bu mendili bulduğuma.

İlk armağanıydı bu Mağriplinin Desdemona'ya.

İnatçı kocam belki yüz kez yalvardıydı çalayım diye,

Ama Desdemona, hayatının sonuna kadar saklayacağına

Othello'nun yemin ettirdiği bu hatırayı öylesine sever ki,

Onu öpmek, onunla konuşmak için hep yanında taşır bu mendili.

İşlemenin bir örneğini çıkartıp Iago'ya veririm.

Ne işe yarayacak bu mendil bilemem. Tanrı bilir yalnızca.

Ben onun kaprisini yerine getireyim yeter ki.

(Iago girer.)

IAGO

Hayrola, ne arıyorsun burada, tek başına?

EMILIA

Azarlamaya kalkma, sana göre bir şeyim var.

IAGO

Bana göre bir şey mi? Herkeste olan bir şeydir

EMILIA

Ne?

IAGO

Budala bir karısı olmak.

EMILIA

Ya, öyle demek? Peki, söyle bakayım

O mendil için ne vereceksin?

IAGO

Ne mendili?

EMILIA

Ne mendili mi? Mağriplinin Desdemona'ya ilk verdiği,

Hani senin çal, çal diye tutturduğun mendil.

IAGO

Yoksa çaldın mı?

EMILIA

Hayır, yere düşürdü farkında olmadan,

Ben de buradaydım, fırsatı kaçırmadım,

İşte bak!

IAGO

Aferin, ver onu bana!

EMILIA

Ne yapacaksın onu? Çok istiyordun aşırmamı.

IAGO

Sana ne bundan?

(Mendili kapar.)

EMILIA

Eğer önemli bir iş için değilse, onu geri ver bana,

Zavallı hanımım deliye dönecek kaybettiğini anlayınca.

IAGO

Sen belli etme bir şey bildiğini,

Bana gerekli. Hadi şimdi yalnız bırak beni.

(Emilia çıkar.)

Şimdi gider bu mendili koyarım Cassio'nun evine,

Onu hemen bulabileceği bir yere.

En sudan şeyler Tanrı kelâmıdır kıskanç insana.

Bu mendil işe yarayabilir.

Mağripli şimdiden girdi zehrimin etkisine.

Kuşku uyandıran bir düşünce tatsız gelmez önce.

Ama aslında zehirlidir, insanın kanına bir girdi mi

Yanıp tutuşur kükürt ocağı gibi.

(Othello girer.)

Demedim mi? Geliyor işte.

Bundan sonra ne haşhaş, ne adamotu,

Ne de dünyanın uyku veren şurupları iyi eder seni,

Getiremezsin artık dün senin olan o tatlı uykuyu.

OTHELLO

Ah, ah, beni aldatsın ha!

IAGO

Siz miydiniz komutanım? Artık düşünmeyin bunu.

OTHELLO

Defol, git! İşkenceye soktun beni.

Yemin ederim, bilmeden üst üste aldatılmak,

Aldatıldığından kuşkulanmaktan çok daha iyi.

IAGO

N'oldu efendim?

OTHELLO

Var mıydı onun benden çaldığı şehvet saatleri duygusu?

Görmüyordum, düşünmüyordum, bana zararı dokunmuyordu.

Her gece rahat uyuyordum, tasasızdım, yerindeydi keyfim.

Dudaklarında Cassio'nun öpüşlerini duymuyordum.

Soyulan insan, ne çalındığını fark etmemişse,

Kimse de ona söylememişse, soyulmamış demektir.

IAGO

Bunu duyduğuma üzüldüm.

OTHELLO

Bütün ordugâh, en küçük ırgatına kadar hepsi

Tatmış olsaydı onun güzel bedenini

Ve tek ben bilmeseydim bunu, mutlu kalırdım hiç olmazsa.

Ah, bundan sonra elveda gönül rahatlığına!

Elveda rahat! Elveda huzur!

Elveda ihtirası erdem yapan tuğlu kıtalara,

Görkemli savaşlara, elveda!

Elveda kişneyen kısraklara, keskin borazanlara.

Ruhları coşturan davul seslerine, kulakları delen düdüklere!

Şanlı sancaklara, parlak savaşların bütün güzelliklerine,

Gösterişli kordonlara, törenlere elveda!

Ey siz ilkel ve kaba gırtlaklarıyla

Ölümsüz Jüpiter'in korkunç haykırışlarına öykünen

Ölüm makineleri, elveda! Artık işi bitti Othello'nun.

IAGO

Nasıl böyle olabilirsiniz, efendim?

OTHELLO

Alçak, sen önce ispat etmeye bak orospu olduğunu sevgilimin?

Dikkatli at adımını, gözle görünür bir delil göster bana,

Yoksa şu ölümsüz ruhum üstüne ant içerim ki,

Benim gazabıma uğramaktansa

Keşke köpek olarak doğaydım dersin.

IAGO

Bu duruma geldi demek?

OTHELLO

Göster bana ya da hiç olmazsa kanıtla,

Hem de öyle bir kanıtla ki, kuşku duyulacak,

Bir tek pürüz, bir tek düğüm kalmasın aklımızda.

Yoksa ölmüş bil kendini![12]

IAGO

Benim soylu efendim

OTHELLO

Eğer bana işkence etmek istiyorsan kara çalan yalanlarınla,

Tanrı'ya yakarma artık, bırak insanca duyguları,

Üst üste yığ sen kestiğin kafaları,

Öyle şeyler yap ki gökler ağlasın, korkudan dilini yutsun dünya,

Çünkü ne yaparsan yap

Belanı bulmak için katamazsın yaptığına daha fazlasını.

IAGO

Tanrı yardımcım olsun! Tanrım, akılsızlığım için

bağışla beni!

İnsanlıktan anlamaz mısınız? Akıl, duygu yok mu sizde?

Tanrı sizinle olsun! Alın beni görevimden. Ah, alçak, budala,

Dürüstlüğünü suç saysınlar diye mi yaşıyorsun!

Ey canavar ruhlu dünya! Gör işte, gör de ibret al dünya,

Doğru ve namuslu olmak akıllılık değil,

Bu değerli ders için teşekkürler, mademki

Maraz doğuyor sevgiden

Bundan böyle sevecek tek dost olsun istemem.

OTHELLO

Dur, gitme. Herhalde namuslusundur.

IAGO

Herhalde akıllı olmalıydım: Namus budalanın biri,

Neyin uğruna çalışıyorsa onu kaybediyor.

OTHELLO

Yer gök hakkı için, karım hem namusludur diyorum,

Hem de belki değildir diye kendimi yiyorum.

Seni hem doğru bir adam sayıyorum

Hem değildir diye kuşkulanıyorum.

Delil göster bana.

Bakire Tanrıça Diana’nın yüzü kadar temiz olan adı,

Şimdi artık kirlendi, karardı suratım gibi.

Öldürücü ipler, bıçaklar, zehir, ateş ve boğan sular varken,

Bu işkenceyi sürdüremem ben.

Tam olarak inanmalıyım.

IAGO

Görüyorum ki, kuşku sizi yiyip bitiriyor efendim.

Bu kuşkuya sizi ben düşürdüğüm için pişmanım.

Demek tam olarak inanmak istiyorsunuz?

OTHELLO

İstiyor muyum? Hayır, mutlaka emin olmalıyım.

IAGO

Emin olabilirsiniz de, ama nasıl? Nasıl inanacaksınız efendim?

Ağzınız bir karış açık onu gözlerinizle görünce mi?

Öyle alt alta, üst üste mi?

OTHELLO

Lanetlenerek gebersin! Ah!

IAGO

Onları bu durumda yakalamak sonra da cezalarını vermek,

Sanırım çok zor. Onları görse görse kendi gözleri görür.

Öyleyse ne olacak? Nasıl olacak bu? Ne diyebilirim ki?

Tam olarak nasıl inandırabilirim ki sizi?

İster tekeler gibi ateşli,

İster kızışmış olsunlar maymunlar gibi,

Çiftleşme zamanı gelmiş kurtlar kadar şehvetli,

İster sarhoş olmuş cahiller kadar budala olsunlar,

İmkânsızdır onları bu durumda görmek.

Ama yine de gerçeğin kapısına doğrudan götürecek

Tahminler ve kuşkulu durumlar yeterliyse,

Bunları gösterebilirim size.

OTHELLO

Beni aldattığını gösteren elle tutulur bir delil bul bana.

IAGO

Bu iş hiç hoşuma gitmiyor, ama mademki

Ahmaklık edip namus ve sevgim yüzünden bulaştım buna

Söylediğimi yapacağım.

Geçenlerde Cassio ile yattıydım.

Bazı zayıf iradeli insanlar vardır,

Uykuda sayıklarlar gündüz yaptıklarını.

Cassio da böyle biri: Baktım konuşuyor uykusunda:

“Tatlı Desdemonam, dikkatli olalım, gizleyelim aşkımızı.”

Sonra efendim, elimi yakalayıp öyle bir sıktı ki

“Ah tatlı yaratık,” diye bir de öpmez mi beni,

Dudaklarımda büyüyen öpüşü

Kökünden kopardı sandım dudaklarımı.

Sonra da bacağını kalçamın üstüne attı,

İçini çekti, öptü, sonra da şöyle haykırdı:

“Lanet olsun seni Mağripliye veren kadere!”

OTHELLO

Ah, korkunç, buna dayanılmaz.

IAGO

Yok ama, bu yalnızca bir rüyaydı efendim.

OTHELLO

Olsun, daha önce olan bir şeyi gösteriyor.

Rüya da olsa, lanetlik bir kuşku uyandırıyor.

IAGO

Üstelik zayıf görünen bazı delilleri de

Güçlendirmeye yarayabilir.

OTHELLO

Paramparça edeceğim o kadını!

IAGO

Yoo, aklınızı başınıza toplayın.

Henüz görmedik bir şey yaptığını,

Belki hâlâ da namusludur.

Yalnız bir şey var sormak istediğim:

Ara sıra karınızın elinde üstü serpme çilek işlemeli

Bir mendil gördüğünüz olmuştur, değil mi?

OTHELLO

Ona ben vermiştim öyle bir mendili,

İlk hediyemdi.

IAGO

Bakın bunu bilmiyordum ben,

Ama tahmin ediyordum karınızın mendili olduğunu,

Bugün Cassio'yu gördüm, o mendile sakalını siliyordu.

OTHELLO

Eğer o mendilse

IAGO

Eğer oysa ya da onun mendillerinden biriyse

Bu da ekleniyor öteki delillere.

OTHELLO

Ah, o alçağın kırk bin canı olsa keşke!

Tek bir can çok az öcümü almak için.

Şimdi anladım doğru olduğunu: Iago, bak buraya

Bu salak aşkımı göklere savuruyorum, bak, uçup gitti işte.

Yüksel kara intikam cehennemin yedi kat dibinden!

Ey aşk, zorba nefrete bırak tacını da, gönlündeki tahtını da!

Yılan dilinin zehriyle dopdolu göğsüm kabar artık!

IAGO

Siz yine de sakin olun.

OTHELLO

Ah, kan, kan, kan.

IAGO

Sabredin diyorum. Belki fikriniz değişir.

OTHELLO

Asla Iago. Nasıl Karadeniz’in buzlu, durmayan akıntısı
Geri dönüşü olmayan bir yolda dosdoğru boylarsa
Boğaz’dan Marmara’yı,
Benim kanlı düşüncelerim de öyle ilerleyecek,
Asla dönmeden geriye, güçten kesilip alçalarak
Asla aşka doğru dönmeyecek:
Büyük ve müthiş bir intikam hepsini yutuncaya kadar.

(Diz çöker.)

Şu mermer göğün üstüne yemin ederim ki,
Ne söyledimse yapacağım hepsini.

IAGO

Daha kalkmayın.

(Diz çöker.)

Tanık olun ey gökyüzünün sönmeyen ışıkları,
Dört yanımızı saran evrenin temel öğeleri,
Tanık olun ki, Iago, önünüzde zekâsını, elini, yüreğini
Aldatılan Othello’nun hizmetine adıyor!
O emretsin, ne kadar kanlı da olsa dilediği,
Boyun eğmek görevim olacaktır benim.

(Kalkarlar.)

OTHELLO

Yalnız boş bir teşekkürle kalmıyorum Iago,

İçtenlikle kabul ediyorum sunduğun sevgiyi.

İşte sana bir fırsat: Üç gün içinde işitmeliyim

Artık Cassio yaşamıyor dediğini.

IAGO

Arkadaşımı öldü bilin, yerine getirilecektir isteğiniz,

Ama bırakın Desdemona yaşasın.

OTHELLO

Lanet olsun o hayâsız kaltağa! Lanet olsun!

Gel benimle şimdi, ölümlerden ölüm seçeyim o güzel iblise.

Sensin yaverim bundan böyle.

IAGO

Sizinim sonuna kadar.

(Çıkarlar.)

4. Sahne

(Kıbrıs. Kalenin önü.)

(Desdemona, Emilia ve Soytarı girerler.)

DESDEMONA

Yaver Cassio nerede kalıyor, biliyor musun delikanlı?

SOYTARI

Herhangi bir yerde kaldığını söylemeye kalkışmam.

DESDEMONA

Neden o?

SOYTARI

Ee, asker adam, eğer yerde kaldıysa öldü demektir.

DESDEMONA

Hadi, hadi, nerede oturuyor?

SOYTARI

Size nerede oturduğunu söylersem, benim nerede yalan söylediğim ortaya çıkar.

DESDEMONA

Hiç anlam çıkıyor mu bu söylediklerinden?

SOYTARI

Nerede oturduğunu bilmiyorum, ama şimdi tutup da aklımdan ona bir ev uydursam, şurada kalıyor desem, bile bile uydurmuş olurum.

DESDEMONA

Bunu sorup soruşturup öğrenebilir misin?

SOYTARI

Onu bulmak için dünyayı sorguya çekerim,

Sorular sorar, bir cevap bulurum.

DESDEMONA

Onu ara bul, buraya gelmesini söyle. Efendimle onun için konuştuğumu, işlerin düzeleceğini umduğumu ekle.

SOYTARI

İnsan zekâsı bu işin üstesinden gelir, onun için başarmaya çalışacağım.

(Çıkar.)

DESDEMONA

Mendili nerede kaybetmiş olabilirim Emilia?

EMILIA

Bilmem ki hanımcığım.

DESDEMONA

İnan ki, altın dolu kesemi kaybetseydim,

Bu kadar üzülmezdim:

Temiz yüreklidir benim soylu Mağriplim,

Kıskanç değildir aşağılık yaratıklar gibi,

Yoksa aklına kim bilir neler gelirdi.

EMILIA

Kıskanç değil midir?

DESDEMONA

Kim? O mu? Sanırım doğduğu yerin kızgın güneşi,

Çekip almış ondan bu gibi kaprisleri.

(Othello girer.)

EMILIA

Bakın, işte geliyor.

DESDEMONA

Artık yakasını bırakmam Cassio'yu çağırıncaya kadar.

Nasıl oldunuz efendim?

OTHELLO

İyiyim benim iyi hanımım.

(Kendi kendine.)

Zor tutuyorum kendimi.

Nasılsın Desdemona?

DESDEMONA

İyiyim benim iyi efendim.

OTHELLO

Bana elini ver. Bu el nemli[13] efendim.

DESDEMONA

Henüz yaşlanmadı efendim, keder yüzü de görmedi.

OTHELLO

Bu üretkenliğin, herkese açık bir yüreğin belirtisi.

Sıcak sıcak ve terli. Bu el dünyadan el çekmeli.

Oruç tutup dua etmeli, nefsini eğitip dine dönmeli,

Çünkü burada sık sık başkaldıran genç ve terli bir şeytan var.

İyi, cömert bir el bu.

DESDEMONA

Haklısınız, efendim,

Zaten size yüreğimi veren o eldi.

OTHELLO

Cömert bir el! Eskiden eli yürek verirdi,

Ama yeni armalarda el var, yürek yok.

DESDEMONA

Bir şey söyleyemem bu konuda.

Bana bir sözünüz vardı hani!

OTHELLO

Ne sözü yavrum?

DESDEMONA

Cassio'ya haber yolladım gelip sizinle konuşsun diye.

OTHELLO

Şiddetli nezle olmuşum, bana mendilini versene.

DESDEMONA

Buyrun efendim.

OTHELLO

Sana armağan ettiğimi istiyorum.

DESDEMONA

Yanımda değil.

OTHELLO

Değil mi?

DESDEMONA

Hayır, değil efendim.

OTHELLO

İyi etmemişsin. O mendili bir Çingene[14] vermiş anneme.

Bir büyücüymüş, insanın aklından geçenleri okuyabilirmiş hemen.

Anneme, bu mendili yanında tuttuğu sürece,

Kocasının ona âşık olup bağlı kalacağını,

Ama onu kaybederse ya da armağan ederse birine,

Babamın gözünden düşeceğini,

Babamın da yeni aşklar peşinde koşacağını

Söylemiş. Ölürken bana verdi annem mendili,

Kader bana bir eş verdiğinde, onu karıma vermemi istedi.

Ben de yerine getirdim isteğini,

Dikkatli ol, onu gözbebeğin gibi koru,

Onu kaybetmek ya da başka birine vermek

Eşi görülmemiş bir felaket olur.

DESDEMONA

Doğru mu bu?

OTHELLO

Evet, doğru. Büyü katılmıştır dokusuna.

Güneşin iki yüz devrini yaşamış bir falcı kadın,

Kehanet dolu bir esinlenmeyle işlemiş bu mendili.

Kutsanmış böceklermiş ipeğini yapanlar,

Mumyalanmış genç bir kızın yüreğindeki kanla

Boyamış onu ustalar.

DESDEMONA

Aman Tanrım! Doğru mu?

OTHELLO

Hepsi doğru. Bu yüzden mendili iyi sakla!

DESDEMONA

Hiç görmemiş olsaydım bu mendili keşke.

OTHELLO

Ne? Niçin?

DESDEMONA

Niye öyle sert, telaşlı çıkıyor sesiniz?

OTHELLO

Kayıp mı oldu? Gitti mi yoksa? Çabuk söyle.

DESDEMONA

Tanrı bizi korusun!

OTHELLO

Neler diyorsun?

DESDEMONA

Kaybolmadı. Ama kaybolsa ne çıkar sanki?

OTHELLO

Ne?

DESDEMONA

Kaybolmadı diyorum.

OTHELLO

Git getir öyleyse, göreyim.

DESDEMONA

Elbette getirebilirim efendim: Ama şimdi olmaz!

Dileğimi unutturmak için konu değiştiriyorsunuz.

N'olur. Cassio yeniden görevine dönsün.

OTHELLO

Git, mendili getir! Kötü şeyler geliyor aklıma.

DESDEMONA

Hadi n'olur, ondan daha iyisini bulamazsınız.

OTHELLO

Mendil!

DESDEMONA

N'olur bana Cassio'dan söz edin.

OTHELLO

Mendil!

DESDEMONA

Her zaman mutluluğu sizin sevginizde bulan,

Sizinle her tehlikeyi paylaşmış bir adam

OTHELLO

Mendili, dedim!

DESDEMONA

Doğrusu kabahatlisiniz.

OTHELLO

Hadi oradan!

(Çıkar.)

EMILIA

Şimdi bu kıskançlık değil mi yani?

DESDEMONA

Hiç görmemiştim bu halini.

Bu mendilde mutlaka olağanüstü bir şey olmalı.

Kaybettiğim için çok mutsuzum şimdi.

EMILIA

Öyle bir iki yıl yetmez tanımak için bir erkeği.

Onlar yalnız mide, bizse yalnız yemeğiz,

Karınları açken tıka basa yerler bizi,

Ama bir de doydular mı kusup atarlar.

(Iago ile Cassio girerler.)

Bakın... Cassio'yla kocam!

IAGO

Başka yolu yok. Desdemona çözebilir ancak bu işi.

Aa, ne güzel bir rastlantı! Gidip konuşsanıza hadi.

DESDEMONA

Siz misiniz Cassio? Ne haberler getirdiniz?

CASSIO

Efendim, size eski ricamı tekrarlamaya geldim.

Yalvarırım size, değerli hanımefendi,

Yardımlarınızla yeniden hayata döndürün beni,

Yürekten bağlı olarak her zaman onur duyduğum

O büyük adamın sevgisinin küçük bir parçasına ortak olayım.

Oyalanmak istemiyorum daha fazla.

Kabahatim, geçmişteki hizmetlerime, şimdiki üzüntüme,

İleride daha dikkatli bir insan olma kararıma rağmen,

Onarılamayacak kadar kötüyse,

Bunların hiçbiri kazandırmayacaktır onun sevgisini yeniden,

En kötüsünü bilmek, hiçbir şey bilmemekten daha iyidir.

O zaman kaderimin bana layık gördüğünü giyinir,

Bahtımın sadakalarıyla geçinirim hayatın yan sokaklarının birinde.

DESDEMONA

Ah soylu Cassio! Şu anda değeri kalmadı aracılığımın.

Efendim artık o eski efendim değil,

Yüzü de değişmiş olsaydı huyu gibi, onu hiç

tanıyamayacaktım.

Yemin ederim ki, bütün kutsanmış ruhlar üzerine,

Lehinizde konuştum gücümün yettiğince,

Hatta açık konuştuğum için hedef oldum hiddetine.

Siz yine sabredin biraz.

İnanın, elimden geleni yapacağım,

Kendim için göze alabileceğimden daha fazlasını.

Şimdilik bu kadarla yetinmeye bakın.

IAGO

Efendimiz öfkeli mi?

EMILIA

Daha demin buradan ayrıldı.

Besbelli, görülmedik biçimde kızgındı.

IAGO

Hayret, öfkeli ha! Savaşta gördüm onu,

Top güllelerinin askerlerini toptan havaya uçurduğunu,

Kolunun dibinden öz kardeşini alıp götürdüğünü

Azrail gibi.

Olacak şey değil öfkelenmesi!

Eğer böyleyse hayat memat meselesi olabilir.

Gidip onu bulayım, öfkeliyse, nedeni mutlaka önemlidir.

DESDEMONA

Evet, gidip bulun onu.

(Iago çıkar.)

Mutlaka devlet işleridir. Venedik'ten kötü bir haber

Ya da Kıbrıs'ta tasarlandığını öğrendiği bir hainlik

Onun o berrak kafasını bulandırmıştır.

Böyle zamanlarda insanın aklında büyük şeyler vardır,

Ama acısını küçük şeylerden çıkarır.

İşte böyle bir şey olmalı. Biraz ağrısa parmağımız

Aynı ağrıyı bütün sağlıklı organlarımızda duyarız.

Yok, erkeklerin ne Tanrı olduklarını düşünmeliyiz,

Ne de bize düğün günü gösterdikleri ilgiyi beklemeliyiz.

Emilia, söylenip küfretmelisin bana,

Çünkü insafsız bir savaşçı gibi,

Yargıladım onun kabalığını kendi ruhumda,

Ama şimdi anlıyorum ki,

Ben yanlış yöne sevk ettim tanığı,

O da haksız yere suçlandı.

EMILIA

Umarım nedeni, sizin düşündüğünüz gibi devlet işleridir.

Dilerim, size yönelik bir kuşku, tuhaf bir kıskançlık değildir.

DESDEMONA

Ağzından yel alsın! Buna neden olacak bir şey yapmadım ki.

EMILIA

Ama kıskanç insanlar böyle söze kanmazlar.

Böyleleri bir nedene göre kıskanmazlar ki,

Kıskanç oldukları için kıskanırlar.

Bu kıskançlık denilen şey, kendi kendini peydahlayan,

Kendi kendini doğuran bir canavardır.

DESDEMONA

Dilerim, Tanrı bu canavarı sokmaz Othello'nun aklına.

EMILIA

Amin hanımcığım.

DESDEMONA

Gidip bir bakayım ona. Cassio, siz buradan ayrılmayın.

Keyfi yerindeyse eğer, işinizi ona tekrar açarım,

Var gücümle bu işin olmasına çalışırım.

CASSIO

Size minnettarım hanımefendi.

(Desdemona ile Emilia çıkarlar. Bianca girer.)

BIANCA

Uğurlar olsun, sevgili Cassio!

CASSIO

Evinden çıkıp buralarda ne arıyorsun?

Nasılsın, güzel Biancam benim?

İnan sevgilim, ben de sana gelecektim.

BIANCA

Senin evine gidiyordum ben de.

Tam bir hafta var, ortada yoksun! Yedi gün yedi gece!

Saatleri bile saydım durmadan

Sevdiğinden uzakta olunca insan,

Geçmek bilmiyor saatler, dakikalar,

Sıkıntılar basıyor insanın içine.

CASSIO

Bağışla beni Bianca.

Kafamda kurşun gibi düşünceler vardı bu arada,

Hele işler bir düzelsin çıkarırım acısını.

(Desdemona'nın mendilini verir.)

Sevgili Biancam, bana şu mendilin örneğini çıkarsana.

BIANCA

Cassio, bu da nereden çıktı?

Yeni bir dostun armağanı mı yoksa?

Acısını duyduğum yokluğunun nedeni ortada.

Desene bu duruma geldik artık! İyi doğrusu.

CASSIO

Hadi oradan kadın!

Böyle saçma sapan düşünceleri şeytan sokuyor aklına,

Bir sevgilinin hatırasıdır diye kıskanmaya kalkma.

İnan ki, Bianca, yok böyle bir şey.

BIANCA

Öyleyse kimin peki?

CASSIO

Bilmiyorum yavrum, odamda buldum.

İşlemesi çok hoşuma gitti.

Örneğini çıkartmak istiyorum sahibi aramadan,

Al da çıkarıver. Hadi yalnız bırak şimdi beni.

BIANCA

Yalnız mı bırakayım? O da neden?

CASSIO

Komutanı bekliyorum burada.

Hiç işime gelmez beni bir kadınla görmesi.

BIANCA

Neden işine gelmezmiş, ha?

CASSIO

Seninle ilgisi yok, seni sevmediğimden değil.

BIANCA

Yok, sevmediğin için beni! Yola kadar geçirsene,

Hem bu gece[15] seni görecek miyim, söyle?

CASSIO

Çok uzaklaşamam buradan, komutan neredeyse gelir,

Ama işim biter bitmez görmeye geleceğim seni.

BIANCA

N’apalım, böyle gerekiyorsa uyarım ben de.

(Çıkarlar.)

IV.

Perde

1. Sahne

(Kıbrıs. Kalenin önü.)

(Othello ile Iago girerler.)

IAGO

Böyle mi düşünüyorsunuz?

OTHELLO

Düşünmek mi Iago?

IAGO

Gizli gizli öpüşmeyi mi kastediyorsunuz?

OTHELLO

Mazur görülemeyecek bir öpüşme.

IAGO

Ya da yatakta birkaç saat dostuyla çırılçıplak yatmak

Kötülük filan düşünmeden?

OTHELLO

Hem çırılçıplak yatsın yatakta,

Hem de kötülük düşünmesin ha!

Bu ikiyüzlülük olur şeytana karşı.

Bu gibiler hem erdemli olmaya kararlıdırlar,

Hem de böyle davranırlar.

Şeytan onları günaha kışkırtırken

Onlar da Tanrı'yı buna uydururlar.

IAGO

Hiçbir şey yapmıyorlarsa kusurları bağışlanabilir,

Ama bir mendil verirsem ben karıma

OTHELLO

Ee, o zaman?

IAGO

O zaman mendil karımın malı olur efendim.

O da bu mendili istediğine verebilir, bana kalırsa.

OTHELLO

Namusunun koruyucusu da kendi,

Onu da verebilir mi, peki?

IAGO

Namus dediğiniz elle tutulmaz gözle görülmez,

Ona sahip olmayanlar bile,

Sahipmiş gibi görünürler çoğu kez.

Ama iş mendile gelince

OTHELLO

İnan ki, çok mutlu olurdum

Unutabilseydim şu mendil hikâyesini!

Oysa tıpkı vebalı bir evin damına üşüşen

Kuzgunların herkese getirdiği uğursuzluk gibi,

Hep hatırıma geliyor

Mendilinim Cassio'da olduğunu söylemen.

IAGO

Evet, ama ne çıkar bundan?

OTHELLO

Bu iş artık hoşuma gitmiyor benim.

IAGO

Ya bir de ihanet ederken Cassio'yu gördüğümü söyleseydim,

N'olacaktı?

Ya kendi ağzından duydum deseydim?

Böyle alçaklar çoğunluktadır çünkü

Kendi zorlarıyla baştan çıkardılar mı birini,

Ya da hoş ettiler mi bir yosmanın gönlünü,

Bunları anlatmaktan çekinmezlerr

Kabara kabara hindi gibi.

OTHELLO

O bir şey anlattı mı?

IAGO

Anlattı efendim, ama inanın ki,

Yalanlayacak kadar fazlasını değil.

OTHELLO

Ne anlattı?

IAGO

Şey yaptığını... bilmiyorum ne yaptığını.

OTHELLO

Ne, ne? Söyle!

IAGO

Yatmış.

OTHELLO

Onunla birlikte mi?

IAGO

Birlikte, üstünde, nasıl isterseniz öyle.

OTHELLO

Onunla birlikte? Onun üstünde?– Başkasının olan şeyi gasp etmek için üstüne yatılır.– Birlikte yatmak ha! Lanet olsun! İğrenç bir şey bu. Mendil– İtiraflar– Mendil! Önce itiraf ettir, sonra as emeğine karşılık! Yoo, önce asmalı, sonra isterse itiraf etsin! Düşündükçe titreme geliyor. Gerçekten bir şey olduğunu hissedip öğrenmese duygularım, aklım, bu kadar beni ani bir sarsıntıya düşürmezlerdi. Sözler değil beni böyle titreten. Of! Burun buruna, kulak kulağa, dudak dudağa! Nasıl olur?– İtiraf ha?– Mendil ha?– Ah iblis!

(Kendinden geçip yere düşer.)

IAGO

İşle zehrim işle!

Her şeye inanan avanaklar böyle ağa düşerler,

Değerli, namuslu, suçsuz kadınlar işte böyle lekelenirler.

Ne oldunuz! Efendimiz!

Efendim, size söylüyorum, Othello!

(Cassio girer.)

Hayrola Cassio?

CASSIO

Ne var, ne oldu?

IAGO

Efendim, herhalde sara nöbetine girdi,

Bu ikincisi, bir de dün geçirmişti.

CASSIO

Şakaklarını ovsana.

IAGO

Dur, kendi haline bırak.

Baygınlık kendi kendine geçmeli.

Yoksa ağzı köpürür, hemen arkasından da

Öteye beriye saldırır çılgınlar gibi.

Bakın kımıldıyor. Siz bir süre için gidin buradan,

Az sonra kendine gelir. O gittikten sonra

Sizinle görüşmek istiyorum önemli bir iş hakkında.

(Cassio çıkar.)

Şimdi nasılsınız komutanım? Başınızı vurmadınız ya?

OTHELLO

Sen benimle alay mı ediyorsun?

IAGO

Sizinle alay etmek mi! Asla, Tanrı korusun!

En iyisi siz talihinize erkekçe göğüs germelisiniz!

OTHELLO

Boynuzlu bir erkek bir canavar, bir hayvandır.

IAGO

Öyleyse kalabalık kentlerde pek çok hayvan,

Bir hayli de uygar canavar var desenize.

OTHELLO

İtiraf etti mi?

IAGO

Efendim toparlayın artık kendinizi,

Sakalı çıkmış her erkeğin durumu sizinki gibidir,

Şu anda milyonlarcası başka erkeklerle paylaştıkları

Yataklarda yatar. Sonra da

O yatağın yalnız kendilerine ait olduğuna

Yemin etmekten çekinmezler.

Sizin durumunuz daha iyi.

Hayır, ben bilmek isterim her şeyi,

Kendimin ne olduğunu bildim mi

Ne olacağını bilirim karımın da.

OTHELLO

Akıllı bir adamsın sen! Bu muhakkak.

IAGO

Siz şöyle bir kenara saklanıp seyredin biraz,

Ama kendinizi kontrol etmelisiniz.

Sizin gibi bir adama hiç yakışmayan bir heyecanla,
Üzüntüden baygın yattığınız sırada,
Cassio geldi buraya,
Baygınlığınızı bahane edip sepetledim,
Az sonra gelip benimle konuşmasını söyledim,
O da söz verdi geleceğine.
Siz şimdi saklanın ve dikkat edin,
Yüzünün her çizgisinde belirecek alaya, küçümsemeye,
Çünkü yeni baştan anlattıracağım ona hikâyeyi:
Nerede, nasıl, kaç kez, ne kadar zaman önce,
Son ne zaman buluştu karınızla, ne zaman buluşacak,
Dikkat edin hareketlerine.
Aman ha, soğukkanlılığı elden bırakmayın sakın,
Yoksa duygularınız yönetiyorsa sizi,
Erkek filan değilsiniz derim.

OTHELLO

Beni iyi dinle Iago!
Soğukkanlı olacağım, ama kurnazca,
Anlıyor musun, soğukkanlılığın en kanlısı.

IAGO

Haksız değilsiniz, her zaman ölçülü olmalısınız.[16]
Şimdi saklanır mısınız?

(Othello saklanır.)

Gelince, Cassio’ya Bianca hakkında sorular sorarım,

Kendini satarak ekmeğini, giyimini sağlayan

Şu şırfıntı yoluyla kumpas kurarım.

Karı herife iyice tutkun: Zaten orospuların laneti,

Bin kişiyi kendine oyuncak edip birinin oyuncağı olmaktır.

Cassio’ya ondan söz ettim mi, kahkahasını tutamayacaktır.

İşte geliyor.

(Cassio girer.)

O güldükçe köpürecek Othello,

Kör kıskançlığı yanlış anlamlar verecek

Gülüşlerine, tavrına, kayıtsızlığına Cassio’nun.

Bugün nasılsınız yaver?

CASSIO

Daha kötü oldum şimdi,

Yokluğu beni öldüren bir rütbeyle selamladığın için.

IAGO

Desdemona’yı sıkıştırın, işinizi olmuş bilin.

Hele bu iş bir de Bianca’nın elinde olsaydı,

Ne çabuk sonuç alırdınız, değil mi?

CASSIO

Ne gezer, zavallı çaresiz kız.

OTHELLO

Bak, şimdiden gülmeye başladı.

IAGO

Görmedim bir kadının bir erkeği bu kadar sevdiğini.

CASSIO

Zavallıcık! Doğru, galiba seviyor beni.

OTHELLO

Nazlanıyor şimdi de hikâyeyi anlatmaya,

Ama ele veriyor onu gülümsemesi.

IAGO

Cassio, sizin de kulağınıza geldi mi?

OTHELLO

Iago, üsteliyor hikâyeyi bir daha anlatması için.

Hadi! Anlat, aferin!

IAGO

Herkese evleneceğinizi yayıyormuş,

Niyetiniz var mı?

CASSIO

Hah hah ha!

OTHELLO

Zafer şenliği yapıyorsun ha Romalı?[17]

Zafer şenliği demek!

CASSIO

Ben onunla evlenecekmişim ha? Hem de bir orospuyla!

Aklımı peynir ekmekle yerim sanma,

Böyle sağlıksız düşünebileceğimi nasıl getirirsin aklına?

Hah ha!

OTHELLO

Gül bakalım sen gül! Son gülen iyi güler!

IAGO

İnan ki, evleneceğiniz herkesin dilinde.

CASSIO

Tanrı aşkına doğru söyle.

IAGO

Yalansa namussuzum.

OTHELLO

İşimi bitirdin, değil mi?[18] Peki.

CASSIO

Bu maymunun kendi uydurması. Benimle evlenmeyi aklına koymuş, ama ben söz vermedim, kendi kendini kandırıyor, o kadar.

OTHELLO

Iago, işaret ediyor. Demek hikâyeyi anlattıracak.

CASSIO

Daha demin buradaydı, nereye gitsem peşimde. Geçen gün deniz kıyısında oturmuş birkaç Venedikli ile konuşuyordum, oraya da damladı kahpe. Şöyle bir sarıldı boynuma

OTHELLO

Bir yandan da, “Ah, sevgili Cassio,” demiştir herhalde. Hali tavrı bunu gösteriyor.

CASSIO

Bir türlü bırakmaz boynumu, asılır, ağlar, asılır da asılır. Bir yapışkan, görme. Hah hah ha!

OTHELLO

Odama nasıl götürdüğünü anlatıyor herhalde. Bakıyorum burnun havada, ama meraklanma o burnu dişi köpeğin önüne atmam.

CASSIO

Anlaşılan yakamı ondan kurtarma zamanı geldi.

(Bianca girer.)

IAGO

İşe bak sen! Bak, geliyor işte.

CASSIO

Mart kedisinin teki, hem de parfümlüsü. Ne öyle kovalayıp duruyorsun beni?

BIANCA

Şeytanla dişisi kovalasın seni! Bu mendili bana vermekle ne demek istiyorsun yani? Ne diye aldım bilmem ki. Örneğini çıkaracakmışım! Tam da senin odanda bulunacak bir elişi! Demek kimin bıraktığını bilmiyorsun? Kaltağın biri vermiştir. Bana da örneğini çıkartmak düşüyor ha! Bunu al da altına aldığına ver. Nereden aldınsa oraya koy. Ben örneğini mörneğini çıkartmam!

CASSIO

Ne oluyor tatlı Biancam? Ne oluyor?

OTHELLO

Tanrı tanığımdır, benim mendilim bu.

BIANCA

Bana bak, bu akşam yemeğe gelirsen gelirsin, yoksa hava alırsın.

(Çıkar.)

IAGO

Hadi arkasından, hadi!

CASSIO

Doğru, gitmezsem sokak ortasında yaygarayı koparır.

IAGO

Akşam yemeğine onda mısınız?

CASSIO

Evet, herhalde.

IAGO

İyi, belki buluşuruz, sizinle bir şey konuşmak istiyordum.

CASSIO

Gel, beklerim, olmaz mı?

IAGO

Tamam. Hadi güle güle.

(Cassio çıkar.)

OTHELLO

(Yerinden çıkar.)

Onu nasıl geberteyim Iago?

IAGO

Gördünüz mü nasıl sırıtıyordu yediği haltlara?

OTHELLO

Ah, Iago!

IAGO

Ya mendili gördünüz mü?

OTHELLO

Benimki miydi?

IAGO

Yemin ederim, sizinkiydi. Karınız olacak o beyinsize ne kadar değer veriyor, gördünüz! Karınız mendili ona vermiş, o da tutup orospusuna hediye etmiş.

OTHELLO

Bu herifi, ağır ağır, dokuz yılda öldürebilseydim. Soylu bir kadın! Güzel bir kadın! Tatlı bir kadın ha!

IAGO

Yoo, unutun artık bunları.

OTHELLO

Evet, bu gece çürüyüp yok olmalı, belasını bulmalı. Yaşamayacak artık. Hayır, taş kesildi yüreğim. Vurdum mu elime, elim acıyor. Ah, ondan daha tatlısı gelmedi bu dünyaya. Bir imparatorun yanında yatıp ona hükmetmeye layık bir kadın.

IAGO

Böyle konuşmak size yakışmıyor.

OTHELLO

Canı cehenneme! Sadece nasıl bir kadın olduğunu söylüyorum. İğne işlerinde beceriklidir! Çaldığı çalgı insanın yüreğine işler. Bir şarkı söylemeye başlasın, vahşi bir ayı bile dize gelir. O kadar zeki, hayal gücü o kadar geniştir ki...

IAGO

O yüzden suçu da büyüyor ya.

OTHELLO

Ah evet, bin kez, bin kez daha büyük. Öyle de uysaldır ki...

IAGO

Evet, biraz fazla uysal.

OTHELLO

Kesin öyle. Ama yine de çok yazık Iago! Ah Iago, çok yazık Iago!

IAGO

Eğer siz onun işlediği günaha bu kadar tutkunsanız, izin verin devam etsin, size dokunmadıktan sonra kimseyi ilgilendirmez.

OTHELLO

Paramparça edeceğim onu! Beni boynuzlasın ha!

IAGO

Mayası kötüymüş.

OTHELLO

Hem de benim yaverimle.

IAGO

Bu daha da kötü.

OTHELLO

Bana biraz zehir bul Iago, hemen bu gece. Güzel bedeni aklımı çeler diye onunla tartışmayacağım. Bu gece Iago.

IAGO

Bu işi zehirle yapmayın. Onu yatağında boğun, lekelediği yatakta.

OTHELLO

Bak bu doğru. Hoşuma gitti bu ceza. Adaletli.

IAGO

Cassio’ya gelince: Bırakın, onun hakkından ben geleyim.

Gece yarısı size haber getiririm.

OTHELLO

Çok iyi.

(Boru sesi.)

Bu boru sesi de ne?

IAGO

Venedik’ten haber geldi galiba.

(Lodovico, Desdemona ve muhafızlar girerler.)

Lodovico, Duka’nın elçisi, karınız da yanında.

LODOVICO

Selamlarım sizi değerli komutan.

OTHELLO

Ben de sizi efendim.

LODOVICO

Duka ve senatörler selamlarını gönderdiler size.

(Bir mektup verir.)

OTHELLO

Emirleri bildiren mektubun başımın üstünde yeri var.[19]

(Mektubu açar ve okur.)

DESDEMONA

Ne var, ne yok kuzen Lodovico?

IAGO

Sizi gördüğüme çok sevindim sinyor, Kıbrıs'a hoş geldiniz.

LODOVICO

Teşekkür ederim. Yaver Cassio ne yapıyor?

IAGO

Yaşıyor efendim.

DESDEMONA

Yakışık almayan bir anlaşmazlık oldu efendimle arasında,

Ama muhakkak siz düzeltirsiniz artık.

OTHELLO

Bundan emin misiniz?

DESDEMONA

Efendimiz?

OTHELLO

(Okur.)

“Bunu yapmayı ihmal etmeyeceğinizi umar...”

LODOVICO

Bir şey söylemedi. Mektubu okuyor.

Efendimizle Cassio arasında bir kırgınlık mı var?

DESDEMONA

Çok üzücü bir kırgınlık. Her şeyi yapardım barıştırmak için onları, Cassio’yu severim çünkü.

OTHELLO

Cehennem ateşleri!

DESDEMONA

Efendimiz?

OTHELLO

Aklınız başınızda mı sizin?

DESDEMONA

Ne o, kızdı mı yoksa?

LODOVICO

Mektuba sinirlenmiştir belki de,

Venedik’e dönmesi emrediliyor bildiğime göre,

Yerine de Cassio getiriliyor.

DESDEMONA

Doğrusu, sevindim bu habere.

OTHELLO

Sevindiniz demek?

DESDEMONA

Efendimiz?

OTHELLO

Ben de aklınızı kaçırdığınıza sevindim.

DESDEMONA

N’oluyor sevgili Othello?

OTHELLO

Şeytan!

(Tokatlar.)

DESDEMONA

Bunu hak etmedim.

LODOVICO

Efendimiz, buna kimse inanmayacaktır Venedik’te,

Gözlerimle gördüğüme yemin etsem bile.

Olacak şey değil! Gönlünü alın, bakın ağlıyor.

OTHELLO

Ah şeytan, şeytan!

Eğer toprak gebe kalsaydı kadınların gözyaşından,

Bu kadının gözünden akıttığı her damla,

Bir timsah doğururdu. Defol, buradan!

DESDEMONA

Kalıp kızdırmak istemem sizi.

(Gitmeye başlar.)

LODOVICO

Doğrusu söz dinleyen bir kadın,

Yalvarırım efendim, onu geri çağırın.

OTHELLO

Madam!

DESDEMONA

Efendimiz?

OTHELLO

Ona ne diyeceksiniz sinyor?

LODOVICO

Kim? Ben mi efendimiz?

OTHELLO

Evet, siz. Geri çağırmamı istemiştiniz.

Çağırdım, geldi. Çağırınca döner gelir, gider,

Döner döner yine de yoluna gider, sonra yine döner,

Ağlayabilir de efendim, ağlayabilir de,

Her isteneni yapar, dediğiniz gibi itaatlidir,

Her isteği yerine getirir.

–Siz devam edin ağlamanıza– Bu mektuba gelince:

–Üzüntü bu kadar güzel boyanmamıştır

Geri dönmem emrediliyor– Siz çekilin şimdi,

Az sonra çağırtırım– Emre uyacağım,

Venedik'e döneceğim– Defol, hadi!

(Desdemona çıkar.)

Yerime Cassio geçecek. Bu gece efendim,

Rica ediyorum birlikte yiyelim.

Kıbrıs'a hoş geldiniz– Kızgın tekeler, maymunlar!

(Çıkar.)

LODOVICO

Bütün senato üyelerinin her açıdan yetenekli bulduğu

Soylu Mağripli bu ha! Duygunun sarsmayacağı adam bu mu?

Kararlı, sağlam karakterini kaza kurşununun öldüremeyeceği,

Talih okunun yaralayamayacağı adam bu demek?

IAGO

Çok değişti.

LODOVICO

Aklı başında mı? Bir bozukluk olmasın aklında?

IAGO

Neyse o işte. Bana konuşmak düşmez onun hakkında.

Eğer olması gerektiği gibi değilse,

Olsaydı derim keşke.

LODOVICO

Karısını tokatlasın ha!

IAGO

Doğru, hiç de hoş değildi.

Dilerim, görmeyiz tokadın da beterini.

LODOVICO

Hep böyle midir? Yoksa mektup kanını başına sıçrattı da,

Böyle bir yanlışı ilk kez mi yaptı?

IAGO

Ah, ah! Neler gördüğümü, neler bildiğimi anlatmak

Benim şerefime yaraşmaz. Zaten kendiniz göreceksiniz,

O zaman benim bir şey söylememe gerek kalmadan

Kendi davranışları tanıtacak onu size.

Siz yalnız gözlerinizi ayırmayın ondan,

Bakın görün yaptıklarını.

LODOVICO

Yazık ki, onu yanlış tanımışım.

(Çıkarlar.)

2. Sahne

(Kıbrıs. Kalede bir oda.)

(Othello ile Emilia girerler.)

OTHELLO

Demek bir şey görmedin.

EMILIA

Hiçbir şey görmedim de, duymadım da.

OTHELLO

Evet ama, onu Cassio'yla birlikte gördün.

EMILIA

Gördüm, ama bir kötülük yoktu ki bunda,

Hem de her kelimesini işittim aralarında ne konuştularsa.

OTHELLO

İşittin demek, hiç fısıldadıkları olmadı mı?

EMILIA

Hiçbir zaman efendim.

OTHELLO

Seni yanlarından hiç uzaklaştırmadılar mı?

EMILIA

Hiç uzaklaştırmadılar.

OTHELLO

Peki, ya yelpazesini, eldivenini ya da ne bileyim,

Maskesini[20] filan getirmeye gitmedin mi?

EMILIA

Hiçbir zaman efendimiz.

OTHELLO

Bu garip işte.

EMILIA

Desdemona namusludur efendim, bahse girerim,

Bunun için ruhumu koyarım ortaya.

Kafanızda başka düşünceler varsa,

Hepsini çıkarın aklınızdan, yakar yoksa yüreğinizi,

Bunu aklınıza sokan bir alçak varsa eğer

Dilerim, gazabına uğrasın Tanrı'nın,

Sürüm sürüm sürünsün Tanrı'nın bahçesindeki yılan[21] gibi.

Eğer hanımcığım da namuslu, iffetli ve sadık değilse,

Dünyada bir tek mutlu erkek yok demektir,

Onun yanında eşlerin en temizi bile

Kara bir leke gibi pistir.

OTHELLO

Söyle, buraya gelsin, hadi.

(Emilia çıkar.)

Yetti konuştuğu, ama yeteri kadar konuşamayan

Acemi bir çöpçatan bu. Sinsi orospu,

Özel odaların kilidi, suç dolu sırların anahtarı,

Sonra da diz çöküp dua eder, kendi gözlerimle gördüm.

(Desdemona ile Emilia girerler.)

DESDEMONA

Beni çağırmışsınız efendim.

OTHELLO

Yaklaş bakalım güzelim.

DESDEMONA

Bir isteğiniz mi var?

OTHELLO

Gözlerini göreyim. Yüzüme bak.

DESDEMONA

Kafanızdaki korkunç düşünceler nedir?

OTHELLO

(Emilia'ya.)

Kadın, sizin meslekten olanlar,

Müşteriyle sermayeyi baş başa bırakırlar,

Arkalarından da kapıyı kaparlar,

Biri gelirse öksürürler ya da seslenirler,

Sanatın bu senin, göster sanatını! Toz ol hadi!

(Emilia çıkar.)

DESDEMONA

Diz çöküp yalvarırım, anlamı ne bu sözlerin?

Sözlerinizdeki öfkeyi anlıyorum,

Ama sözlerinizi değil.

OTHELLO

Sen nesin, söyle?

DESDEMONA

Karınız efendim, sizin namuslu, sadık karınız.

OTHELLO

Hadi, yemin et böyle olduğuna da, bul belanı,

Meleğe benzediğin için

Zebaniler seni yakalamaya korkacaklar yoksa.

Onun için katmerli olsun seni çarpacak bela

Yemin et, namuslu olduğuna.

DESDEMONA

Tanrı biliyor böyle olduğumu.

OTHELLO

Tanrı senin cehennem kadar oynak olduğunu biliyor.

DESDEMONA

Kime efendim? Kiminle? Nasıl oynak?

OTHELLO

Ah, Desdemona, git! Git! N’olur git!

DESDEMONA

Ah, ne kara bir gün! Niye ağlıyorsunuz?

Ben miyim efendim, gözyaşlarınızın sebebi?

Geri çağrılışınız babam yüzündendir diye
Kuşkulanıyorsunuz belki,
Bundan sorumlu tutmayın beni.
Eğer siz babamı kaybettinizse,
Ben de kaybettim onu.

OTHELLO

Tanrı sınamak istediğinde beni,
Dert verip dermanımı kesseydi,
Bin bir türlü sıkıntı, utanç yağdırsaydı
Göklerden şu çıplak kafama,
Boğazıma kadar beni gömseydi yoksulluğa,
Tutsak edip kırsaydı bütün umutlarımı,
Bir damla huzur bulabilirdim yine de
Ruhumun bir köşesinde.
Ama hayır, küçümseyen dünyanın
Durmadan beni gösteren parmağı
Değişmeyen bir alay konusu ediyor beni.
Buna da katlanabilirdim, dayanabilirdim buna da.
Ne yazık, içime aşkımı sakladığım,
Bana isterse hayat, isterse ölüm getiren o kaynaktan,
Sevgisini isterse besleyen, isterse kurutan o pınardan,
Çıkarılıp atılmak!
Ya da orada kalıp orayı iğrenç kurbağaların

Çiftleşip ürediği pis bir su birikintisi saymak!

Rengin uçtu bak,

Sakin ol, genç, gül dudaklı, masum yüzlü melek!

Şimdi cehennem kadar korkunç görünüyorsun sen!

DESDEMONA

Soylu efendim, herhalde inanıyorsunuzdur namuslu olduğuma.

OTHELLO

A, evet, mezbahada üst üste binmiş üreyen

Karasinekler kadar.

Sen, bu kadar güzel olan,

Seni koklayanı kendinden geçirip acı veren

Zararlı ot, hiç doğmamış olsaydın keşke.

DESDEMONA

Acaba ne günah işledim bilmeden?

OTHELLO

Bu güzel kâğıt, bu eşsiz kitap

Üstüne “orospu” yazılsın diye mi yaratıldı?

Ne günah işlemiş! İşlemiş! Orta malı seni!

Senin yaptıklarını söyleseydim eğer,

Cayır cayır yanardı yanaklarım ocak gibi,

Utanç denen şeyi yakıp kül ederdi.

Ne günah işlemiş!

Kokusunu duymasın diye gök burnunu tıkıyor,

Ay gözlerini kapıyor utançtan.

Önüne çıkanı öpen çapkın rüzgâr bile

Toprağın derinliklerine sığınmış işitmesin diye.

Günahı neymiş? Utanmaz orospu!

DESDEMONA

Tanrı hakkı için, haksızlık ediyorsunuz!

OTHELLO

Orospu değil misin?

DESDEMONA

Dinim hakkı için, hayır!

Eğer kendimi kirli, haram ellerden

Efendim için korumak orospuluk değilse,

Ben de değilim.

OTHELLO

Ne, orospu değil misin?

DESDEMONA

Ruhumun kurtuluşu üzerine yemin ederim ki, hayır.

OTHELLO

Nasıl olur?

DESDEMONA

Tanrım, sen bizi bağışla!

OTHELLO

Öyleyse, yalvarırım, siz beni bağışlayın.

Ben sizi Othello'yla evlenen

O Venedikli kurnaz orospu sandım

Hey sen, işyeri cennete bakan cehennem kapıcısı kadın!

(Emilia girer.)

Sen, sen, evet sen! Biz bitirdik işimizi.

Al bu da zahmetlerin için, para.

Kapıyı aç da çıkalım şimdi.

Buluştuğumuzu da kimseye söyleme.

EMILIA

Hey Tanrım, ne yapmak istiyor bu adam acaba?

Siz nasılsınız hanımım? Siz ne haldesiniz böyle?

DESDEMONA

Yarı uykudayım sanki.

EMILIA

Hanımcığım, nesi var efendimin?

DESDEMONA

Kimin?

EMILIA

Efendimin!

DESDEMONA

Efendin kim?

EMILIA

Sizin efendiniz kimse, benimki de o hanımım.

DESDEMONA

Benim yok ki. Bana bir şey söyleme Emilia,

Ağlayamıyorum, oysa ancak gözyaşlarıyla

Cevap verebilirim sana.

N’olur, düğün çarşaflarımı ser bu gece yatağıma,

Sakın unutma! Buraya çağır kocanı da.

EMILIA

Nasıl da değişti her şey?

(Çıkar.)

DESDEMONA

Böylesi daha uygun düşer benim için, çok daha uygun.

Nasıl davrandım da en küçük kusurum bile gözüne battı?

(Iago ile Emilia girerler.)

IAGO

Emriniz nedir efendim? Neniz var?

DESDEMONA

Söyleyemem hissettiklerimi. Küçükleri eğitip okutanlar

Bu işi tatlılıkla, kolay ödevler vererek yaparlar.

O da öyle azarlayabilirdi beni,

Çünkü iş azarlamaksa, daha ben de çocuğum.

IAGO

Ne oldu efendim?

EMILIA

Ah Iago, efendimiz ona sanki sokak kadınıymış gibi davrandı,

Öyle hakaretler yağdırdı ki, öyle kötü sözler etti ki,

Namuslu hiçbir kadın dayanamaz buna.

DESDEMONA

Ben öyle biri miyim Iago?

IAGO

Nasıl biri, güzel leydi?

DESDEMONA

Efendimin dediği gibi biri, Emilia söyledi ya.

EMILIA

Orospu diye bağırdı ona. Sarhoş bir dilenci bile

Böyle bağırmaz yanındaki sürtüğe.

IAGO

Niye öyle bağırdı acaba?

DESDEMONA

Bilmiyorum. Ama öyle bir şey olmadığım kesin.

IAGO

Ağlamayın, ağlamayın. Ne günlere kaldık!

EMILIA

Onunla evlenmek isteyen şunca soyluyu geri çevirsin,

Babasını, ülkesini, bütün dostlarını bırakıp buralara gelsin,

Sonra da “orospu” diye söz işitsin!

Sen olsan ağlamaz mısın?

DESDEMONA

Talihsizliğimden.

IAGO

Tanrı layığını versin!

Nereden çıktı bu garip davranışı?

DESDEMONA

Orasını Tanrı bilir.

EMILIA

Bu iftirayı eğer cehennemlik bir alçak uydurmadıysa

Kafamı keserim. Bu işi ortalık karıştıran,

Saman altından su yürüten

Bir düzenbaz, bir dolandırıcı köpek

Mevki hırsı yüzünden yapmıştır mutlaka.

Assınlar beni, eğer böyle değilse.

IAGO

Hadi oradan, bu kadar kötülük yapacak kimse yok!

Olacak şey değil.

DESDEMONA

Böyle biri varsa, Tanrı bağışlayıp paklasın günahlarını!

EMILIA

Onu ancak darağacının ilmiği paklar!

Dilerim, kemikleri erir cehennem ateşlerinde!

Nasıl orospu dermiş hanımıma?

Kiminleymiş? Nerede? Ne zaman? Nasıl? Neye göre?

Mağripliyi bir kandıran var mutlaka.

Hem de yakınından tanıdık biri[22] olmalı, maraz biri.

Ah Tanrım, böyle alçakları ortaya çıkarsan keşke.

Sonra da her namuslu ele bir kırbaç versen de,

Kırbaçlata kırbaçlata çıplak etlerini,

Bu hınzırları dünyanın bir ucundan öbürüne sürsen.

IAGO

Deli deli konuşma öyle!

EMILIA

Topunun canı cehenneme!

Böyle bir herif değil miydi senin de aklını çelen,

Mağripliyle benim aramda bir şey varmış gibi gösteren?

IAGO

Sen iyice sapıttın, artık yeter.

DESDEMONA

Ah Iago, ne yapayım, söyle,

Tekrar kazanmak için efendimin sevgisini?

İyi dost git onu gör, Tanrı'nın ışığı üzerine yemin ederim ki,

Bilmiyorum onu nasıl kaybettiğimi.

Diz çöküyorum işte.

Eğer istesem, düşüncede olsun, davranışta olsun
Hiç ihanet ettiyse onun sevgisine,
Eğer gözlerim, kulaklarım ya da herhangi bir duyum,
Ondan başka bir erkekte bulduysa hazzı,
–Hatta beni silkip atarak boşamış olsa bile
Eğer dün de, bugün de, yarın da
Sürmezse ona olan sevgim sonsuza kadar,
Hayatı besleyen, mutlu kılan her şey
Büyük bir lanet gibi terk etsin beni!
İnsafsızlığın elinden çok şey gelir,
Onun insafsızlığı da canımı alabilir,
Ama asla lekeleyemez benim sevgimi.
Ağzıma bile alamam “orospu” kelimesini,
Şu anda söylediğim için de iğreniyorum kendimden,
Dünyayı verseler bütün nimetleriyle birlikte,
Bana asla yaptıramazlar bu adı taktıracak işi.

IAGO

N’olur üzülmeyin. Bugünlerde biraz sinirli.
Kızdıkça devlet işlerine
Sizden çıkarıyor hıncını.

DESDEMONA

Başka bir şey olmasın da...

IAGO

Başka bir şey olamaz, inanın.

(Borular çalar.)

Bakın boru sesleri, sizi akşam yemeğine çağırıyorlar.

Venedik'ten gelenler yemeğe kalıyorlar.

İçeri gidin, hem ağlamayın artık, her şey yoluna girecek.

(Desdemona ile Emilia çıkarlar.)

(Roderigo girer.)

Ne var Roderigo?

RODERIGO

Bana karşı dürüst davrandığını pek sanmıyorum.

IAGO

Kusurum nedir?

RODERIGO

Beni her gün bir bahaneyle atlatıyorsun Iago. Üstelik ele geçen fırsatları da bana kaçırttığını fark etmedim sanma. Öyle pek umutlandırmıyorsun da. Artık buna daha fazla katlanmak istemiyorum. Şimdiye kadar enayice hoş gördüklerime, bundan böyle gücenmeden katlanabileceğimi hiç sanmıyorum.

IAGO

Beni dinler misin Roderigo?

RODERIGO

Seni şimdiye kadar çok dinledim. Zaten yaptıkların bir türlü söylediklerini tutmuyor ki.

IAGO

Haksızca suçluyorsun beni.

RODERIGO

Söylediklerimin hepsi gerçek. Elimdeki avucumdaki suyunu çekti. Desdemona’ya vermek için benden aldığın mücevherlerin yarısıyla bile bir rahibe tavlanırdı. Desdemona’nın onları kabul ettiğini söyledin. Hani beklentilerime karşılık verecekti, hani ilgi ve dostluk göstereceği hakkında yüreklendirici haberler yollamıştı? Ama bunların arkası çıkmadı.

IAGO

Peki, yeter, öyle olsun.

RODERIGO

Peki, yeter, öyle olsunmuş! Yetmez, anladın mı, yetmez. Pekilik bir şey de yok ortada! Tam tersi, her şey kepazelik. Herkesin maskarası olduğumu anlamaya başladım.

IAGO

Peki.

RODERIGO

Sana pekilik hiçbir şey yok diyorum. Gidip yüz yüze konuşacağım Desdemona’yla. Mücevherlerimi geri verirse çekip giderim. Böyle dalavereli işlere bulaştığım için de pişman olduğumu söylerim. Mücevherlerimi geri alamazsam, senin yakana yapışırım, bilmiş ol.

IAGO

Eh, artık söyleyecek bir şey kalmadı.

RODERIGO

Evet, kesinlikle yapmaya kararlı olduğumdan fazlasını söylemedim.

IAGO

Vay, vay, bayağı da yürek varmış sende; şu andan itibaren, senin hakkındaki düşüncelerim eskisinden daha olumlu. Ver şu elini Roderigo. Benim hakkımdaki düşüncelerinde doğruluk payı var, ama inan bana, seni hep işin için kullandım.

RODERIGO

Hiç de öyle gözükmüyor.

IAGO

Haklısın, öyle gözükmediğini ben de kabul ediyorum. Kuşkuların akla ve mantığa aykırı değil. Ama Roderigo, bak ne diyeceğim, şimdi her zamandan daha güçlü nedenlerle var olması gerektiğine inandığım şey, yani amaç, yiğitlik ve mertlik sende gerçekten varsa, bu gece göstermelisin. Eğer yarın gece de Desdemona’nın koynuna girmezsen, bu dünyayı dar et bana, canıma kıy istediğin gibi.

RODERIGO

Ee, yapacağım şey ne? Öyle olmayacak bir şey değildir umarım.

IAGO

Efendim, Venedik’ten özel bir heyet geldi. Othello’nun yerine Cassio geçecekmiş.

RODERIGO

Sahi mi? Desene Othello ve Desdemona Venedik’e dönüyorlar.

IAGO

Nerede. Moritanya’ya gidiyor, güzel Desdemona’yı da birlikte götürüyor– Tabii herhangi bir olay onların burada kalışlarını uzatmazsa! Bu da ancak Cassio’nun ortadan kaldırılmasıyla mümkün.

RODERIGO

Ortadan kaldırmakla neyi kastediyorsun?

IAGO

Demek istediğim, onu Othello’nun yerine geçemeyecek bir duruma getirmek– beynini dağıtmak.

RODERIGO

Bunu da benim yapmamı istiyorsun, öyle mi?

IAGO

Evet, eğer çıkarınızı düşünüyorsanız ve tabii hakkınızı aramaya cesaretiniz varsa. Bu akşam bir orospuyla yemek yiyor, ben de oraya gideceğim. Başına devlet kuşunun konduğundan henüz haberi yok. Oradan çıkışını gözetleyin, ben on iki ile bir arasında onun orada olmasını ayarlarım. İşte o zaman onu istediğiniz gibi yakalarsınız. Ben yakınınızda olacağım. Onu bir kıstırdık mı hesabını görürüz. Hadi gelin şimdi, öyle şaşkın şaşkın durmayın. Onun gebermesi şart. Size öyle sebepler göstereceğim ki, onu bir an önce öldürmek isteyeceksiniz. Yemek vakti geldi, gece de ilerliyor. Hadi bakalım.

RODERIGO

Başka sebepler de göstereceksin ha!

IAGO

Hiç merak etmeyin, bir diyeceğiniz kalmayacak.

(Çıkarlar.)

3. Sahne

(Kıbrıs. Kalede başka bir oda.)

(Othello, Lodovico, Desdemona, Emilia ve muhafızlar girerler.)

LODOVICO

Rica ederim efendim, daha fazla rahatsız olmayın.

OTHELLO

Yok, yok, iyi geliyor yürümek.

LODOVICO

(Desdemona'ya.)

Efendim, iyi geceler, teşekkürlerimi kabul buyurun lütfen.

DESDEMONA

Şeref verdiniz efendim.

OTHELLO

Yürüyelim mi? Haa Desdemona

DESDEMONA

Efendim?

OTHELLO

Hemen yatın. Ben birazdan gelirim.

Hizmetçinizi de gönderin, olur mu?

DESDEMONA

Peki, efendimiz.

(Othello, Lodovico ve muhafızlar çıkarlar.)

EMILIA

Şimdi nasıl? Daha yatışmış bir hali var.

DESDEMONA

Birazdan gelecekmiş. Hemen yatmamı emretti,

Sana da izin vermemi.

EMILIA

İzin mi?

DESDEMONA

Öyle istedi. Onun için Emilia,

Geceliğimi ver, git yat sen de.

Kızdırmayalım onu şu sıralarda.

EMILIA

Keşke hiç rastlamasaydınız ona.

DESDEMONA

Öyle söyleme.

Sevgim o kadar büyük ki ona,

Sertliğinde, azarında, öfkesinde bile,

Bir çekicilik, bir sevimlilik var.

Çıkarır mısın şu iğnelerimi?

EMILIA

O istediğiniz çarşafları yaydım yatağınıza.

DESDEMONA

Önemli değil.[23] Hey Tanrım,

Ne saçma sapan şeyler geliyor bazen aklıma!

Ölürsem senden önce eğer,

Bari o çarşaflardan birine sar beni.

EMILIA

Hadi, hadi, neler söylüyorsunuz siz.

DESDEMONA

Annemin Barbara adında bir hizmetçisi vardı,

Birini seviyordu, delinin biri çıktı sevdiği adam,

Bırakıp gitti kızı. Kız da tutturdu bir “Söğüt” şarkısı,

Eski bir şarkıydı, ama uyuyordu durumuna.

O şarkıyı söyleye söyleye öldü ya,

Sözleri aklıma takıldı bu gece.

Olmuyor ne kadar kafamdan atmaya çalışsam da,

İçimden hep zavallı Barbara gibi

Boynumu büküp o şarkıyı söylemek geliyor.

Hadi artık git.

EMILIA

Gidip geceliğinizi getireyim mi?

DESDEMONA

Hayır. Şuradaki iğneyi de çıkar.

Şu Lodovico hoş biri.

EMILIA

Evet, çok yakışıklı.

DESDEMONA

Güzel konuşuyor.

EMILIA

Venedik’te soylu bir kadın vardı. Onun alt dudağının bir dokunuşu için yalınayak Filistin’e kadar yürüyebilirdi.

DESDEMONA

(Şarkı söyler.)

“Zavallıcık iç çekerdi

Altında incir ağacının,

Şarkısını söyle yeşil söğüdün:

Eli göğsünde, başı dizindeydi,

Şarkısını söyle söğüdün, söğüdün, söğüdün.

Yanında taze dereler akardı,

Onun iniltisini mırıldanırlardı,

Şarkısını söyle söğüdün, söğüdün, söğüdün.

Taşları bile yumuşatırdı,

Gözlerinden damlayan tuzlu yaşlar.

Şarkısını söyle–”

Al şunları!

“Söğüdün, söğüdün, söğüdün.”

N’olur çabuk ol, neredeyse gelir.

“Şarkısını söyle yeşil söğüdün

Çelenk olsun bana.

Suçlamasın onu kimse

Beni küçümsese de–”

Yok, daha sonraydı bu. Sus! Kim o kapıya vuran?

EMILIA

Rüzgâr.

DESDEMONA

“Ona sevgin yalanmış dedim

Karşılık verdi o da bana:

Şarkısını söyle söğüdün, söğüdün, söğüdün.

Kırıştırırsam daha fazla kadınla,

Daha fazla erkekle yatarsın sen de.”

Hadi artık git, iyi geceler.

Gözlerim seğiriyor, ağlayacağıma mı alamet nedir?

EMILIA

Ne ağlayacağınızı gösterir, ne de bir alamettir.

DESDEMONA

Öyle dendiğini işitmiştim. Ah şu erkekler ah!

Söyle bana Emilia,

Kocalarını böyle çirkin bir biçimde aldatan kadınlar

Var mıdır acaba?

EMILIA

Olmaz olur mu, böyleleri de var elbette.

DESDEMONA

Böyle bir şey yapar mıydın dünyayı verselerdi?

EMILIA

Niye, siz yapmaz mıydınız?

DESDEMONA

Tanrı'nın ışıkları üzerine yemin ederim ki hayır.

EMILIA

Tanrı'nın ışıkları üzerine benden de hayır. Bu işi karanlıkta yapabildikten sonra.

DESDEMONA

Sahi söyle, dünyayı verselerdi, kocanı aldatır mıydın?

EMILIA

Dünya kocaman bir şey, küçük bir günah için büyük bir fiyat.

DESDEMONA

Aslında sen böyle bir şey yapmazsın.

EMILIA

Aslında öyle bir yaparım ki. Yaptıktan sonra da bozarım. Doğrusunu istersen, bu iş bir yüzük, birkaç boy keten bezi, elbise, ne bileyim, şapka ya da birkaç kuruş için göze alınacak bir şey değil. Ama bütün dünyayı verseler –Tanrı acısın– yani kocasını hükümdar yapmak için hangi kadın kocasını boynuzlamaz? Bu uğurda cehennemi bile göze alırdım.

DESDEMONA

Bana dünyayı verseler, yapmam bu işi. Yaparsam, Tanrı cezamı versin.

EMILIA

Neden? Yapılan bir yanlış, dünyada yapılmış bir yanlıştır, siz de emeğinizle dünyayı ele geçirince, yanlış da sizin dünyanızda yapılmış olur, siz de bunu düzeltir, yanlış olmadığını söylersiniz.

DESDEMONA

Dünyada böyle bir kadın olduğunu sanmam.

EMILIA

Vardır, hem de düzinelerle. Elde etmek için uğrunda çırpındıkları dünyayı tıklım tıklım dolduracak kadar çoktur bunlar. Ama bence kadınlar yanlış yola sapıyorlarsa kabahat kocalardadır. Kocalık görevlerinde üşengeç davranırlar, bizim hazinelerimizi yabancı kucaklara dökerler. Ya da çocukça kıskançlıklara kapılır, bizi baskı altında tutarlar ya da ne bileyim, döverler. O da olmadı mı, sırf inattan verdikleri cep harçlığını azaltmaya kalkarlar.– Ee, bizim de tepemiz atar, ince filanızdır, ama kindar bir tarafımız vardır. Kocaların da akılda tutmaları gereken şey, kadınların da onlar gibi beş duyusu olduğudur. Kadınlar da onlar gibi görür, koku alır, onlar gibi tatlıyı ekşiyi ayıracak damak zevki vardır. Bizi başkalarına değiştirdikleri zaman yaptıkları nedir? Eğlenmek mi? Öyle galiba. Bundan zevk[24] duyuyorlar mı? Elbette duyuyorlar. Öyleyse, yanıltan zaafları mı? Evet. Ya bizim erkekler gibi zevk alma duygumuz, eğlence isteğiniz, zaafımız yok mu? Bize iyi davransınlar öyleyse, yoksa bilsinler ki bize yanlış yolu gösteren kendi yaptıkları yanlışlardır.

DESDEMONA

İyi geceler, iyi geceler. Tanrı bana yanlışlardan yanlış davranmayı değil, yanlışlardan doğru davranmayı göstersin!

(Çıkarlar.)

V.

Perde

1. Sahne

(Kıbrıs. Bir sokak.)

(Iago ve Roderigo girerler.)

IAGO

Şu sundurmanın altında bekle, burada olur neredeyse.

Kılıcın hazır olsun elinde, tam hedefine sapla.

Bitir işini çabucak! Hiçbir şeyden korkma.

Çok yakınında olacağım ben senin

Unutma: Ya batırır ya çıkarır bu iş bizi,

Onun için kararlı hareket etmelisin.

RODERIGO

Aman yakınımda ol, beceremem belki işi.

IAGO

İşte şurada, yakınındayım. Cesaretini topla, yerine geç hadi!

(Kenara çekilip saklanır.)

RODERIGO

Bu işe pek öyle bir hevesim yok hani,

Ama Iago akla yakın nedenler ileri sürdü.

Gitse gitse bir adam gidecek değil mi,

Şöyle bir salladım mı kılıcımı, iş tamam.

IAGO

Öyle bir fit soktum ki, şu aşağılık tüysüze,

Hareketlendi. Bana da kızmaya başladı.

İster o Cassio'yu öldürsün, isterse Cassio onu

Ya da her ikisi şişlesin birbirini,

Yine de ben olacağım bu oyunda kazançlı.

Eğer Roderigo sağ kalırsa,

Desdemona'ya armağan diye ondan sızdırdığım

Altınları, mücevherleri geri ister birer birer,

Meydan vermemeli buna.

Eğer geride Cassio kalırsa,

Hayatının her gününde öyle bir güzellik var ki,

Çirkin kalıyorum yanında.

Hem olur a, bir gün Mağripli

Olanları anlatarak ele verir beni,

Bu yüzden büyük bir tehlike içindeyim.

Hayır, Cassio ölmeli. Başka türlüsü olamaz!

(Cassio girer.)

RODERIGO

Onun ayak sesleri. Tamam o. Alçak, geber!

(Kılıcıyla bir hamle yapar.)

CASSIO

Az kalsın canıma okuyacaktı bu hamle,

Neyse ki ceketim[25], sandığından sağlam da ondan

Bir de seninkini görelim, bakalım nasıl?

(Kılıcını çekip, Roderigo'yu yaralar.)

RODERIGO

Ah, ölüyorum.

(Iago saklandığı yerden çıkar, Cassio'yu bacağından yaraladıktan sonra kaçar.)

CASSIO

Kötü sakatlandım. Yetişin hey! Cinayet! Adam öldürüyorlar!

(Düşer. Othello girer.)

OTHELLO

Bu Cassio'nun sesi. Iago sözünü tuttu.

RODERIGO

Ah, alçağın biriyim ben.

OTHELLO

Yine de bir bakayım.

CASSIO

Ah, yetişin! Işık getirin! Hekim yok mu?

OTHELLO

Evet o. Ah yiğit, namuslu, haksever Iago,

Arkadaşına yapılan haksızlığı böylesine soyluca duyan Iago!

Örnek olsun bana. Yosma, işte ölü yatıyor sevgilin.

Senin de cehennemlik sonun yaklaşıyor.

Geliyorum orospu! O büyüleyen gözlerin

Yüreğimden silindi artık.

Şehvetle kirlenen yatağın, şehvetin kanıyla lekelenecek şimdi.

(Çıkar.)

(Lodovico ve Gratiano girerler.)

CASSIO

Hey! Nöbetçi yok mu? Kimse yok mu? Cinayet! Cinayet!

GRATIANO

Bir olay var galiba. Biri acı acı bağırıyor.

CASSIO

Yardım edin!

LODOVICO

Dinleyin!

RODERIGO

Alçak herif seni!

LODOVICO

İnleyenler birkaç kişi. Sisli, karanlık bir gece.

Yalandan inliyorlar belki de,

Yanımıza adam almadan yanlarına gitmek tehlikeli olur.

RODERIGO

Kimse yok mu? Kan kaybından öleceğim yoksa.

LODOVICO

Bakın!

(Iago elinde bir fenerle girer.)

GRATIANO

İşte gömlekli biri geliyor, elinde fener var, silahlı da.

IAGO

Kim var orada? Bağıran kim cinayet diye?

LODOVICO

Biz de bilmiyoruz.

IAGO

Sesler, iniltiler duymadınız mı?

CASSIO

Buradayım, buradayım! Tanrı aşkı için yardım edin bana.

IAGO

N'oldu?

GRATIANO

Bu galiba Othello'nun çavuşu.

LODOVICO

Evet, ta kendisi. Yiğit bir kişi.

IAGO

Kimsin sen? Ne bağırıyorsun böyle acı acı?

CASSIO

Iago! Sakatladılar beni alçak herifler!

Yardım et bana.

IAGO

Vay vay, yaver bu! Hangi alçaklar yaptı bu işi?

CASSIO

Biri buralarda olmalı, kaçacak durumda değil.

IAGO

Vay hain herifler! Hey siz, dikilip duracağınıza orada,

Yaklaşın da yardım edin biraz.

RODERIGO

(Lodovico ile Gratiano'ya.)

Ah, asıl bana yardım edin!

CASSIO

Bu da onlardan biri işte.

IAGO

Seni katil köle! Alçak seni!

(Roderigo'yu bıçaklar.)

RODERIGO

Ah, lanet olsun sana Iago! Cibilliyetsiz köpek!

IAGO

Karanlıkta adam öldürmek ha!

Bu kanlı soyguncular da nereye sıvıştılar acaba?

Kent de ne kadar sessiz? Hey! Cinayet var! Cinayet!

Sizler! Niyetiniz iyi mi, yoksa kötü mü?

LODOVICO

Nasıl buluyorsanız bizi, öyle değerlendirin!

IAGO

Sinyor Lodovico!

LODOVICO

Ta kendisi efendim.

IAGO

Birden tanıyamadığım için bağışlayınız beni.

Bakın soyguncular nasıl yaralamış Cassio'yu.

GRATIANO

Cassio mu?

IAGO

N'oldu kardeşim?

CASSIO

İkiye biçtiler bacağımı.

IAGO

Tanrı korusun! Şu feneri tutun beyler,

Gömleğimle sararım şimdi.

BIANCA

Hey, n'oldu? Bağıran kimdi?

(Bianca girer.)

IAGO

Bağıran kim miydi?

BIANCA

Ah, sevgili Cassio’cuğum, tatlı Cassio, ah Cassio, Cassio.

IAGO

Seni kaşarlanmış sürtük!

Cassio, sizi bu duruma sokanlar kim olabilir,

Kuşkulandıklarınız var mı?

CASSIO

Yok.

GRATIANO

Sizi böyle bulduğuma üzüldüm. Sizi aramaya çıkmıştım ben de.

IAGO

Bir dizbağı verin bana. Tamam.

Bir sedye de olsa kolayca taşırdık onu.

BIANCA

Eyvah, bayıldı! Ah, Cassio, Cassio, Cassio!

IAGO

Bana kalırsa beyler, şu süprüntünün de parmağı var bu işte. Biraz daha dayan, dostum Cassio.– Bakar mısınız buraya! Bir fener getirin. Anlarız şimdi kimmiş bu kerata. Aa, bu dostum, hemşerim Roderigo! Olamaz. Ama işte o. Aman Tanrım, Roderigo bu.

GRATIANO

Venedikli Roderigo mu?

IAGO

Ta kendisi efendim. Tanır mıydınız onu?

GRATIANO

Tanımak mı? Elbette!

IAGO

Sinyor Gratiano? Efendim, n'olur bağışlayın beni,

Bu kanlı olaylar aklımı başımdan aldı,

Dikkat etmemişim[26] size.

GRATIANO

Sizi gördüğüme sevindim.

IAGO

Nasılsın Cassio? Hey, bir sedye, bir sedye!

GRATIANO

Roderigo ha?

IAGO

O ya, o.

(Bir sedye getirilir.)

Hah, bu iyi oldu işte! Sedye de geldi.

GRATIANO

Sarsmadan dikkatle götürün onu.

Ben de komutanın hekimini getireyim.

(Bianca'ya.)

Sana gelince kadın, zahmet etme boşuna...

Şurada ölü yatan adam, benim yakın arkadaşımdı Cassio.

Aranızda ne gibi bir düşmanlık vardı?

CASSIO

Aramızda hiçbir şey yoktu, zaten bu adamı tanımıyorum bile.

IAGO

(Bianca'ya.)

Niye sarardın öyle?

İçeri götürün onları.

(Cassio ile Roderigo'yu taşırlar.)

Siz, lütfen bekler misiniz, beyler.–

Niye betin benzin attı?

Gözündeki korkuyu fark ettiniz mi?

Öyle dalgın baktıkça itiraf ediyorsun bize.

Şuna dikkatle bakın, inceleyin tepeden tırnağa.

Görüyor musunuz beyler?

Dil söylemese de suç kendini belli eder.

(Emilia girer.)

EMILIA

Ne var? N'oldu kocacığım?

IAGO

Karanlıkta saldırmışlar Cassio'ya,

Roderigo, bir de kaçıp giden birkaç kişi daha.

Az kalsın ölüyormuş, Roderigo ise öldü.

EMILIA

Vah zavallı! Vah Cassio, vah!

IAGO

Budur işte orospu peşinde koşmanın sonu.

Hadi Emilia git de öğren,

Nerede yemek yemiş Cassio bu akşam?

(Bianca'ya.)

Sen niye titreyip duruyorsun?

BIANCA

Bu akşam benim evimde yemekteydi,

Ama bu yüzden titremiyorum.

IAGO

Ya, demek öyle! Benimle geleceksin!

EMILIA

Tüh sana, orospu parçası!

BIANCA

Orospu filan değilim, beni küçümsüyorsun ama,

En azından senin kadar namusluyum.

EMILIA

Benim kadar mı? Hadi oradan, utanmaz!

IAGO

Beyler, isterseniz gidip bir görelim,

Zavallı Cassio'nun yaralarının sarılmasını.

(Bianca'ya.)

Gel bakalım güzelim, başka bir masal anlatmalısın bize.

Emilia, bir koşu kaleye git,

Efendime ve hanımıma anlat olanları.

Lütfen, siz önden buyrun beyler.

(Kendi kendine.)

Bu gece ya gerçekleşir bütün dileklerim

Ya da mahvolur giderim.

(Çıkarlar.)

2. Sahne

(Kıbrıs. Kalede bir yatak odası.)

(Desdemona yatağındadır. Othello, elinde bir mumla girer.)

OTHELLO

Nedeni, ruhum, aklımdan çıkmamalı nedeni.

Siz, el değmemiş yıldızlar, söyletmeyin beni!

Nedeni önemli. Ama kanını akıtmayacağım yine de,

Yara izi bırakmayacağım onun o kardan beyaz cildinde,

O ak mermerden yapılmış heykeller kadar pürüzsüz teninde.

Ama ölmeli, yoksa baştan çıkarır daha başka erkekleri.

Işık sönsün, sonra da– sönsün ışığı!

Sizi söndürürsem ey alev hizmetkârlar[27],

Pişman olduğumda, eski ışığınızı yeniden verebilirim size,

Ama sen, ey eşsiz doğanın en hünerli örneği,

Bir kez söndü mü senin ışığın,

Nerede bulunur onu yeniden tutuşturacak

Prometheus ateşi?

Gülünü kopardıktan sonra onu canlandıramam bir daha,

Solup gider, fidanın üzerindeyken koklamalıyım onu.

(Desdemona'yı öper.)

Ah, bu sıcak ve güzel kokulu nefes yok mu,

Aklını çelip kılıcını bile kırdırır adaletin!

Bir daha, bir daha! Böyle kal öldükten sonra da,

O zaman seni öldürür, âşık olurum yine.

Bir daha... sonuncusu olsun bu da.

Bir öpüş hiç bu kadar tatlı olmamıştır, bu kadar da ölüme yakın.

Kendimi alamıyorum ağlamaktan, ama bunlar acımasız gözyaşları.

İçimdeki tıpkı kutsal bir acı, vuruyor sevdiğine de.[28]– Uyanıyor.

DESDEMONA

Kim o? Othello?

OTHELLO

Benim, Desdemona.

DESDEMONA

Yatıyor musunuz efendim?

OTHELLO

Dua ettin mi bu gece Desdemona?

DESDEMONA

Evet efendim.

OTHELLO

Tanrı'nın merhametine henüz ulaşmamış bir günahın varsa,

Dua et hemen, bağışlanmanı dile.

DESDEMONA

Ne demek istiyorsunuz efendim, anlamadım.

OTHELLO

Hadi bağışlanmayı dile, çabuk ol, ben beklerim.

Hazırlıksızken kıymak istemem ruhuna,

Hayır, Tanrı korusun! Ruhuna kıymak istemem.

DESDEMONA

Kıymak mı?

OTHELLO

Evet, öyle.

DESDEMONA

Öyleyse, Tanrı acısın bana!

OTHELLO

Amin, derim yürekten.

DESDEMONA

Amin diyorsanız eğer, beni öldüremezsiniz.

OTHELLO

Hımmm!

DESDEMONA

Ama korkuyorum sizden, gözleriniz böyle döndükçe

Korkunç oluyorsunuz. Bir kabahatim olmadığına göre,

Korkacak ne var, bilmiyorum, ama korkuyorum yine de.

OTHELLO

Günahlarını düşün.

DESDEMONA

Bütün günahım size beslediğim sevgidir.

OTHELLO

Evet, işte bu yüzden öleceksin.

DESDEMONA

Ama seviyor diye bir insanın öldürülmesi,

Hiç de doğal bir ölüm sayılmaz, değil mi?

Ah, neden kemiriyorsunuz alt dudağınızı öyle?

Kanlı bir öfke sarmış bütün benliğinizi.

Hayra alamet değil bütün bunlar.

Umarım, dilerim, hedef ben değilimdir.

OTHELLO

Sakin ol, sus artık!

DESDEMONA

Peki. Ne var?

OTHELLO

Çok sevdiğim için sana verdiğim o mendili

Sen gittin Cassio'ya verdin.

DESDEMONA

Vermedim. Hayatım ve ruhum üstüne yemin ederim!

Adamı çağırtın ve sorun isterseniz.

OTHELLO

Dikkat et canım, yemin etme yalan yere,

Ölüm döşeğindesin çünkü.

DESDEMONA

Evet, ama ölmüyorum ki şimdi.

OTHELLO

Öleceksin, az sonra.

Onun için itiraf et günahını açıkça,

Her söylediğime karşı çıkman yeminle

Ne giderir ne de söndürür içimi yakan güçlü ateşi.

Öleceksin.

DESDEMONA

Tanrım, sen acı bana!

OTHELLO

Amin.

DESDEMONA

Siz de acıyın bana!

Sizi hiç aldatmadım hayatımda,

Tanrı’nın “hemcinslerini sev” dediğinden fazlasını

Asla göstermedim Cassio’ya.

Bir tek hatıra bile vermedim ona.

OTHELLO

Yeter, onun elinde gördüm mendilimi.

Ah, yalancı kadın! Yüreğim taş kesiliyor,

Cinayet dedirtiyorsun,

Kurban diye, yapmak istediğim şeye.

Gördüm diyorum mendili.

DESDEMONA

Bulmuştur öyleyse,

Ben asla vermedim ona. Çağırın gelsin.

Gerçeği kendi ağzıyla itiraf etsin.

OTHELLO

İtiraf etti bile.

DESDEMONA

Neyi efendim?

OTHELLO

Seni kullandığını.

DESDEMONA

Nasıl yani? Yasal olmayan bir biçimde mi?

OTHELLO

Evet.

DESDEMONA

Söyleyemez bunu.

OTHELLO

Doğru, söyleyemez. Ağzı kapatıldı.

Namuslu Iago, onu çoktan hakladı.

DESDEMONA

Ah, korktuğum çıkıyor. Demek öldü ha?

OTHELLO

Saçının her telinde bir can olsaydı da

Benim büyük intikamım topunu haklasaydı.

DESDEMONA

Ah, ihanet etmişler ona, ben de mahvoldum artık.

OTHELLO

Sus, orospu! Onun için ağlıyorsun, hem de yüzüme karşı.

DESDEMONA

Beni kovun efendim, ama öldürmeyin.

OTHELLO

Yat aşağı, orospu.

DESDEMONA

Yarın öldürün beni, bırakın bu gece yaşayayım.

OTHELLO

Çırpınayım deme

DESDEMONA

Yarım saat hiç olmazsa.

OTHELLO

Bir kere başladım, duramam.

DESDEMONA

Bir dua edeyim bari!

OTHELLO

Artık çok geç.

(Desdemona'yı yastıkla boğar.)

EMILIA

(Kapıyı vurur, dışarıdan seslenir.)

Efendimiz, efendimiz! İçeride misiniz? Efendimiz, efendimiz!

OTHELLO

Bu gürültü de ne? Ölmedin mi? Daha ölmedin mi?

Acımasız da olsam, acırım ben,

Uzatmak istemem can çekişmeni, işte, işte.

EMILIA

Neredesiniz? Efendimiz, efendimiz?

OTHELLO

Kim o?

EMILIA

(Dışarıdan.)

Ah efendimiz, bir şey diyecektim size!

OTHELLO

Evet, Emilia'ymış.– Bekle biraz.– Öldü.

O da Cassio'nun öldüğünü haber verecek herhalde.

Ses buradan geldi.[29] Artık kımıldamıyorsun, değil mi?

Mezar kadar sessiz.– İçeri alsam mı? Doğru olur mu?

Yine kımıldıyor galiba. Hayır.– Ne yapmalı?

İçeri girdiğinde mutlaka karımla konuşmak isteyecek.

Karım! Karım! Hangi karım? Benim karım yok ki.

Ah, ne dayanılmaz şey bu? Uğursuz saat!

Öyle geliyor ki bana şimdi, büsbütün tutulacak güneş de, ay da

Dünya bu değişiklikten korkup yer sarsıntısına uğrayacak.

EMILIA

(Dışarıdan.)

Yalvarırım efendimiz. Bir şey söyleyeceğim.

N'olur efendimiz!

OTHELLO

Seni unutmuşum. Gir içeri Emilia.

Bekle geliyorum şimdi. –Şu yatağın perdelerini çekeyim.

Nerelerdeydin?

(Kapıyı açar, Emilia girer.)

Söyle bakalım.

EMILIA

Ah, bilseniz efendim, ötede ne cinayetler işlendi!

OTHELLO

Ne zaman, şimdi mi?

EMILIA

Az önce efendimiz.

OTHELLO

Kabahat hep ayın yolunu şaşırmasında.

Her zamankinden daha fazla yaklaşıp dünyaya,

Aklını başından aldı insanların.

EMILIA

Cassio, efendimiz, Roderigo adlı

Genç bir Venedikliyi öldürdü.

OTHELLO

Roderigo öldü ha? Cassio da tabii?

EMILIA

Hayır, Cassio ölmedi.

OTHELLO

Ne, Cassio ölmedi mi? Cinayetten yanlış sesler geliyor,

İntikamın tatlı sesi kulak tırmalıyor.

DESDEMONA

Ah... haksız... haksız yere ölüyorum!

EMILIA

Tanrım! Bu ses de ne?

OTHELLO

Ne sesi?

EMILIA

Aman Tanrım, hanımımın sesi bu.

Yetişin! İmdat! Yardım edin! N’olur hanımım

bir şey söyleyin!

Tatlı Desdemona! Ah tatlı hanımım konuşun hadi!

DESDEMONA

Günahsız ölüyorum.

EMILIA

Ah, kim yaptı bu işi?

DESDEMONA

Hiç kimse.– Ben kendim. Elveda.

Sevgimi ilet, beni seven efendime. Ah, elveda!

(Ölür.)

OTHELLO

Niye, nasıl öldürüldü, neden?

EMILIA

Ah, kim bilir?

OTHELLO

Sen de duydun, kendisiymiş. Ben öldürmedim.

EMILIA

Öyle söyledi ya. Doğrudur herhalde.

OTHELLO

Bir yalancı gibi gitti cehenneme!

Benim onu öldüren.

EMILIA

Nee; o meleklerin meleğiyse,

Siz de iblislerin en karasısınız öyleyse.

OTHELLO

Namusunu kaybetti[30], orospuluk etti.

EMILIA

İftira ediyorsun ona, iblis seni!

OTHELLO

Su kadar oynaktı.[31]

EMILIA

Sen de ateş kadar acelecisin kötülediğin için onu.

Ah, o melekler kadar doğruydu.

OTHELLO

Cassio altına aldı onu. Kocana sor inanmazsan.

Eğer haklı nedenlerim yoksa bu kadar ileri gitmekte,

Lanetlesinler beni cehennemin dibine kadar.

Kocan hepsini biliyordu.

EMILIA

Kocam mı?

OTHELLO

Kocan tabii.

EMILIA

Desdemona’nın evliliğe ihanet ettiğini mi söyledi?

OTHELLO

Evet, Cassio’yla. Bana bağlı kalsaydı,

Tanrı tek parça zebercetten[32] ikinci bir dünya verseydi bana,

Yine değişmezdim onunla.

EMILIA

Kocam ha!

OTHELLO

Evet, o oldu beni ilk uyaran.

Namuslu bir adam. Tiksiniyor pis işlerin çamurundan.

EMILIA

Kocam demek!

OTHELLO

Ne tekrarlayıp duruyorsun kadın?

Kocan diyorum, kocan.

EMILIA

Ah, benim hanımım, demek alçaklık senin sevginle

böylesine oynadı ha!

Kocam söyledi ha aldattığını?

OTHELLO

Evet, kadın. Kocan diyorum. Anlamıyor musun?

Benim dostum, senin kocan, dürüst, namuslu Iago.

EMILIA

Eğer o söylediyse, çürüsün onun o uğursuz ruhu

Her gün bir buğday başı! Yalan söylüyor iliğine kadar.

Desdemona yalnız kendi isteğiyle anlaştığı o iğrenç herifi seviyordu.

OTHELLO

Ne?

EMILIA

Elinden geleni ardına koyma.

Nasıl layık değilsen sen ona,

İşlediğin cinayet de cennete götürmeyecek seni.

OTHELLO

Sussan iyi edersin.

EMILIA

O kadar büyük ki acım, ne yapsan acıtamazsın canımı.

Ah sersem! Ah ahmak! Beyinsiz budala!

Öyle bir halt ettin ki

Kılıcın vız gelir bana[33], bilsem bile yirmi kez öleceğimi

Yine de ele vereceğim seni.

Yetişin! İmdat! Hey yardıma koşun!

Othello hanımımı öldürdü! Cinayet! Cinayet!

(Montano, Gratiano, Iago ve başkaları girerler.)

MONTANO

N’oldu? Bir şey mi var komutan?

EMILIA

Hah, geldiğin iyi oldu Iago!

Senin üstüne atıyor herkes işlediği cinayetleri.

GRATIANO

N’oldu?

EMILIA

Erkeksen eğer, yüzüne vur bu alçağın yalanını.

Güya sen söylemişsin karısının onu aldattığını.

Bilirim, böyle bir şey yapmazsın,

Bu kadar aşağılık olamazsın.

Konuş, yoksa yüreğim dayanmayacak.

IAGO

Ben sadece ne düşündüğümü söyledim,

Başka şey de demedim.

Zaten söylediklerimin doğru olduğunu, o da gözleriyle gördü.

EMILIA

Ama hiç karısının onu aldattığını söyledin mi?

IAGO

Söyledim.

EMILIA

Yalan söyledin öyleyse, iğrenç, alçakça bir yalan.

Ruhum hakkı için yalan! Hem de kuyruklu bir yalan!

Hem de Cassio’yla aldatmış ha? Cassio’yla mı dedin?

IAGO

Cassio'yla güzelim. Hadi artık kapa çeneni.

EMILIA

Kapamayacağım, konuşmak boynumun borcu:

Hanımım öldürülmüş şuracıkta yatıyor yatağında.

HEPSİ

Tanrı korusun!

EMILIA

Senin söylediklerin yüzünden bu cinayet işlendi.

OTHELLO

Hiç şaşırmayın öyle, bunlar gerçekten doğru.

GRATIANO

İnanılmaz bir şey.

MONTANO

Ah, bu canavarlık!

EMILIA

Alçaklık! Alçaklık! Alçaklık! Şimdi düşündükçe anlıyorum hepsini.

Ah, alçaklık bu! Ta o zamandan sezmiştim bu alçaklığı.

Kederimden öldürmek istiyorum kendimi.

Al alçaklık, alçaklık!

IAGO

Delirdin mi sen? Hadi, doğru eve!

EMILIA

Saygıdeğer beyler, izin verin konuşmama.

Ona boyun eğmeliyim, doğru, ama hiç sırası değil şimdi.

Belki de eve hiç gitmem bir daha.

OTHELLO

Ah! Ah! Ah!

(Yatağın üstüne kapanır.)

EMILIA

Ya, üstüne kapan da böğür şimdi.

Çünkü bu dünyaya gözlerini açmış olan

En sevimli günahsıza kıydın.

OTHELLO

Ah, hayır, günah doluydu.

(Kalkar.)

Sizinle çok az görüştük amca.

Yeğeniniz yatıyor orada.

Az önce gerçekten şu eller kesti onun soluğunu.

Biliyorum, sizin için bu işin korkunç ve iğrenç olduğunu.

GRATIANO

Zavallı Desdemona, iyi ki ölmüş baban.

Dayanamadı evlenmene, dinmek bilmeyen acısı

Onun yıpranmış ömür ipliğini hayattan kopardı.

Şu anda sağ olsaydı da görseydi bu manzarayı

Umutsuzluktan mutlaka çılgınca bir şey yapardı,

Evet, iyilik perisini kovardı yanından,

Tanrı katından kovulur, cehennemlik olurdu mutlaka.

OTHELLO

Olanlar acıklı, ama işte Iago da biliyor,

Belki binlerce kez o utanç verici işi yapmış Cassio'yla.

Cassio da itiraf etti zaten; ya Desdemona!

Ona olan sevgimin ilk anısı, ilk inancası olarak verdiğim şeyle

Ödüllendirmiş Cassio'nun aşkını. Cassio'nun elinde gördüm onu.

Babamın anneme verdiği eski bir hatıra mendildi bu.

EMILIA

Aman Tanrım! Ey Tanrı'nın kudreti!

IAGO

Tanrı'nın cezası, kes sesini!

EMILIA

Konuşmalıyım, konuşacağım! Ben nasıl susarım?

Hayır, hiçbir şey saklamadan, dosdoğru konuşacağım.

Tanrısı da, insanı da, şeytanı da, bunların hepsi,

Ayıp! diye bağırıp üstüme yürüseler bile, yine konuşacağım.

IAGO

Aklını başına topla, eve git.

EMILIA

Gitmeyeceğim.

(Iago kılıcını çeker ve Emilia'yı tehdit eder.)

GRATIANO

Ayıp, ayıp, hiç kılıç çekilir mi kadına?

EMILIA

Ah, sen, kafasız Mağripli, o sözünü ettiğin mendili

Ben rastlantıyla bulup kocama verdimdi,

Verdim, çünkü (böylesine önemsiz bir şeye değmese bile)

Büyük bir ısrarla benden onu çalmamı istemişti.

IAGO

Pis orospu!

EMILIA

Desdemona, onu Cassio'ya vermiş ha?

Ne vermesi, onu ben buldum da kocama verdim.

IAGO

Kaltak, yalan söylüyorsun.

EMILIA

Yemin ederim ki, yalan değil efendilerim, hepsi doğru.

Ah, katil soytarı![34] Öylesine iyi bir kadın

Senin gibi bir sersemin nesine?

OTHELLO

Nerede göklerden yıldırım gibi düşen kayalar?

Alçakların alçağı!

(Othello, Iago'nun üstüne atılır, ama kılıcı Montano tarafından daha önce alınmıştır, Iago karısına kılıcı saplar.)

GRATIANO

Kadın düşüyor. Mutlaka öldürdü karısını.

EMILIA

Evet, evet. Ah, hanımımın yanına yatırın beni.

(Iago dışarı kaçar.)

GRATIANO

Kaçtı, karısını da öldürdü.

MONTANO

Eşi görülmemiş bir alçak! Mağripliden aldığım kılıç size teslim.

Gelin, şu kapıda bekleyin. Bırakmayın çıkmak isterse,

Daha olmazsa öldürün. Ben şu alçağın peşinden gideyim,

Çünkü tehlikeli herifin biri.

(Montano ile Gratiano ve ötekiler çıkarlar. Othello ile Emilia kalırlar.)

OTHELLO

Artık yiğitlik diye bir şeyim de kalmadı,

Önüne gelen tüysüz züppe elimden alıyor kılıcımı.

Ama şeref ne diye yaşasın namus gittikten sonra.

Hepsi gitsin daha iyi.

EMILIA

Şarkın, bak sonunda neye çıktı hanımım!

Dinle beni duyuyor musun?

Kuğu olup müzikte ölmek istiyorum.

(Şarkı söyler.)

“Şarkısını söyle söğüdün, söğüdün, söğüdün.”

Mağripli, o tertemizdi, seni de çok severdi,

Taş yürekli Mağripli!

Doğruyu söyledim, içim rahat gidiyorum.

İçimdekileri söyledim, ölüyorum... ölüyorum.

(Ölür.)

OTHELLO

Bir başka silahım daha olacak bu odada,

Bir İspanyol kılıcı: Çeliğine buzlu sular verilmiş.

Hah işte.– Buradan çıkmak istiyorum amca.

GRATIANO

(Dışarıdan.)

Bunu yaparsan pahalıya mal olur sana.

Silahın yok, istesen de istemesen de ölüme baş eğeceksin.

OTHELLO

Öyleyse, siz girin içeri, konuşun benimle,

Yoksa silahsız da olsam saldırırım üstünüze.

(Gratiano girer.)

GRATIANO

Ne var, ne istiyorsun?

OTHELLO
Dikkat, bir silahım var elimde.
Hiçbir askerin belinde bulamazsınız bu kadar iyisini.
Gün oldu, bu küçük kol, bu iyi kılıçla,
Sizin gibi engellerin yirmisi içinden yol açtım kendime.
Ah, ama övünmek boşuna!
Kim egemen olabilir ki yazgısına?
Hiçbir şey eskisi gibi değil şimdi.
Korkmayın silahlı görseniz de beni.
Sonuna geldim yolumun, eriştim sınıra,
Yelkenlim vardı gideceği son limana.
Korkuyla geri mi çekiliyorsunuz? Korkunuz boşuna.
Hele bir saz parçası dayayın siz Othello'nun göğsüne,
Görün, nasıl geriler. Othello nereye gitsin bundan böyle?
Bakayım sana, nasıl görünüyorsun şimdi?
Ah, talihsiz kadın! Soluksun giydiğin ak giysiler gibi!
Kıyamet günü buluştuğumuzda
Bu masum bakışın cennetten fırlatıp atacak ruhumu
Ve zebaniler sıçrayıp havada kapacaklar onu.
Soğudun mu yavrum, soğudun mu?
Tıpkı saflığın gibi. Ah, lanetlenmiş köle!
Beni kamçılayarak uzaklaştırın ey şeytanlar,
Büyüsünden bu cennet manzarasının!

Fırtınalarla oradan oraya savurun beni!

Kızartın kükürt ocaklarında!

Derin ateş denizlerinde yuğup yıkayın!

Ah, Desdemona, Desdemona! Sen öldün ha!

Ah! Ah! Ah!..

(Lodovico, Montano, muhafızlar ve tutuklu olarak Iago girerler. Cassio sedyeyle getirilir.)

LODOVICO

Nerede o akılsız, talihsiz adam?

OTHELLO

Bir zamanlar Othello denirdi ona, buradayım.

LODOVICO

Nerede o engerek yılanı? Buraya getirin o alçağı!

OTHELLO

Ayağına bakıyorum, şeytan tırnakları mı diye.

Ama o bir masal sadece.

Şeytansan eğer seni öldüremem zaten.

(Iago'yu yaralar.)

LODOVICO

Kılıcı zorla alın elinden.

(Othello'nun kılıcını alırlar.)

IAGO

Yaralandım, ama ölmedim efendim.

OTHELLO

Ben de üzülmedim buna; yaşamanı isterdim,

Çünkü benim için mutluluk ölümdür.

LODOVICO

Ah, sen, bir zamanların iyi insanı, Othello,

Lanetlenmiş bir kölenin tuzağına düşmene ne demeli?

OTHELLO

Ne derseniz olur: Namus düşkünü bir katil deyin isterseniz,

Ne yaptımsa çünkü namus uğruna yaptım,

Kin beslediğim için değil.

LODOVICO

Bu namussuz birazını itiraf etti yaptığı alçaklığın.

Siz ve o anlaşmış mıydınız Cassio'nun öldürülmesi için?

OTHELLO

Evet.

CASSIO

Sevgili komutan, bunu hak edecek hiçbir şey yapmamıştım.

OTHELLO

İnanıyorum sana Cassio, beni bağışla.

Sorar mısınız efendim, şu şeytan bozuntusuna,

Niye tuzağa düşürmüş hem ruhumu, hem gövdemi?

IAGO

Bana bir şey sormayın. Yetinin bildiğinizle,

Bundan böyle bir şey söylemeyeceğim, tek kelime bile.

LODOVICO

Ne, dua için de mi?

GRATIANO

Ağzı açılır işkenceyle.

OTHELLO

Çok yerinde olur.

LODOVICO

Efendim, olanların hepsini bilmiyorsunuz sanırım, anlatayım.

İşte öldürülen Roderigo'nun cebinde bulunan bir mektup:

Bu da ikincisi. Birinde, Cassio'yu öldürmesini istiyor Roderigo'dan.

OTHELLO

Ah, alçak!

CASSIO

Çok barbarca, çok haince!

LODOVICO

Bu da cebinden çıkan başka hoşnutsuz mektup:

Anlaşıldığına göre, Roderigo bunu şu kuduz köpeğe yazmış,

Ama herhalde gönderemeden onunla karşılaşıp ikna olmuş.

OTHELLO

Ah, seni uğursuz alçak seni!

Karımın mendili sende ne arıyordu Cassio?

CASSIO

Odamda buldum, zaten az önce kendi de itiraf etti,

Gerçekleştirmek için kötü niyetini

Kasten getirip bırakmış odama.

OTHELLO

Ah, budala! Budala! Budala!

CASSIO

Üstelik Iago’ya çıkışıyor Roderigo mektubunda:

Nöbetteyken ben, kavga çıkarmasını söylediği için.

Bunun için son verilmişti görevime.

Hatta uzun süre ölü gibi yattıktan sonra,

Az önce kendine geldiğinde,

Bu işe kendisini Iago’nun kışkırttığını,

Yine Iago’nun kendisini vurduğunu anlattı.

LODOVICO

Bu odayı terk edip bizimle geleceksiniz.

Yetki ve komuta elinizden alınmıştır.

Cassio yönetecektir Kıbrıs’ı.

Bu alçağa gelince: Ona acı çektirecek,

Ama uzun süre öldürmeyecek

Akla hayale gelmeyen hangi işkence varsa,

O uygulanacaktır. Sizse,

Venedik devletince bilininceye kadar suçunuzun niteliği

Hücre hapsinde tutulacaksınız.

Hadi, götürün onları!

OTHELLO

Durun biraz. Size bir çift sözüm var ayrılmadan önce.

Devlete bazı hizmetlerim oldu, bilinir bu.

Duracak değilim bunun üstünde.

Ama yalvarırım, mektuplarınızda bu üzücü olayları anlatırken

Nasılsam öyle söz edin benden.

Hiçbir şeyi hafifletmeyin, ama hiçbirini de

Anlatmayın kötü niyetle.

Benim için, akılsızca ama çok seven biri deyin,

Kolayca kıskanmayan, ama bir kez de kıskandı mı

Kendini kaybeden biri diye söz edin benden.

O deyin, aşağılık bir Hintli gibi,

Kendi kavminden daha değerli bir inciyi

Fırlatıp attı.

Alışık değildi ağlamaya, ama tutsak olunca gözleri,

Arabistan ağaçlarının her derde deva zamkı kadar çok gözyaşı döktü.

Böyle yazın. Şunu ekleyin sonra:

Bir gün Halep'te dolaşırken

Rastlamıştım zorbalık eden bir sarıklıya,

Bir Venedikliyi dövüyor, devlete küfrediyordu,

Gırtlağından yakalayıp sünnetli köpeği

Gebertmiştim... işte böyle.

(Kendini hançerler.)

LODOVICO

Ne kanlı bir sonuç.

GRATIANO

Bütün söylenenler boşa gitti.

OTHELLO

Öpmüştüm seni öldürmeden önce.

Öyle olacak yine

Öldürüyorum kendimi, can vermek için öpüşünde.

(Yatağın üstüne düşer ve ölür.)

CASSIO

Ben de bundan korkuyordum, ama silahı yok sanıyordum.

Yürekli bir insandı çünkü Othello.

LODOVICO

Ah, acıdan da, açlıktan da, denizden de daha acımasız

Ispartalı Köpek![35]

Bak şu yatağın üstündeki acı verici manzaraya.

Senin marifetin. Zehir gibi işliyor gözüne insanın,

Kapayın perdeleri. Gratiano, siz bu eve göz kulak olun.
El koyun Mağriplinin servetine,
Çünkü sizin hakkınız onun mirası.
Bu cehennemlik alçağın ne zaman, nerede
Ve hangi işkencelerle cezalandırılacağı kararı
Size aittir sayın vali.– Bunu mutlaka yerine getirin!
Ben hemen şimdi gemiye binip gideceğim.
Bu üzücü olayı, büyük bir üzüntüyle
Anlatacağım devlete.

(Herkes çıkar.)

Othello Üzerine--Notlar

[1] E. K. Chambers, William Shakespeare. II, London, 1930, 330, 331.

[2] The/Tragoedy of Othello/The Moore of Venice./As it hath bene diuerse times acted ad the/Globe and at the Black Friers, by/his Maiesties Seruants./Written by William Shakespeare./London/Printed by N(icholas) Olkes./For Thomas Walkley, and are to be sold at his/shop, at the Eugie and Child/in Brittans Bursse./1622.

[3] 1. Quarto ile I. Folio arasındaki benzemezlikleri incelemek için bkz. K. W. Cameron, Publications of the Modern Language Association, XLIX, 1934, 762-4.

[4] Budamalar şunlardır:

I. Perde:

1. Sahne: Roderigo'nun Brabantio ile olan uzun konuşmasında, "Efendim, her şeyin hesabını veririm," dedikten sonra, "Ama n'olur dinleyin beni"den başlayarak, "Göçebe bir yabana bağışladı"nın sonuna kadar budanmıştır.

2. Sahne: Brabantio'nun, "Büyüyle zincirlenmiş olmasaydı eğer" sözü ile, "Bütün dünya hak versin..."den başlayarak, "Başka türlü olamaz, bu böyledir mutlaka"nın sonuna kadar budanmıştır.

3. Sahne: Birinci Senatör'ün, "Osmanlının ilgisini çeken..."den başlayarak aynı konuşmanın sonuna kadar budanmıştır.

II. Perde:

3. Sahne: Cassio'nun Iago ile olan konuşmasındaki, "Sen tut sarhoş ol!"dan başlayarak, "Sonradan gölgenle saçma

sapan konuş"un sonuna kadar budanmıştır. Cassio'nun, "Ey şaraptaki görünmez ruh..."la başlayan son sözü bırakılmıştır.

III. Perde:

3. Sahne: Othello'nun, "Yer gök hakkı için, karım hem namusludur diyorum" sözünden bu konuşmanın sonuna kadar; başka deyişle, Iago'nun iki konuşması birbirine bağlanmış oluyor. Aynı sahnede Othello'nun, "Asla Iago!" ile başlayan konuşması, Iago'dan başlayarak, "Şu mermer göğün üstüne yemin ederim ki"nin sonuna kadar; böylece Othello'nun bu konuşması kısalarak şöyle olmuş: "Asla, ne söyledimse yapacağım hepsini."

IV. Perde:

1. Sahne: Othello'nun Iago ile konuşmasında, "Onunla birlikte? Onun üstünde?" ile başlayan konuşmasının ortasındaki, "Önce itiraf ettir..."den başlayarak, "Ah, iblis!" sözüyle biten son söze kadar budanmıştır.

2. Sahne: Desdemona'nın, "Ah Iago, ne yapayım, söyle!" diyerek başladığı konuşmasının, "Diz çöküyorum işte" ile başlayan tiradının sonuna kadar budanmıştır.

3. Sahne: Desdemona'nın, "Annemin Barbara adında bir hizmetçisi vardı" tümcesiyle başlayan konuşmasının ortasındaki, "Olmuyor ne kadar kafamdan atmaya çalışsam da" tümcesinden başlayıp o konuşmanın sonuna ve Emilia ve Desdemona'nın üçer repliğini atlayarak Desdemona'nın, "Sus! Kim o kapıyı vuran?" tümcesine kadar. Bu arada, "Söğüt" şarkısının da tamamı budanmıştır. Bunun nedeni olarak, o dönemde bu oyunu oynayan "Kralın Adamları" topluluğunda şarkıyı söyleyecek bir çocuk oyuncu bulunamaması gösterilmiştir. Bkz. A Companion to Shakespeare Studies, ed. by H. Granville - Barker - G. A. Harrison, Cambridge, 1955, 220 (dipnotu).

Aynı sahnede Desdemona’nın, “Ah şu erkekler, ah!” dedikten sonraki, “Söyle bana Emilia” sözünden başlayarak Desdemona’nın bütün konuşması ve Emilia’nın, “Olmaz olur mu böyleleri...” sözleri budanmıştır; böylece Desdemona’nın, “Ah şu erkekler, ah!” sözü arkadan gelen, “Böyle bir şey yapar mıydın dünyayı verselerdi?” sorusuna bağlanmıştır.

Yine aynı sahnedeki Emilia’nın uzun olan son konuşmasının, “Ama bence kadınlar yanlış yola sapıyorlarsa...” tümcesinden başlayarak o konuşmanın sonuna kadar budanmıştır.

V. Perde:

2. Sahne: Emilia’nın, “Ah benim hanımım, demek alçaklık senin sevginle böylesine oynadı ha!”dan başlayarak, ondan sonra gelen Othello’nun repliğinin sonuna kadar budanmıştır. Aynı sahnede herkesin, “Tanrı korusun!” diye bağırmasından itibaren Iago’nun karısına, “Delirdin mi sen? Hadi doğru eve!” dediği tümce budanmıştır. Yine aynı sahnede, Emilia’nın ölürken söylediği sözlerin bir kısmı budanmış, yalnızca, “Taş yürekli Mağripli”den itibaren söylenen sözler bırakılmıştır.

Son budama, Othello’nun Gratiano’ya, “Dikkat, bir silahım var elimde!” sözüyle başlayan konuşmasının ortalarına doğru, “Korkmayın silahlı görseniz de beni”den başlayarak, “Ah talihsiz kadın!”ın sonuna kadar budanmıştır.

[5] Shakespeare’in, bu öykünün bir varyantını da okumuş olması bir olasılık olarak düşünülebilir. Bu konuda bkz. Krappe, Modern Language Notes, XXXIX, 1924, 156-61.

[6] Shakespeare’in tragedyasında, Othello, Desdemona’nın anlattığı serüvenlerle ilgilendiğini görünce, onun gönlünü kazanmak için, başından geçenleri anlatarak Desdemona’yı etkiler. Böyle bir duruma Sivas folklorunda bulunan Erzurumlu Tüccar öyküsünde rastlarız. Burada da öykünün

kahramanı sevdiği kadını etkilemek için başından geçenleri anlatır ve kadının sevgisini kazanır, tıpkı Othello'da olduğu gibi; bkz. W. Eberhard - P. N. Boratav, Typen Türkischer Volksmaerchen, Wiesbaden, 1953, 318-9, Tip 266.

[7] A. C. Bradley, Shakespearean Tragedy, London 1937, 176.

[8] G. Wilson Knight, The Wheel of Fire, New York 1957, 102.

[9] Bkz. G. L. Kittredge, Sixteen Plays of Shakespeare, Boston/New York/Chicago/Atlanta/Dallas/Columbus/San Francisco/Toronto/London 1946, 1217.

[10] Romeo ve Juliet, çev. Ö. Nutku, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1984.

[11] Peter Alexander, Complete Works of William Shakespeare, London/Glasgow, 1954.

[12] Bugüne kadar yapılmış olan Othello çevirileri şunlardır:

– Jean-François Ducis'in uyarlamasından çevirenler Hasan Bedreddin Paşa ve Manastırlı Mehmed Rıfat, Temaşa, c. 2, cüz. 3, 121-74, İstanbul, 1293 (1877).

– Çeviren Mihran Boyacıyan, Dersaadet, 1328 (1912). Özellikle bu çeviri birtakım tuluat topluluklarının senaryo haline getirip Arabın İntikamı adıyla oynadıkları metindir. Bu çeviri Otello olarak basılmıştır.

– Çeviren Salih Fuat, basılmamıştır, tiyatro metni olarak Darülbedayi'de, Othello rolünde Raşit Rıza Samako, Iago rolünde Muhsin Ertuğrul olmak üzere oynanmıştır, ilk temsili 23 Nisan 1924'te verilmiştir.

– Çeviren Dr. Refet, Milli Eğitim Bakanlığı, İstanbul, 1931.

– Çeviren Orhan Burian, Yücel Yayınevi, İstanbul, 1940; Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara, 1943.

– Çeviren Ülkü Tamer, Varlık Yayınları, İstanbul, 1964.

– Çevirenler Vahit Turan - A. Turan Oflazoğlu, Ersa Koll. Şti. Matbaası, İstanbul, 1965.

Dipnotlar

[1] Mitologyada iki ayrı yöne bakan eski bir Roma Tanrısı. İnanışa göre insanın yazgısı, mevsimler, uygarlığın durumu hep ona bağlıydı.

[2] Rönesans döneminde söz edilen bir yamyam türü. Genellikle yamyamlar için kullanılan bir terim. Eski coğrafyacılar, başları omuzlarının hizasında olan ilkel insanlardan söz eder. Örneğin. Raleigh, Guiana adlı yolculuk anılarında bu ilkelleri anlatır.

[3] Cassio burada o dönemin göreneğine uygun olarak kendi elini öpmektedir. Shakespeare zamanında kibar erkekler, soylu sınıftan bir kadına nezaket göstereceklerinde kendi ellerini öperlerdi. Kadın eğer soylu sınıftan değilse, kadının kendi öpülürdü, tıpkı Cassio'nun Emilia'yı öptüğü gibi.

[4] Shakespeare dönemine ait bir deyim: Iago, Desdemona'nın da melek olmadığını, herkes gibi onun da insana özgü zaaflar taşıdığını ima ediyor.

[5] Elini kafasına vurur.

[6] Cassio'nun saygılı konuşmasına karşın, Iago küstah ve kabadır ve sık sık askeri terimler kullanır. Buradaki askeri terim "parley".

[7] "Alarum" başka bir askeri terim.

[8] Yunan mitologyasında dokuz başlı bir ejder. Efsaneye göre, kesilen her baş yerine iki baş bitermiş.

[9] O dönemde böyle çalgıcılar getirip yeni evlileri kutlamak âdettir. Bu episodun dramatik amacı, Iago yeniden ortaya çıkmadan önce, temel aksiyonun gerilimi arasına bir rahatlama getirmektir.

[10] Bu, genellikle meslekten bir saray soytarısı değil, komik bir hizmetkârdır. Romeo ve Juliet, IV. Perde, 5. Sahnedeki Peter ile çalgıcılar arasındaki konuşmalarla karşılaştırılabilir.

[11] O dönemde Napoli frengi hastalığının yaygınlığı nedeniyle ünlenmişti.

[12] Burada oyun düzeni açısından önemli bir nokta var. Bu sahnede ünlü oyuncu Salvini, Iago'yu boğazından tutup sarsardı. Bu da Rowe'un 1709'da oyun düzenine eklediği bir özellikti. Böyle bir şey doğal olarak Shakespeare'in düşündüğü bir hareket değildi. Iago'nun, "Benim soylu efendim–" sözünün kesilmesi bundan değildir. Iago fiziksel bir saldırıya değil, Othello'nun onun namusu üzerine olan sözlerine itiraz etmektedir.

[13] O dönemde kuru bir el, zayıflık ve iktidarsızlık simgesiydi.

[14] "Egyptian" bugün Mısırlı anlamına gelmekle birlikte, Shakespeare'in zamanında "Çingene" anlamına geliyordu. O dönemde, Çingenelerin kökeninin Mısır olduğuna inanılıyordu; bkz. Antonius ve Kleopatra.

[15] Shakespeare'in zamanında "soon at night", "bu gece" demekti. "To-night" ise ("soon" olmadan kullanılırsa) "dün gece" anlamına geliyordu.

[16] Buradaki "keep time", bir müzik deyimidir. Ölçüye göre ya da ölçülü çalmak anlamındadır, "mantıklı davranın", "ölçüyü kaçırmayın" anlamlarını da verir.

[17] Shakespeare döneminde mağrur kişilere "Romalı" denirdi. Burada Romalı ile zafer şenlikleri çağrıştırılmış.

[18] "Have you scor'd me?" üç olası anlamı var: l. "Beni rezillikle damgaladın, değil mi?", 2. "Adımı boynuzluya

çıkardın, değil mi?” ve 3. “İşimi bitirdin, değil mi?” Bunlardan üçüncüsü en uygunu olarak görülüyor.

[19] Buradaki “kiss” sözcüğü “öpmek” anlamında değil, “welcome”, “greet”, yani “selamlamak” anlamına gelir.

[20] Maske, Elizabeth döneminde soylu kadınların kalabalık yerlerde ve özellikle tiyatroda taktıkları çok yaygın bir süstü.

[21] Metinde, “Let heaven requite it with the serpent’s curse,” diye yazar. Bu Tevrat’ın “Doğuş” bölümündeki (bkz. III, 14) yılana bir göndermedir.

[22] Buradaki “notorious” sözcüğü, o dönemde “notable” anlamında kullanılıyordu: “belli, tanınmış kimse”

[23] “All’s one”, “it is no matter” anlamına geliyor: “önemi yok”

[24] Buradaki “affection,” sözcüğü, Shakespeare döneminde “desire for pleasure” anlamında kullanılıyordu, karşılığı “sevgi” değil, “zevk duyma isteği”dir.

[25] Cassio, ceketinin altına bir zırh giyer; bkz. Kittredge, 1306, 25.

[26] Buradaki “neglect” sözcüğü, bugünkü gibi “ihmal” anlamına gelmez, o günkü anlamı içinde “gözden kaçırmak” ya da “dikkat etmemek”tir.

[27] Tevrat, CIV, 4. Mezmur: “Meleklerin alev hizmetkârları” Burada Othello’nun elinde taşıdığı şamdandaki mumlar.

[28] Othello, burada da kutsal adaleti yerine getirdiğini belirtir, “Tanrı, ceza verdiği kullarını da sever.” Tevrat, “İbraniler”, XII, 7.

[29] O dönemdeki inanışa göre, soluksuz bırakılarak öldürülenler bir süre sonra canlanıp bir iki şey söyler, sonra

tamamen ölürlerdi. Webster, Malfy Düşesi adlı oyununda düşes boğulduktan bir süre sonra, “Antonio”, “Merhamet” der, öyle ölür; bkz. IV. Perde, 2. Sahne.

[30] Buradaki “she turned to folly”, “aklını kaçırdı” ya da “sapıttı” anlamında değildir. “Folly” İncil’de “namussuz”, “iffetsiz” anlamında kullanılan bir sözcüktür; bkz. İncil, “Doğuş”, XXXIV, 7 ve “Musa’nın Yasaları”, XXII, 21.

[31] Su, içinde bulunduğu kabın biçimini alan bir sıvı olduğundan değişkenliğin, güvenilmezliğin simgesi olarak geçer; bkz. İncil. “Doğuş”, XLIX, 4; Kış Masalı, I. Perde, 2. Sahne ve Troilus ile Cressida, III. Perde, 2. Sahne.

[32] Burada Shakespeare’in kullandığı sözcük “chrysolite”tır.

[33] Othello, burada elini kılıcının kabzasına götürür, ama kılıcı çekmez; bkz. Kittredge, 1308, 165.

[34] “Coxcomb” deyimi soytarının külahının üstünde horoz ibiğini simgeleyen kırmızı bir kumaş parçası bulunmasından gelir: “soytarı”

[35] Antik Yunan kentlerinden biri olan Isparta’da yetiştirilen tazılar çok ünlüydü, Ispartalılar da taş yürekli ve soğukkanlı olarak bilinirlerdi.